

STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A RAIONULUI UNGHENI

pentru perioada 2012–2020

*Aprobată prin decizia nr. 1/5 din 23.02.2012
a Consiliului raional Ungheni*

CUPRINS

INTRODUCERE	6
1. Contextul național și regional privind necesitatea elaborării strategiei de dezvoltare raională	6
2. Contextul elaborării strategiei și descrierea procesului	12
3. Principii de abordare a dezvoltării socio-economice a raionului Ungheni	14
I. ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE	
1. Profilul raionului Ungheni	16
1.1. Date fizico-geografice	16
1.2. Infrastructură și mediu	16
1.3. Caracteristici generale ale economiei	17
1.4. Educație, învățământ, tineret și sport	28
1.5. Asistență socială	33
1.6. Cultură	36
1.7. Sănătate	37
1.8. Guvernare locală	41
1.9. Cooperarea regională și transfrontalieră	43
2. Analiza SWOT pentru 4 domenii prioritare	44
II. VIZIUNEA ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A RAIONULUI UNGHENI	
1. Viziunea asupra dezvoltării pe domenii prioritare	55
III. PRIORITĂȚILE DE DEZVOLTARE ALE RAIONULUI UNGHENI	
1. Priorități, obiective generale, obiective specifice și tipuri de indicatori pe domenii prioritare	59
IV. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI	
Anexa nr. 1. Planul de acțiune	67
Anexa nr. 2. Fișe de proiecte prioritare	92
Anexa nr. 3. Finanțatori și programe de finanțare	100

Redactor: *Anatol Malev*
Paginare computerizată: *Lidia Mocanu*
Coperta: *Sergiu Pușcaș*

ÎS Editura didactică de stat „LUMINA”,
bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr. 180, MD 2004, Chișinău
Tel./fax. 29-58-64; 29-58-68; e-mail: luminamd@mail.ru
www.editorialumina.md

Abrevieri frecvent utilizate:

Consiliul Raional	CR
Secția Construcții, Gospodărie Comunală și Drumuri	SCGCD
Direcția Economie și Reforme	DER
Direcția Agricultură și Alimentație	DAA
Secția Cultură	SC
Secția Administrație Publică	SAP
Direcția Generală Raională Învățământ, Tineret și Sport	DGRÎTS
Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei	DASPF
Centrul de Resurse și Atragere a Investițiilor	CRAI
Instituția Medico-Sanitară Publică	IMSP
IMSP Spitalul Raional	IMSP SR
IMSP Centrul Medicilor de Familie	IMSP CMF
Asistența Medicală Primară	AMP
Comisariatul Raional de Poliție	CRP
Muzeul de Istorie și Etnografie	MIE
Palatul de Cultură	PC
Casa Raională de Cultură	CRC
Biblioteca Publică Raională	BPR
Ministerul Economiei	ME
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	MAIA
Ministerul Educației	MEd
Ministerul Sănătății	MS
Ministerul Culturii	MC
Ministerul Finanțelor	MF
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	MTID
Ministerul Tineretului și Sportului	MTS
Ministerul Finanțelor Publice	MFP
Agenția de Dezvoltare Regională Centru	ADRC
Administrația de Stat a Drumurilor	ASD
Agenția Achiziții Publice	AAP
Agenția pentru Eficiență Energetică	AEE
Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor	AIRM
Casa Națională de Asigurări Medicale	CNAM
Muzeul Național de Istorie și Arheologie	MNIA
Uniunea pentru Valorificarea Deșeurilor	UVD
Agenția Relații Funciare și Cadastru	ARFC
Direcția Sanitar-Veterinară	DSV
Serviciul Meteorologic de Stat	SMS
Autoritățile Publice Locale	APL
Instituțiile Publice	IP

Instituțiile de Cultură	IC
Partenerii Străini	PS
Consiliul Județean	CJ
Organizație Non-guvernamentală	ONG
Întreprinderile Mici și Mijlocii	ÎMM
Bugetul de Stat	BS
Internă/Externă (finanțare)	In/Ex
Cabinet Metodic	CM
Operatorii Economici	OE
Agenții Economici	AE
Grupurile de Inițiativă	GI

Materiale elaborate și prezentate:

- Domeniul prioritar I** – Secția Construcții Gospodărie Comunală și Drumuri(SCGCD), șef, *Constantin Fuior*
Centrul de Resurse și Atragere a Investițiilor (CRAI), director, *Violeta Petre*
- Domeniul prioritar II** – Direcția Economie și Reforme (DER), șef, *Eudochia Viziru*
Direcția Agricultură și Alimentație (DAA), șef, *Anatol Arhire*
- Domeniul prioritar III** – Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei (DASPF), șef, *Tudor Rădeanu*
Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport (DGÎTS), șef, *Alexandru Ciuvaga*
IMSP Spitalul raional, șef, *Lidia Crăciun*
IMSP Centrul Medicilor de Familie (CMF), șef, *Lilia Scurtu*
Secția Cultură (SC), șef, *Eugenia Baroncea*
- Domeniul prioritar IV** – Secția Administrație Publică (SAP), șef, *Rodica Manole*
Direcția Economie și Reforme (DER), șef, *Eudochia Viziru*
Direcția Generală Finanțe (DGF), șef, *Tatiana Struc*
Centrul de Resurse și Atragere a Investițiilor (CRAI), director, *Violeta Petre*

INTRODUCERE

Orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă haotică, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se consumă irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic.

Raionul Ungheni, în contextul național și regional al planificării strategice, trebuie să se regăsească drept principal pol de dezvoltare în regiune, astfel încât prin diverse proiecte pilot resursele se doresc a fi îndreptate către acesta pentru o multiplicare ulterioară a dezvoltării.

1. Contextul național și regional privind necesitatea elaborării strategiei de dezvoltare raională

Analiza cadrului strategic identifică prioritățile stabilite la nivelurile: național, regional și raional. Aceasta își propune, de asemenea, să identifice influența pe care strategiile respective o au asupra raionului Ungheni, precum și importanța de care acesta se bucură în cadrul procesului de elaborare a planurilor de dezvoltare.

„Moldova 2020”

„Moldova 2020” este noua strategie națională care va integra viziunea țării pe termen lung. Ea include șapte priorități, cu obiectivul final: creșterea economică și reducerea sărăciei.

1. Studii: relevante pentru carieră

Capitalul uman este printre puținele resurse care oferă un avantaj comparativ Republicii Moldova. Și totuși, dacă forța de muncă nu este specializată în domeniile întrebate de potențialii investitori – ofertanți ai locurilor de muncă, capitalul uman rămîne a fi o resursă nevalorificată.

Corelarea dintre cererea pieței forței de muncă și oferta educațională va avea un impact considerabil asupra creșterii economice. Parteneriatul dintre sistemul educațional și reprezentanții pieței muncii va conduce la generarea unei oferte educaționale care va corespunde cantitativ, calitativ și structural necesarului de forță de muncă. Aceasta, la rîndul său, va contribui la reducerea ratei șomajului și a fluxului cetățenilor care pleacă peste hotare, precum și a ratei populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

2. Drumuri: bune, oriunde

Reabilitarea drumurilor din Republica Moldova va avea un impact benefic, contribuind la creșterea economică a țării. Avînd o amplasare strategică, Moldo-

va joacă un rol tot mai important în calitate de țară de frontieră între Uniunea Europeană și Europa de Est. Ea poate deveni un nod comercial al transportului din regiune, în cazul în care drumurile vor fi reabilitate și costurile de logistică vor fi mai mici decît în țările vecine.

Pentru a valorifica avantajele poziției geografice, avem nevoie de o infrastructură a drumurilor sigură și modernă, integrată în circuitul paneuropean. Iar pentru ca elevii să meargă la școală, iar bolnavii la spitale, avem nevoie de drumuri locale bune, durabile și de calitate.

3. Finanțe: accesibile și ieftine

Viziunea strategică pentru sporirea accesului la finanțare se bazează pe următorii piloni:

- Dezvoltarea intermedierei financiare;
- Optimizarea costurilor resurselor financiare;
- Optimizarea condițiilor de garantare a creditelor și împrumuturilor.

Obiectivul autorităților pentru 2020 este de a dispune de un sistem financiar care canalizează în modul cel mai eficient resursele financiare de la gospodăriile casnice care produc economii la agenții economice care sînt în căutare de mijloace pentru finanțarea ideilor lor de afaceri.

4. Business: cu reguli clare de joc

Mediul de afaceri actual caracterizat prin costuri financiare și de timp nejustificate, care depășesc esențial nivelul celor din țările dezvoltate, influențează direct creșterea economică a țării bazată pe exportul producției cu valoare adăugată sporită și diminuează concurența loială orientată pe productivitate și inovații.

Către anul 2020 Republica Moldova își propune să îmbunătățească mediul de afaceri, astfel încît riscurile și costurile asociate fiecărei etape ale ciclului de viață a afacerii să fie mai mici decît în țările din regiune, fapt exprimat în creșterea investițiilor interne și străine, majorarea numărului de întreprinderi fiabile, capabile să creeze locuri de muncă atractive, să asigure productivitate înaltă și producție competitivă orientată la export, efect susținut prin avansarea Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind “ușurința desfășurării afacerilor” – „Doing Business”, Indicele „Libertatea Economică” și Indicele Competitivității Globale, depășind nivelul mediu din regiune.

5. Energie: furnizată sigur, utilizată eficient

Eficiența și securitatea energetică au un impact direct asupra creșterii economice și reducerii sărăciei. La moment însă, sistemul energetic din Republica Moldova se confruntă cu un șir de probleme. Infrastructura energetică este într-o stare de uzură avansată, iar prețurile la resursele energetice, importul cărora

constituie 95% din necesar, sînt în creștere. Capacitățile de generare a energiei electrice adecvate sînt insuficiente pe malul drept al Nistrului. La fel, nu există suficiente interconexiuni fizice cu țările vecine în sectoarele de gaze și energie electrică. Pierderile în sectorul electroenergetic și termic sînt mari, la fel ca și datoriile acumulate de sectorul termoeenergetic față de furnizorul de gaze naturale. Consumul resurselor energetice este neeficient, iar nivelul de utilizare a energiei regenerabile este limitat.

Către anul 2020 Guvernul Republicii Moldova are ca scop să creeze un complex energetic competitiv și eficient, care va asigura toți consumatorii cu resurse energetice calitative. Aceasta va permite de a materializa conceptul de dezvoltare durabilă a economiei naționale și de a schimba paradigma creșterii economice. Un complex energetic sigur va contribui la reducerea sărăciei prin sporirea accesibilității pentru populație a resurselor energetice.

6. Sistem de pensii: echitabil și sustenabil

Sistemul public de asigurări sociale de stat este parte integrantă a sistemului de protecție socială, avînd ca obiectiv principal acordarea unor prestații în bani persoanelor asigurate, aflate în imposibilitatea obținerii veniturilor salariale în urma anumitor situații de risc (bătrînețe, incapacitate temporară sau permanentă de muncă, maternitate, șomaj, etc.) și se bazează pe colectarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat de la angajatori și persoanele asigurate și pe distribuirea prestațiilor către beneficiari.

Actualmente, sistemul de pensii se confruntă cu următoarele provocări:

- Cantumul mic al prestațiilor și nivelul scăzut al ratei de înlocuire;
- Numărul mic de contribuabili și reducerea ratei de dependență;
- Îmbătrînire demografică;
- Vîrsta de pensionare diferită;
- Nivelul scăzut al venitului asigurat al contribuabililor;
- Nesustenabilitatea financiară a sistemului de pensii;
- Redistribuirea inechitabilă a mijloacelor financiare;
- Atractivitatea redusă a sistemului de pensii;
- Fonduri de pensii private facultative slab dezvoltate și inexistența fondurilor de pensii private obligatorii;
- Garanții de securitate socială pentru lucrătorii emigranți.

Un sistem de pensii echitabil și sustenabil, care asigură un trai decent după pensionare, este indispensabil pentru coeziunea socială. Nivelul inadecvat al pensiilor actuale din Republica Moldova și tendința de diminuare în continuare a acestuia amplifică presiunea pentru creșteri ad hoc ale pensiilor, punînd în pericol viabilitatea sistemului de pensii și implicit chiar potențialul de creștere economică din scenariul ”fără reformă”. Finanțarea unor eventuale majorări de

pensii din mijloace din afara sistemului de pensii reduce șansele de reușită a altor reforme, inclusiv ale celorlalte priorități de dezvoltare. Astfel, reforma sistemului de pensii, în primul rînd, va minimiza riscul acestor efecte negative.

7. Justiție: responsabilă și incoruptibilă

Cererea de responsabilitate față de justiție este în creștere. Aceasta se manifestă inclusiv prin tendința alarmantă de creștere a gradului de neîncredere a cetățenilor în justiție. Conform Barometrului Opiniei Publice, 2/3 din cetățeni nu cred în justiție, iar numărul lor este în creștere.

Justiția în serviciul cetățeanului – această viziune este împărtășită de toți actorii din domeniu și constituie schimbarea calitativă de care are nevoie abordarea reformelor în justiție. În finalitatea reformelor din domeniul justiției, justițiabilii vor fi mulțumiți de o justiție imparțială, calitativă, responsabilă și realizată în termene optime, cu zero toleranță față de corupție, pentru o dezvoltare durabilă a țării, iar sistemul justiției va oferi remedii efective pentru o creștere economică inclusivă, justiție socială și securitate umană.

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru

Prin abordarea întregului spațiu euroregional, Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru (2009–2014) vizează dezvoltarea armonioasă a comunităților componente, reducerea decalajelor economico-sociale dintre acestea și asigurarea unui nivel de trai decent și sigur.

Strategia urmărește îmbunătățirea condițiilor socio-economice și culturale din spațiul euroregional considerat pentru îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor săi, prin prisma principalilor indicatori ai dezvoltării durabile.

Prioritatea 1. Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii publice

Măsura 1.1. Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere;

Măsura 1.2. Modernizarea, extinderea sau înființarea rețelelor de utilități publice de bază;

Măsura 1.3. Modernizarea și reabilitarea infrastructurii fizice a serviciilor publice, infrastructurii turistice și culturale.

Prioritatea 2. Dezvoltarea competitivității economice

Măsura 2.1. Valorificarea superioară a potențialului agroalimentar, forestier și piscicol;

Măsura 2.2. Susținerea antreprenoriatului;

Măsura 2.3. Atragerea investițiilor;

Măsura 2.4. Valorificarea potențialului turistic;

Măsura 2.5. Dezvoltarea activităților inovative și de cercetare.

Prioritatea 3. Dezvoltarea competitivității comunitare

Măsura 3.1. Cooperarea administrațiilor publice la nivel euroregional;

Măsura 3.2. Dezvoltarea serviciilor publice de bază;

Măsura 3.3. Sprijinirea realizării proiectelor publice cu finanțare europeană;

Măsura 3.4. Dezvoltarea sectorului neguvernamental.

Prioritatea 4. Protecția mediului

Măsura 4.1. Gestionarea eficientă a deșeurilor;

Măsura 4.2. Protecția habitatelor naturale;

Măsura 4.3. Reducerea riscului de producere a dezastrelor naturale;

Măsura 4.4. Dezvoltarea surselor alternative de energie;

Măsura 4.5. Evaluarea calității mediului;

Măsura 4.6. Acțiuni de informare și conștientizare cu privire la protecția mediului.

Prioritatea 5. Dezvoltarea resurselor umane

Măsura 5.1. Susținerea adaptabilității forței de muncă la cererile actuale ale economiei;

Măsura 5.2. Sprijinirea cooperării culturale.

Strategia de Dezvoltare Regională, Regiunea de Dezvoltare Centru

Strategia de Dezvoltare Regională (SDR) pentru Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC) reprezintă un document de politici publice care are în vizor etapa de dezvoltare pe termen mediu a regiunii și se bazează pe evaluarea detaliată economică, socială și de mediu a potențialului regiunii Centru. Strategia a fost elaborată în baza constatărilor rezultate din numeroasele studii, inclusiv cele economice și sociale, raportul despre mediul ambiant, studiul privind dezvoltarea sectorului privat, studiul privind dezvoltarea sectorului drumurilor, IDAM și alte date statistice.

Prioritatea 1. Reabilitarea infrastructurii fizice

Scopul priorității 1 este de a îmbunătăți accesul la infrastructura de calitate atât pentru gospodăriile casnice, cât și pentru agenții economici.

Aprovizionarea cu apă de calitate este un imperativ în regiune, unde densitatea rețelelor de apeduct este de două ori mai mică decât media pe țară, iar 80% din populație folosește apă din fântâni și izvoare. Aceasta afectează sănătatea populației, dar și sectorul agroindustrial. Măsura urmează să includă proiecte de construcție a sistemelor de apeduct și canalizare în localitățile urbane și rurale.

Modernizarea drumurilor va urmări scopul de a spori accesul la arterele naționale și internaționale, fapt ce va contribui la intensificarea fluxurilor comerciale. Programul de modernizare a drumurilor urmează să includă trei subprograme. Primul subprogram va include proiecte de reabilitare și modernizare a drumu-

rilor interregionale și între polii de creștere. Al doilea subprogram va include proiecte orientate spre dezvoltarea infrastructurii adiacente drumurilor regionale (semne de circulație, sistem de avertizări, stații peco și campinguri). Al treilea subprogram va include proiectul de construcție a unui nou punct de trecere a frontierei Ungheni-Iași.

Adițional, investirea în tehnologii informaționale moderne va contribui la sporirea competitivității regiunii, dar și la dezvoltarea resurselor umane. Măsura urmează să includă proiecte de dezvoltare a rețelelor de comunicații pe baza utilizării tehnologiilor informaționale moderne în domeniul comunicațiilor și poștei. De asemenea, ar putea fi implementate proiecte de deschidere a unor noi rute de transport între polii de creștere din regiune.

Măsuri:

1.1. Reabilitarea și construcția rețelelor de apă, canalizare și a stațiilor de epurare;

1.2. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale;

1.3. Dezvoltarea și diversificarea căilor de acces și a rețelelor de comunicații.

Prioritatea 2. Susținerea dezvoltării sectorului privat, în special în regiunile rurale

Scopul priorității 2 este de a stimula și spori activitatea economică productivă în mediul rural. Pentru a dezvolta activitățile non-agricole în mediu rural, este necesară, în primul rând, instruirea populației în vederea diversificării mijloacelor de trai, creșterii competențelor antreprenoriale, mărirea accesului la informația despre dezvoltarea afacerilor și la informația despre piețele de desfacere, cât și susținerea inițială a unor afaceri mici. În consecință, urmează să fie susținute proiecte de dezvoltare a infrastructurii și a serviciilor de informare, consultanță și suport prin crearea și sprijinirea instituțională a unei rețele de centre de afaceri, inclusiv dezvoltarea serviciilor orientate spre piețele de desfacere, cercetări de marketing, promovare de produse și a celor inovative, elaborare de business planuri pentru inițierea afacerilor, seminare, workshop-uri etc.

În același timp, organizarea și dezvoltarea asociațiilor regionale ale patronilor sau a business asociațiilor regionale și integrarea întreprinderilor producătoare cu cele de prelucrare, precum și crearea clusterelor este de natură să elimine deficiențele informaționale în sectorul agricol și să impulsioneze sectorul agroindustrial.

Măsuri:

2.1. Educația populației din mediul rural în vederea diversificării mijloacelor de trai și dezvoltării afacerilor non-agricole în mediul rural;

2.2. Consolidarea capacităților instituțiilor de informare, consultanță și susținere;

2.3. Dezvoltarea structurilor de cooperare în marketing pentru producția agricolă și integrarea lor în clustere;

2.4. Dezvoltarea programelor de implementare a standardelor internaționale de calitate și inofensivitatea alimentară.

Prioritatea 3. Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice

Scopul priorității 3 este de a îmbunătăți calitatea vieții populației regiunii.

Starea de mediu afectează în mod direct confortul populației și atractivitatea regiunii. La moment, deșeurile solide și lichide sînt gestionate în mod nesustenabil, ducînd la degradarea resurselor și înrăutățirea sănătății populației. Astfel, este necesară organizarea colectării separate, reciclarea parțială și crearea poligoanelor moderne de stocare a deșeurilor nereciclabile.

Sporirea frecvenței stărilor extreme de climă impune elaborarea unor programe ce ar permite adaptarea oamenilor și organizațiilor la aceste schimbări. În special, este importantă anticiparea și reacționarea promptă la asemenea evenimente.

Măsuri:

3.1. Promovarea practicilor favorabile mediului, agriculturii ecologice și tehnologiilor nonpoluante;

3.2. Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor solide, inclusiv colectarea separată, reciclarea și crearea poligoanelor moderne de stocare a deșeurilor nereciclabile;

3.3. Diminuarea impactului variabilității climei, sporirii frecvenței hazardelor naturale și efectului degradării solurilor.

2. Contextul elaborării strategiei și descrierea procesului

Procesul de planificare strategică (PPS) a vizat definirea reperelor strategice de dezvoltare a raionului pe o perioadă de 9 ani. Etapele metodologice principale ale PPS au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a raionului, analiza sectorială a direcțiilor prioritare și articularea documentului strategic.

Viziunea propusă pentru raionul Ungheni este: *Un pol de creștere durabilă, centru regional modern al oportunităților, în care cetățenii să muncească și să trăiască decent, să aibă acces și condiții adecvate pentru educație și studii, să beneficieze de servicii sociale, de sănătate și cultură de calitate, cu o comunitate de afaceri dinamică și competitivă, cu autorități locale responsabile, deschise și cu cetățeni activi.*

Această viziune a rezultat în urma unor întâlniri organizate și facilitate de autoritățile executive raionale cu reprezentanți ai autorităților publice de nivelul I, consilieri raionali, ONG-uri, ai mediului de afaceri și asociativ - privat și ai unor instituții publice.

În urma efectuării analizelor s-au identificat următoarele caracteristici strategice:

Caracteristicile pozitive identificate sînt: existența la nivelul raionului a unui potențial economic, administrativ, turistic și asociativ și a unei infrastructuri avantajoase (intersecția principalelor comunicații de transport auto și feroviar). Astfel, putem considera că aceste caracteristici oferă raionului posibilitatea de a deveni un **pol de creștere în regiune**.

Caracteristicile negative identificate includ: insuficienta coordonare între actorii din comunitate, dificultăți legate de gestionarea eficientă a resurselor locale, slaba calitate a serviciilor, migrația forței de muncă, probleme legate de resursele umane, accesul limitat la informație și servicii, slaba reprezentare și promovare a intereselor raionului la nivel național și internațional.

Concluzii desprinse în urma parcurgerii procesului de planificare strategică:

– Dezvoltarea raionului nu reprezintă doar o problemă a autorităților locale, ci ține de voința și capacitatea comunității de a defini obiective strategice și de a le transpune în programe operaționale;

– Raionul Ungheni se confruntă cu probleme specifice ce țin de utilizarea eficientă a oportunităților și resurselor disponibile în vederea realizării obiectivelor și măsurilor cu impact maxim asupra dezvoltării economice și sociale. Comunitatea locală trebuie să-și asume această poziționare și să o folosească în interesul dezvoltării locale;

– Raionul Ungheni are mai multe atuuri comparativ cu alte comunități similare datorită vecinătății cu UE, infrastructurii avantajoase (intersecția principalelor comunicații de transport auto și feroviar), potențialului economic, resurselor naturale și umane, spiritului de mobilizare și de antreprenoriat disponibile care îi creează imagine și atractivitate economică prioritară. Valorificarea eficientă a acestor resurse poate duce la dezvoltarea unui profil creativ și inovativ unic în regiune;

– Raionul Ungheni are un profil strategic de mare perspectivă în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor;

– Raionul Ungheni poate să-și asume rolul de lider regional pe multiple dimensiuni. În acest sens, vor fi stabilite acțiuni strategice raționale, capabile să avantajeze raionul în comparație cu alți competitori (comunicații, servicii, turism, servicii administrative, servicii medicale etc.);

– Raionul Ungheni deține un potențial privind dezvoltarea democrației locale (bazat pe creșterea nivelului de educație al cetățenilor, gradul ridicat de asociativitate și antreprenoriat);

– Creșterea calității vieții unghenenilor este scopul strategic major;

– Funcționarea unei administrații publice locale responsabile și deschise este esențială pentru dezvoltarea strategică.

3. Principii de abordare a dezvoltării socio-economice a raionului Ungheni

– Înscrierea Strategiei în prioritățile naționale și regionale:

Abordarea dezvoltării socio-economice a raionului Ungheni a ținut cont de prioritățile naționale de dezvoltare, definite în proiectul *Strategiei "Moldova 2020"*, de prioritățile regionale definite în *Strategia de Dezvoltare Socială și Economică a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru și Strategia de Dezvoltare Regională, Regiunea de Dezvoltare Centru*.

– Stimularea inițiativelor locale și identificarea priorităților specifice din teritoriu:

Abordarea dezvoltării socio-economice la nivelul raionului și-a propus și a reușit să consolideze legătura pe verticală, între procesele de planificare de la nivel național și regional cu cele de la nivel local, acordând o atenție deosebită abordării de jos în sus, adică identificării problemelor majore în cadrul comunităților.

Drept premisă pentru o astfel de abordare a servit faptul că atât autoritățile, cât și actorii locali doresc să identifice și să țină cont de diversitatea de interese. Numărul de reprezentanți ai autorităților locale și ai actorilor locali, gradul lor înalt de implicare și deschiderea pentru dialog și comunicare manifestată de către aceștia pe parcursul procesului de elaborare a documentului strategic, a demonstrat utilitatea, dar și necesitatea aplicării acestui principiu.

În urma analizelor efectuate, au fost identificate problemele prezente în domeniile de dezvoltare, oportunitățile și amenințările care ar putea influența situația din raion, prioritățile de dezvoltare strategică a raionului pentru următorii 9 ani.

În procesul elaborării Strategiei au fost formulate **Viziunile de dezvoltare pînă în 2020** în cele 4 domenii prioritare pentru dezvoltarea socio-economică a raionului și identificate măsurile necesare pentru atingerea lor.

– Promovarea unei dezvoltări integrate:

Abordarea dezvoltării socio-economice a urmărit integrarea și corelarea soluțiilor propuse pentru domeniile identificate ca fiind prioritare pentru dezvoltarea socio-economică a raionului.

De notat că obiectivele strategice propuse pentru fiecare domeniu de dezvoltare nu sînt în contradicție unele cu altele, și mai mult, se sprijină și se completează reciproc și contribuie la realizarea viziunii comune privind viitorul localităților de pe teritoriul raionului: realizarea de schimbări pozitive, economice și sociale, integrate în efortul de asigurare a unei dezvoltări durabile.

– Punerea în valoare a resurselor locale:

Dezvoltarea locală a fost abordată ca proces prin care se urmărește identificarea, mobilizarea și coordonarea folosirii resurselor locale, adesea subevaluate și nefolosite la întregul lor potențial.

Valorificarea potențialului local are în vedere administrarea eficientă, trans-

parentă și responsabilă a bunurilor publice: infrastructură și echipamente, spații publice, inclusiv patrimoniul natural și cultural care trebuie pus în valoare, dar, în același timp, protejat și păstrat pentru generațiile viitoare. Valorificarea resurselor înseamnă utilizarea acestora sub formă de **capital** pentru dezvoltarea economică și socială.

– Participare și parteneriat în rezolvarea problemelor prioritare/realizarea obiectivelor comune:

Ideea fundamentală care a stat la baza elaborării Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni a fost **participarea și parteneriatul actorilor locali** în vederea stimulării și dezvoltării de activități menite să conducă la îmbunătățirea calității vieții celor care trăiesc în raionul Ungheni, inclusiv a celor săraci și marginalizați.

Această abordare se axează pe ideea **capitalului social**, ca factor esențial în dezvoltare, care explică succesul procesului de dezvoltare ca urmare a capacității actorilor locali de a se implica în proces și de a influența formularea politicilor publice din diverse domenii.

În cadrul ședințelor de lucru și planificare s-a acordat atenție:

- cantității și calității interacțiunilor dintre participanți, grupuri și instituții;
- creșterii nivelului de încredere;
- construirii spiritului de asociabilitate și conștientizării nevoii de coeziune socială.

În procesul de elaborare a strategiei s-a urmărit realizarea participării și stimularea parteneriatelor prin următoarele instrumente:

- cooptarea tuturor celor interesați să participe la evenimentele și activitățile organizate în vederea elaborării strategiei;
- consultarea actorilor locali pentru identificarea problemelor majore cu care se confruntă comunitățile locale și identificarea percepțiilor privind șansele de dezvoltare pentru fiecare localitate.

Fundamentarea priorităților de intervenție s-a realizat atât pe baza analizelor de diagnostic, cât și pe opiniile viitorilor beneficiari ai strategiei de dezvoltare a raionului.

I. ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE

1. Profilul raionului Ungheni

1.1. Date fizico-geografice

Raionul Ungheni este amplasat geografic în partea central-vestică a Republicii Moldova și are ca vecini raioanele Nisporeni, Călărași, Telenești, Singerei și Fălești. În partea de vest se mărginește cu râul Prut care constituie granița dintre România și Republica Moldova, iar din anul 2007 aceasta este și hotarul cu Uniunea Europeană (UE).

Suprafața totală a raionului este de 108,3 mii ha, din care 49,9 mii ha constituie suprafața agricolă, 28,8 mii ha păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră, iar 4,7 mii ha ocupă resursele acvatice.

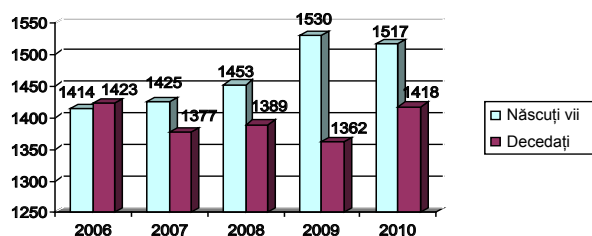

Diagrama 1. Indicatorii principali ai mișcării naturale a populației

Populația totală, conform datelor recensământului din anul 2004, constituie 110,5 mii locuitori, densitatea medie a populației pe 1 km² fiind de 102 persoane.

Ponderea populației cu vîrstă aptă de muncă constituie 61,8% din total. Vîrsta medie a populației este de 34,3 ani (bărbați 32,7 ani, femei 35,9 ani).

Relieful raionului Ungheni se caracterizează prin zone de dealuri joase, văi largi, lunca cursului mijlociu al râului Prut, ce fac parte din podișul Moldovei Centrale.

Clima este temperată-continentală ca și în întreaga republică. Iarna este blîndă și scurtă, vara este călduroasă și lungă. Temperatura medie anuală a aerului este pozitivă și oscilează între + 8°C – + 9°C. Cantitatea medie anuală de precipitații constituie 350–380 mm.

Organizarea administrativă cuprinde 33 de primării cu 12 sate, 19 comune și 2 orașe (Ungheni și Cornești). Reședința raionului este or. Ungheni, situat pe malul râului Prut la o distanță de 110 km de mun. Chișinău, 97 km de mun. Bălți și 15 km de mun. Iași, România (pe calea ferată).

1.2. Infrastructură și mediu

Începînd cu anul 2002, în raion s-a început implementarea programului de gazificare prin construcția gazoductului de presiune înaltă Călărași – Ungheni care a soluționat parțial problema alimentării cu gaze naturale a orașului Ungheni și a raionului.

Pentru soluționarea problemei în anul 2006 a început construcția gazoductului de presiune înaltă Șăndreni – Ungheni cu lungimea de 48 km și 2 stații de distribuție cu capacitatea de 5 mii m³/oră (Moreni Noi) și 10mii m³/oră (Mănoilești). Construcția gazoductelor nominalizate nu a îndeplinit necesitățile raionului Ungheni, ulterior SA „Moldova–Transgaz” a construit gazoductul Bălți–Singerei–Fălești–Ungheni cu Stația de Distribuție a Gazului la s. Todirești. În acest fel teritoriul raionului are acces la aprovizionare cu gaze de pe întreg teritoriul R. Moldova.

Pentru aprovizionarea cu gaze naturale a raionului este necesară o rețea de distribuție cu lungimea de 198,1 km. În prezent, sînt construite 74,3 km, proiectate 102,8 km, este necesar de proiectat 21 km.

În prezent, în orașul Ungheni sînt conectați la rețelele de gaz 126 agenți economici, 4524 apartamente și 1920 case particulare.

În mediul rural sînt conectați la rețele de gaz 38 agenți economici și 922 gospodării. Rețelele de distribuție de presiune joasă constituie 174,4 km, 15 puncte de distribuție și 107 dulapuri de distribuție.

Pentru aprovizionarea cu apă a raionului Ungheni în anul 2005 a fost efectuat studiul de fezabilitate care prevedea aprovizionarea din următoarele surse de apă:

- 1.SP-1 s. Blindești cu o rețea de aprovizionare de 133,8 km;
2. SP-2 s. Zagaranca cu o rețea de aprovizionare de 62,97 km;
- 3.PAS-3 s. Costuleni cu o rețea de aprovizionare de 28,94 km.

Lungimea totală a apeductelor este de 225,71 km.

În prezent, este construită rețeaua de 24,7 km de la priza de apă din s. Zagaranca care ajunge pînă la or. Cornești.

Sînt proiectate apeductul cu apă tehnică spre satul Todirești cu lungimea de 5 km și apeductul cu apă potabilă spre satul Bușila, Chirileni și Grăseni cu lungimea de 14 km.

Se află în stadiu de aprobare pentru finanțare din fondul de dezvoltare regională ADRC proiectul de aprovizionare cu apă potabilă a 12 localități cu lungimea de 20 km .

1.3. Caracteristici generale ale economiei

Agricultura

Agricultura este una din ramurile principale ale economiei raionului. Este un sector cu un mare potențial economic și cu largi rezerve și posibilități determinate de calitatea solului, factorii de climă și resursele umane. Activitățile de bază sînt axate pe cultivarea culturilor cerealiere, tehnice, legumicole, fructelor, viței de vie și culturilor furajere, pe creșterea vitelor, porcinelor și păsărilor.

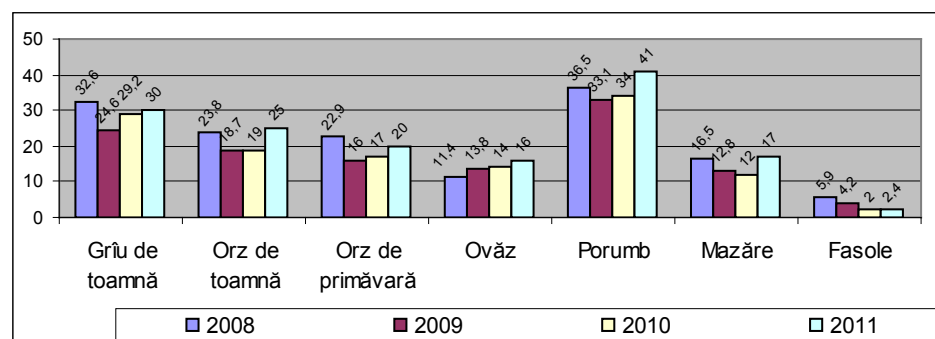
Actualmente, în sectorul agrar al raionului Ungheni activează:

- Cooperative Agricole de Producție - 5;
- Societăți cu Răspundere Limitată - 85;
- Gospodării Țărănești - 13 559;
- Societate pe Acțiuni - 1.

Suprafața totală a terenurilor cu destinație agricolă constituie 49 992,7 ha din care: teren arabil - 44 856,3 ha, plantații multianuale - 4 746,6 ha, inclusiv: vii - 1 432,49 ha, livezi - 3 125,2 ha, nuci - 177,64 ha.

În structura semănturilor ponderea majoră a suprafețelor o dețin culturile cerealiere - 58%, culturi tehnice - 27%, cartofi, legume și culturi bostănoase - 3%, culturi furajere - 6%. Suprafața terenurilor agricole nelucrate este de cca 6%.

Anul 2011 a fost relativ reușit în domeniul agriculturii. Conform rezultatelor finale în anul curent recolta medie a producției agricole constituie:

- Cerealiere - 78 507 tone inclusiv: 34% constituie grâul cu o recoltă de 30 q/ha; 61 % constituie porumbul cu o recoltă de 41 q/ha; 3% constituie orzul cu o recoltă de 25 q/ha; 1% altele.

- Tehnice: sfecla de zahăr - 268 610 tone cu o recoltă de 243 q/ha; tutun - 231 tone cu recolta 14,4 q/ha; floarea-soarelui - 13 433 tone cu recolta 16 q/ha; soia - 620 tone cu recolta 13 q/ha; rapiță - 1 404 tone cu recolta 16 q/ha.

- Cartofi, legume și culturi bostănoase: cartofi - 562,5 tone cu recolta 71,2 q/ha; varză - 968 tone cu recolta 129 q/ha; castraveți - 260 tone cu recolta 104 q/ha; tomate - 1 677 tone cu recolta 172 q/ha; sfecla roșie - 146 tone cu recolta 97,1 q/ha; morcov - 244 tone cu recolta 84,1 q/ha; ceapă - 726 tone cu recolta 134 q/ha; usturoi - 58 tone cu recolta 41 q/ha; ardei și gogoșari - 299 tone cu recolta 155 q/ha; pătlăgele vinete - 215 tone cu recolta 142 q/ha; culturi bostănoase - 1 664 tone cu recolta 95,4 q/ha.

- Culturi furajere: bostănării de nutreț - 29 tone cu recolta 5,8 q/ha; ierburi perene - 1979 cu recolta 15 q/ha.

Creșterea animalelor și a păsărilor are un rol important în asigurarea securității alimentare a raionului și cuprinde mai multe ramuri: ramura de creștere

a bovinelor, ramura de creștere a porcinelor, ramura de creștere a cabalinelor, ovicultura (creșterea ovinelor și caprinelor), avicultura (creșterea păsărilor), cunicultura (creșterea iepurilor), piscicultura (creșterea peștelui), apicultura (creșterea albinelor), și altele.

Situația actuală în sectorul zootehnic din raion se caracterizează prin revenirea din criza de șoc provocată de seceta cumplită a anului 2007, care a provocat în anul 2008 o scădere bruscă a efectivelor de animale. În prezent rezervele de furaje colectate permit restabilirea efectivelor de animale, care deja sunt în creștere comparativ cu anul 2008, ceea ce se confirmă prin următorii indicatori la data de 1 ianuarie 2012:

Nr. d/o	Speciile animale și păsări	2008		2009		2010		2011		% 2011 față de 2008	
		total	Incl. sect. asociat	total	Incl. sect. asociat	total	Incl. sect. asociat	total	Incl. sect. asociat	total	Incl. sect. asociat
1	Bovine total	6892	30	9100	32	7430	51	7507	62	109	207
2	Inclusiv Vaci	4897	10	5327	11	5174	17	5034	24	103	240
3	Porcine total	7608	1223	14179	2200	17084	4246	20743	5046	273	413
4	Inclusiv scroafe	1300	102	1452	340	1501	167	1675	197	129	193
5	Ovine, caprine total	34640	309	36930	485	32255	524	34702	58	100	19
6	Inclusiv ovine	31945	288	34753	377	27340	437	29001	58	91	20
7	Cabaline	2952	43	2446	67	2896	62	2873	52	97	121
8	Păsări total	404670	114238	417698	119645	494623	91037	456721	93736	113	82
9	Inclusiv găini	364075	113950	378100	114000	406628	88037	400672	90022	110	79
10	Iepuri	4126	209	6178	313	9941	250	13282	400	322	191
11	Albine familii	3600	40	3583	40	3564	70	4828	82	134	205

Pentru obținerea producției agricole cu cost de producție mai redus și o roadă mai înaltă, producătorii agricoli aplică tehnologii performante No-till și Mini-till, ce permit reducerea cheltuielilor la efectuarea lucrărilor agricole.

Raionul este avantajat de o bază tehnico-materială relativ bună, numărul de tractoare ce revin la 1000 ha de terenuri agricole este de 12,4, puțin mai mare decât media regională -11,2 unități.

Efectivul parcului de tractoare și mașini agricole antrenate la înfăptuirea lucrărilor de recoltare, pregătirea solului este reprezentat de:

Nr d/o	Denumirea	Efectivul Total
1.	Tractoare	1395
2.	Combine pentru grăunțoase	114
3.	Heder pentru porumb	38
4.	Combine pentru porumb	3
5.	Remorci	757
6.	Pluguri	835
7.	Cultivatoare	445
8.	Semănătoare C3-5,4, C3- 3,6	391
9.	Grape cu discuri	181
10.	Mașini pentru administrarea agricolă	92

Dacă studiem media obținută pe parcursul anilor 2008–2011, observăm o variație de la an la an a produselor obținute. În mare măsură această variație se datorează condițiilor climatice.

Suprafața irigabilă a raionului constituie 3,5% din suprafața totală arabilă, acest fapt influențând negativ asupra rezultatelor obținute.

Ținând cont că atestăm o cifră de circa 6% din terenurile nelucrate, DAA a elaborat regulamentul stimulării și încurajării persoanelor fizice, juridice pentru implementarea politicii de comasare a terenurilor agricole.

Punctele slabe cu care se confruntă sectorul agricol sînt:

- Lipsa tehnicii agricole de tip european;
- Lipsa sistemelor de irigare;
- Lipsa laboratorului de analiză a solurilor;
- Utilizarea insuficientă a tehnologiilor noi agricole;
- Accesul redus la informare cu privire la oportunitățile actuale din sectorul agricol;
- Producerea în cantități mici a produselor agricole pur ecologice;
- Fărîmițarea excesivă a terenurilor agricole;
- Nivelul scăzut de remunerare a muncii.

Industria

Industria raionului produce covoare și articole de covor, fire de lînă, mobilă, vopsele pentru autovehicole, încălțăminte, granule PVC, marmoră și mozaică, ciorapi, confecții, ceramică, băuturi alcoolice și nealcoolice, mezeluri, conserve, fructe uscate, nutrețuri concentrate, produse de panificație și altele. Activitatea întreprinderilor din industria raionului înregistrează pe parcursul ultimilor cinci ani o tendință de creștere.

În anii 2006–2010 întreprinderile industriale de toate formele de proprietate au fabricat producție în valoare de 2721 mln. lei (prețuri curente).

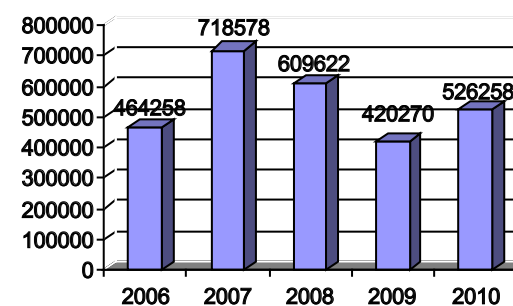

Diagrama 4. Volumul producției industriale, mii lei

Din informația prezentată în diagramă, în anul 2010 constatăm o creștere a volumului producției industriale față de 2006 cu 13,4%. Totuși, volumele producției industriale în anul 2010 sînt mai mici decît cele din anul 2007 cu 25,9%. Prin urmare, după această descreștere, fapt datorat în mare măsură de influența crizei economice mondiale, pe parcursul anului 2010 se observă o revigorare a situației în industria raionului, înregistrîndu-se o creștere de 25.2% față de anul 2009.

Un segment special de afaceri pentru industria raionului este Zona Economică Liberă (ZEL) „Ungheni-Business”, care acordă un regim preferențial pentru rezidenții săi cu facilități precum: scutirea de plata taxelor vamale la import și export, impozitarea la cota zero a TVA, posibilitatea de folosire a infrastructurii existente, operativitate în formarea procedurilor de import-export, garanții de stat – 10 ani. În prezent, aici sînt înregistrați 35 de rezidenți cu diferite genuri de activitate. După origine, rezidenții provin din: Republica Moldova (60%), România, Italia, Turcia, Israel, Ucraina, Belgia, Belarus, Olanda, Liban. În anul 2011 (primele 6 luni), volumul total de investiții în ZEL a atins cifra de 34,5 mln. \$ USD, dintre care 30,7 mln. \$ USD au fost investiții în fonduri fixe, iar 3,8 mln. \$ USD în infrastructură. În aceeași perioadă de referință volumul vânzărilor nete a atins cifra de 464.4 mln lei. Iar din volumul total al vânzărilor nete, volumul producției industriale deține o pondere de 93.7%, activitatea comercială – 2.07%, sortare și marcare – 0,03%, alte genuri – 4,2%. Din volumul total al producției, 95.7% sînt exportate și 4.3% sînt realizate pe piața internă. Pînă în anul 2011 (6 luni), din suprafața totală de 42,34 ha, disponibilă pentru amplasarea rezidenților, au fost valorificate 36,84 ha.

ZEL „Ungheni – Business” aduce o contribuție semnificativă în bugetul local și național. Astfel, în anul 2011(6 luni) au fost achitate 17,3 mln lei.

Un alt aspect important al activității ZEL „Ungheni-Business” ține de ameliorarea situației sociale a raionului și în prim plan este crearea noilor locuri de muncă. Pe parcursul activității sale, au fost create peste 2205 locuri de muncă. Salariul mediu, calculat pe anul 2011(6 luni), este de 2957,7 lei (cu 13% mai mare decît media pe raion).

Comerțul cu amănuntul și serviciile prestate

Un rol important în cadrul sistemelor de distribuție a mărfurilor revine comerțului cu amănuntul, care, alături de comerțul cu ridicata, reprezintă o verigă intermediară în fluxul relațiilor producător–consumator. Ca și celelalte domenii care formează structura procesului de distribuție a mărfurilor, comerțul cu amănuntul prezintă o problemă deosebit de complexă, atât sub aspectul activităților economice desfășurate, cât și al sistemului de relații generale.

În principiu, acest domeniu asigură venituri considerabile, înregistrând în fiecare an ritmuri relativ înalte de creștere.

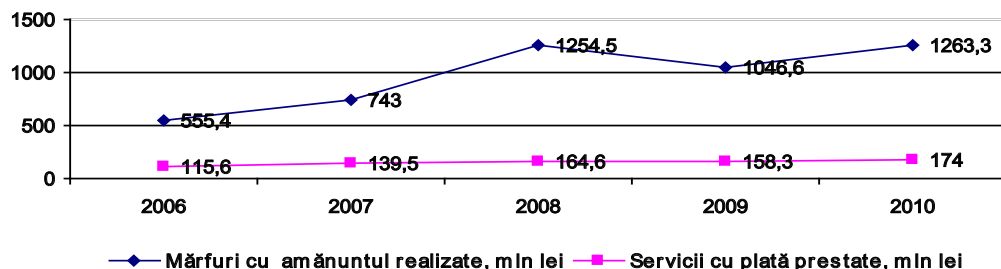

Diagrama 5. Volumul mărfurilor cu amănuntul realizate și serviciilor prestate populației

În anul 2010 s-au realizat mărfuri cu amănuntul în sumă de 1263,3 mln lei, ceea ce constituie o creștere de 2,3 ori față de anul 2006. Serviciile cu plată prestate populației, în prețuri curente în anul 2010, au costat 173,9 mln lei ori cu 58,3 mln lei mai mult decât în anul 2006.

Prin intermediul unităților comerciale din raion, în anul 2010 au fost vândute bunuri de consum în valoare de 433,5 mln lei, cu 61,0 % mai mult față de aceeași perioadă a anului 2006. Totodată, prin piețe au fost comercializate mărfuri cu amănuntul în sumă de 829,8 mln lei, cu 21,0 % mai mult ca în anul 2006. Pentru perioada analizată constatăm o creștere a volumului vânzărilor cu amănuntul, în special prin intermediul unităților comerciale, fapt datorat dezvoltării și extinderii rețelelor comerciale de tip market, care oferă calitate și un asortiment variat de produse, deservire calitativă, respectarea normelor prevăzute de legislație (Hotărârea Guvernului nr. 65 din 26.01.2001 „Cu privire la aprobarea Regulilor de comercializare cu amănuntul a unor tipuri de mărfuri alimentare și nealimentare”, Legea nr. 1453-XII din 25.05.1993 privind protecția consumatorului, Legea nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior, etc.).

Volumul vânzărilor la produsele alimentare în anul 2010 a crescut cu 81,3% față de 2006 (466,1 mln lei). A crescut și volumul vânzărilor produselor nealimentare, constituind în 2010 – 797,1 mln lei (de 2,6 ori mai mult ca în anul 2006).

Sectorul serviciilor în raion este în proces de dezvoltare, reflectând o viață economică mai activă și mai dinamică în comparație cu alte raioane din republică. În

anul 2010 volumul serviciilor cu plată pe cap de locuitor a constituit circa 1480 lei, media regională fiind de 1470 lei. Acest sector este reprezentat de întreprinderi din domeniul construcțiilor, serviciilor de reparații auto și electrocasnice, servicii audio-video, IT, servicii turism, poligrafice, asigurări, cosmetologie, croitorie, avocatură și juridice, notariale, cadastru, spălătorie/curățătorie, internet, fotografii, organizarea sărbătorilor/manifestărilor, frizerii, etc. Un rol important în acest sector revine serviciilor bancare oferite de 12 filiale ale băncilor comerciale. Trebuie să menționăm că activează și câteva organizații private și neguvernamentale care prestează o gamă largă de servicii de consultanță și instruire în diverse domenii.

Turismul

Turismul este un sector important al economiei mondiale. Industria turismului cuprinde o gamă variată de întreprinderi publice și private, generatoare de beneficii economice și sociale, de noi locuri de muncă pentru diferite categorii de angajați, oferind oportunități de angajare, mai cu seamă pentru femei. Prin efectul multiplicator, turismul antrenează alte ramuri economice a căror evoluție depinde de această activitate (construcții, transporturi, industria alimentară, agricultură, serviciile, etc.).

În aceste condiții, poziția și contribuția pe care turismul, ca ramură a sectorului terțiar, o poate avea la produsul intern brut al unei regiuni, efectele sale benefice pe plan social, cultural și al mediului, impun integrarea sa între prioritățile principale de dezvoltare a raionului Ungheni.

Dezvoltarea turismului, în special cel rural, reprezintă un sector cu un deosebit impact economic, reprezentând o sursă de redresare a situației economice în mediul rural. Cu atât mai mult, raionul Ungheni dispune de potențial bogat precum: existența mediului natural atractiv și a unui șir de obiective turistice naturale, arheologice, religioase și culturale, posibilitatea creării zonelor de odihnă și agrement.

Situația actuală a dezvoltării activității turistice poate fi caracterizată prin:

- Valorificarea și promovarea insuficientă a potențialului turistic;
- Starea degradată a infrastructurii de acces la obiectivele turistice;
- Starea degradată a monumentelor arheologice și istorice;
- Lipsa unui registru al obiectivelor turistice din raion;
- Pregătirea insuficientă a personalului din domeniul serviciilor turistice;
- Lipsa unui centru de informare turistică;
- Ofertă de agrement insuficientă;
- Gradul scăzut de conștientizare a populației privind beneficiile aduse de practicarea activității turistice, etc.

Astfel, deși raionul dispune de diverse monumente naturale introduse în lista ariilor naturale protejate de stat (Legea nr. din 1538 din 25.02.1998 cu privire

la fondul ariilor naturale protejate de stat), pînă acum ele nu sînt valorificate pe măsură și nu se bucură de atenție din partea turiștilor.

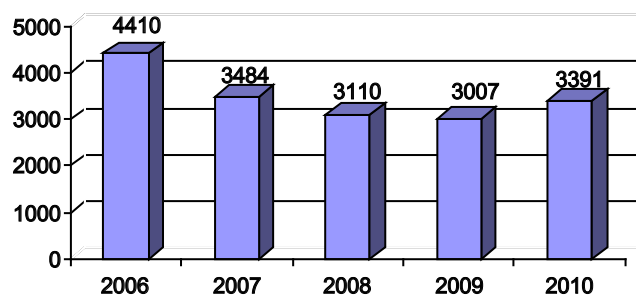

Diagrama 6. Evoluția numărului total de turiști

Baza hotelieră (de cazare) a raionului este reprezentată de un motel, un hotel de 3 stele, o pensiune turistică și trei tabere de odihnă pentru copii, cu o capacitate aproximativă de cazare de 730 locuri (din care cca 650 le revin taberelor pentru copii).

Baza serviciilor de agrement este reprezentată de un șir de restaurante, cafenele, baruri, dar care nu sînt ajustate la condițiile necesare și nu sînt pregătite pentru primirea unui flux continuu de turiști.

Investițiile

Investițiile în capital fix (prețuri curente), în anul 2010 din contul tuturor surselor de finanțare, au constituit 148,9 mln. lei. Preponderent activitatea investițională a fost determinată de sectorul public al economiei, cota parte a căruia în volumul mijloacelor însușite a constituit 56,4%.

Pentru impulsivitatea promovării și dezvoltării economice regionale, atragerea noilor investitori, dezvoltarea noilor relații de afaceri au fost organizate și desfășurate trei ediții ale Forumului Regional. Acest eveniment rămîne a fi unul prioritar în promovarea oportunităților de investiții atît din raionul Ungheni, cît și din întreaga Regiune de Dezvoltare Centru.

Conform Ratingului Performanței Investiționale Regionale (RAPIR) elaborat de Expert-Grup, raionul Ungheni este situat pe poziția 15 din 38. Raionul este situat destul de favorabil în sub-ratingurile Performanței Investiționale Curente (poziția 6) și a Dinamicii Performanței Investiționale (poziția 3). Totuși, poziția generală a fost negativ influențată de sub-ratingul Stabilității Investiționale (poziția 25) și a Diversificării Investiționale (poziția 32). Aceasta relevă faptul că deși rata medie de creștere a investițiilor în raion pe parcursul anilor 2004-2008 a fost relativ înaltă, iar în 2008 volumul investițiilor a crescut puternic, această tendință nu a fost stabilă, iar investițiile nu au fost repartizate uniform pe toate sectoarele economiei locale.

Avantajele investiționale ale raionului au determinat o activitate antreprenorială mai intensă în raion, numărul de întreprinderi care revin la 1000 de locuitori cu vîrsta aptă de muncă a constituit 3,8, în timp ce media regională, în 2008, a

constituit 3,6. Totuși, o diferență atît de mică este explicată de raportul relativ mic caracteristic întreprinderilor agricole, precum și de activitatea întreprinderilor de dimensiuni mai mari. Nu este de mirare că raionul posedă o bază impozabilă superioară mediei regionale, valoarea veniturilor locale cu excepția transferurilor pe cap de locuitor a constituit 395,9 lei față de 378,5 lei media pe regiune. În pofida avantajelor investiționale ale raionului, rezultatele sondajului efectuat de Expert-Grup în rîndurile antreprenorilor locali relevă percepții negative asupra climatului de afaceri local. Astfel, majoritatea respondenților nu sînt satisfăcuți de situația actuală a climatului de afaceri din raion, considerînd că față de anii 2008-2009 situația s-a înrăutățit. În același timp, majoritatea respondenților sînt satisfăcuți de acțiunile întreprinse de autoritățile publice locale pentru a stimula investițiile în raion. Acest fapt se explică prin efectele crizei economice care a dus la diminuarea cererii finale, scumpirea creditelor, creșterea stocurilor, fapt ce a influențat fundamental percepția respondenților privind climatul de afaceri. Totuși, unii au menționat și o serie de probleme instituționale importante: concurența neloială, contabilitatea dublă, prețuri de dumping aplicate de unii agenți economici.

Transporturile

În perioada 2006-2010, de către întreprinderile specializate de transport auto și naval din raionul Ungheni au fost transportate mărfuri în volum de 437,3 mii tone, sau cu 58,9% mai puțin față de perioada anului 2006. Parcursul mărfurilor a totalizat 18 316,3 mii tone-km, sau cu 6,7% mai mult. În anul 2010 cu autobuzele și microbuzele întreprinderilor de transport auto au fost transportați 2060,5 mii pasageri, ceea ce constituie cu 10,9% mai mult față de perioada raportată. Parcursul pasagerilor a constituit 6059,3 mii pasageri-km și s-a mărit cu 15,2%.

Veniturile publice locale

Veniturile publice ale bugetului raionului au înregistrat o creștere de circa 6,8% în anul 2011 față de anul 2006.

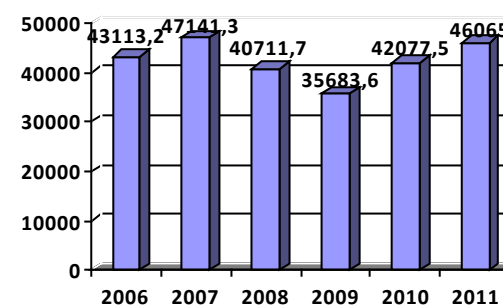

Diagrama 7. Veniturile publice, raionul Ungheni, mii lei

Factorii principali care au generat această creștere au fost: creșterea economică din ultimii ani, majorarea salariilor și măsurile de îmbunătățire a administrării fiscale. Aplicarea cotei „o” la impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător, începînd cu ianuarie 2008, a încetinit ritmurile de creștere a veniturilor publice.

În anul 2011 ponderea transferurilor în totalul veniturilor este de 73,0 la sută și se estimează la 176,5 mln. lei.

Analizând diagrama 8, constatăm o creștere constantă a volumului transferurilor începând cu anul 2006 când s-a înregistrat suma de 61,8 mln lei, iar în anul 2011 suma transferurilor a constituit 176,5 mln lei.

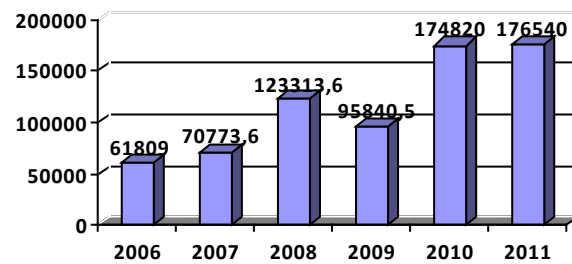

Diagrama 8. Volumul transferurilor la UAT de nivelul I, mii lei

Politica în domeniul dezvoltării locale și posibilitățile de extindere a bazei fiscale se va orienta către:

- extinderea obiectelor impozabile pentru aplicarea taxelor locale;
- majorarea ritmurilor de creștere a mijloacelor speciale;
- continuitatea dezvoltării practicii de transmitere în locațiune/arendă a spațiilor/terenurilor disponibile ale instituțiilor publice;
- dezvoltarea activităților de atragere a fondurilor/mijloacelor speciale;
- diminuarea restanțelor la impozite.

Suținerea întreprinderilor mici și mijlocii

La situația din 31.10.2011, după forma organizatorico-juridică, numărul întreprinderilor mici și mijlocii se prezintă, după cum urmează: Întreprinderi individuale – 1781, Societăți în nume colectiv – 17, Gospodării țărănești – 13559, Societăți cu răspundere limitată – 925, Întreprinderi dearendă, de stat și municipale – 64, Societăți pe acțiuni de tip închis și deschis – 56, Cooperative de producție, de întreprinzător, de consum – 57, Birouri de avocați – 6, Birouri notariale private – 4.

Conform datelor statistice (01.01.2012) în sfera micului business își desfășoară activitatea peste 91% din numărul total al angajaților, asigurând peste 86,7% din volumul vânzărilor nete, fapt ce confirmă importanța sectorului dat în economia raionului.

Necesitatea susținerii acestui sector este certă și în baza lui trebuie să se asigure creșterea veniturilor populației, dezvoltând o economie eficientă de piață în contextul unei dezvoltări durabile în regiune. Activitatea eficientă a întreprinderilor mici și mijlocii poate contribui direct la reducerea sărăciei prin diminuarea șomajului, atragerea investițiilor, asigurarea unei concurențe prin diversificarea mărfurilor și serviciilor, influențând substanțial ridicarea nivelului de trai al co-

munităților. Sectorul respectiv rămâne a fi accesibil investițiilor mici de capital și destul de atractiv datorită vitezei sporite de rotație a capitalului. Analizând concluziile economice, efectuând dezbateri și sondaje prin chestionarea antreprenorilor din raion, am identificat că dezvoltarea acestui sector continuă să se confrunte cu un șir de probleme ce țin de instabilitatea condițiilor dezvoltării, caracterizate prin incoerența politicilor atât locale, cât și a celor centrale, care este cauzată în mare parte de lipsa unor programe de lungă durată, mecanisme reale și eficiente de susținere creditar-financiară din partea statului, persistă neîncrederea antreprenorilor în stabilirea condițiilor de activitate, cultură antreprenorială joasă și obținerea profiturilor derizorii.

În anii 2008–2011, conform Conceptului de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni, o atenție sporită a fost acordată susținerii dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii. Și în perioada 2012–2020, autoritățile publice locale vor continua să susțină IMM-urile cu acțiuni concrete. În premieră în Republica Moldova, în susținerea întreprinderilor mici și mijlocii, Consiliul raional Ungheni a constituit Fondul /mijloace de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri). În anul 2011 suma acestor mijloace a constituit 300 mii lei.

Salariul mediu lunar

Salariul mediu lunar, comparativ cu indicatorii regionali, este mai mare, dar mai mic decât indicatorii naționali. Evoluția salarizării este prezentată în tabelul de mai jos:

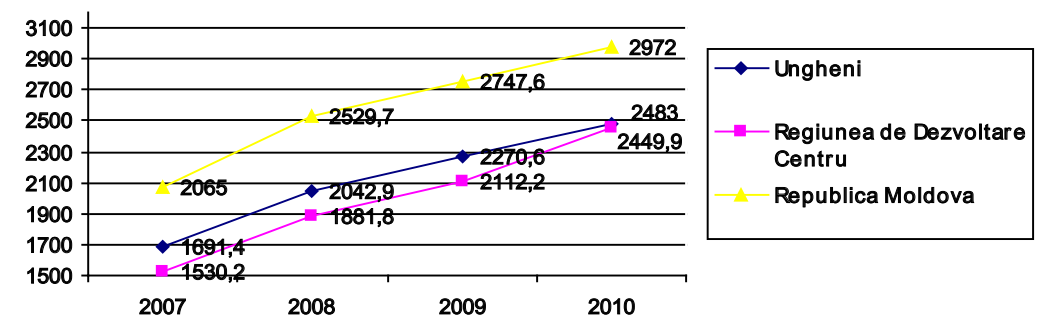

Diagrama 9. Evoluția salariului mediu lunar în profil local, regional și național

La situația din septembrie 2011, cele mai mari salarii au fost înregistrate în următoarele domenii de activitate: energie termică, gaze, apă (5141 lei), sănătate (medici: 4965 lei), învățământ (profesori: 3858 lei). La 01 octombrie 2011, suma restanțelor agenților economici și sociali pentru remunerarea muncii a constituit 376,3 mii lei, micșorându-se față de 01 iulie 2011 cu 435,5 mii lei.

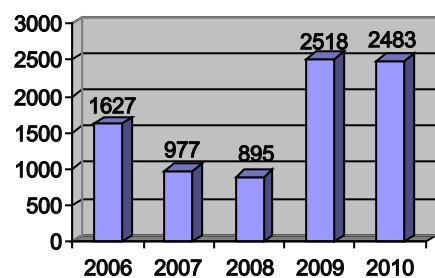

Diagrama 10. Șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, în profil teritorial (la sfârșitul anului)

Mărimea salariului mediu lunar este direct proporțională cu cererea internă. În anul 2010 volumul vânzărilor cu amănuntul pe cap de locuitor a constituit aproximativ 10 mii lei. În pofida unui nivel de industrializare relativ înalt, la 1 ianuarie 2011 – în raionul Ungheni în căutarea unui loc de muncă se aflau 2483 șomeri, rata șomajului fiind de 4,3 % (6,8 – la nivel regional și 7,4 – la nivel național, în 2010).

1.4. Educație, învățământ, tineret și sport

Sistemul de învățământ are un rol primordial în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Calitatea educației determină în mare măsură calitatea vieții și creează oportunități pentru realizarea unui volum deplin a capacităților fiecărui cetățean.

Rețeaua școlară

Analiza tendințelor demografice pe diferite categorii de vîrstă indică păstrarea numărului relativ redus al populației școlare în următorii ani, cu efecte imediate asupra instituțiilor de învățământ, fiind afectate, în principal, școlile din învățământul primar și gimnazial și liceele din localitățile rurale.

În anul de studii 2010–2011 numărul total al copiilor școlarizați este mai mic față de anul de studii 2006–2007 cu 19% și respectiv, cu 8% pentru elevii din licee.

Situația rețelei și populației școlare în perioada anilor 2006–2011 este:

Instituția	2006-2007		2007-2008		2008-2009		2009-2010		2010-2011	
	Nr. de instituții	Nr. copii	Nr. de instituții	Nr. copii	Nr. de instituții	Nr. copii	Nr. de instituții	Nr. copii	Nr. de instituții	Nr. copii
Școli Primare	2	629	2	580	2	521	2	503	2	545
Școli primare grădinițe	0	0	0	0	0	0	0	0	1	21
Școli Medii	8	2793	5	1424	2	446	2	435	1	157
Gimnazii	41	6071	42	6336	44	6487	43	6197	43	6105
Gimnazii Internat	1	239	1	194	1	168	1	138	0	0
Licee	11	7904	12	8040	12	7930	12	7597	12	7330
Școli internat cu regim special	1	103	1	96	1	88	1	49	0	0
Case de creație	1	352	1	320	1	285	1	300	1	315
Școli sportive	1	383	1	405	1	470	1	480	1	493
TOTAL	66	18474	65	17395	64	16395	63	15699	61	14966

În termeni economici pentru domeniul educației, micșorarea numărului populației școlare echivalează ipotetic cu faptul că în sistem apar tot mai puține clase complete, ceea ce duce la optimizarea rețelei școlare și reducerea posturilor didactice.

Situația demografică nefavorabilă are drept consecință scăderea numărului mediu de elevi în fiecare clasă, fapt ce duce la utilizarea ineficientă a mijloacelor financiare alocate învățămîntului. Studiul arată că în raion sunt 145 clase formate din 10–5 elevi. Marea majoritate de astfel de instituții ar putea fi reorganizate prin arondarea lor la școlile de circumscripție, iar economiile anuale ar putea fi folosite la îmbunătățirea calității educației. Educația calitativă și accesibilă este un element indispensabil în combaterea sărăciei într-o manieră durabilă.

Educația și dezvoltarea timpurie

Asigurarea accesului copiilor de vîrstă respectivă la educația și dezvoltarea timpurie este un obiectiv major al autorităților publice locale. Conform datelor statistice, în anul 2006, în raion funcționau 39 grădinițe cu un contingent de 4129 copii, iar în anul 2011 funcționau 46 grădinițe cu un contingent de 4770 copii. Corespunzător acestei perioade rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar a crescut de la 52% pînă la 58% .

Pornind de la doleanțele părinților, contingentul de copii și posibilitățile materiale ale comunităților, Guvernul a încurajat funcționarea instituțiilor preșcolare cu program flexibil de lucru (8, 9, 10 sau 12 ore de lucru).

Complementar la serviciile educaționale standard, au fost dezvoltate și implementate servicii de tip nou – psihologic, de dezvoltare fizică, psihosocială (dans, șah, computer, limbi străine etc.).

APL au contribuit la oferirea localului, în localitățile rurale, pentru implementarea proiectului „Îmbunătățirea calității și accesului la serviciile de educație timpurie în localitățile rurale cu accent special pe grupurile vulnerabile”, „Educația Pentru Toți – Inițiativă de Acțiune Rapidă”.

Implementarea Proiectelor naționale și raionale, cu participarea Fundației Comunitare Ungheni are drept obiectiv revitalizarea și dezvoltarea sistemului educației preșcolare din raion și includ acțiuni privind:

- reabilitarea grădinițelor de copii/crearea de Centre educaționale de alternativă pentru copii și părinți;
- dotarea grădinițelor de copii;
- instruirea educatorilor și a personalului administrativ.

Au fost deschise 6 Centre Comunitare, dotate cu cărți, jucării, mobilier 12 grădinițe.

În prezent în educația celor 4770 copii sunt antrenate 356 cadre didactice:
– 127 cadre au studii superioare, ceea ce constituie ~ 36%;

- 216 cadre au studii medii speciale - ~ 61%;
- 188 cadre au obținut grade didactice - ~ 53%;
- 13 cadre au studii medii - ~ 3,6%.

Resurse umane

Asigurarea calității învățământului la toate treptele de școlaritate în contextul modernizării sistemului educațional determină, în primul rând, crearea unui sistem bine fundamentat de selectare și promovare a resurselor umane în domeniu. Analiza comparativă a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ din ultimii 5 ani demonstrează că în perioada de referință s-a menținut tendința de creștere a numărului de cadre didactice cu studii superioare.

Analiza evolutivă a cadrelor didactice după studii

Anii	Nr. total de cadre	Studii superioare	Studii medii speciale	Studii medii	Tineri specialiști	Pensionari	Au demisionat
2006-2007	1367	81%	27%	2%	24	184	61
2007-2008	1227	84%	14%	2%	27	238	43
2008-2009	1223	84%	14%	2%	23	240	40
2009-2010	1229	84%	15%	1%	34	257	33
2010-2011	1229	84%	16%	%	26	252	42
2011-2012	1202	83%	16%	%	30	217	

Pentru asigurarea bunei activități a instituțiilor de învățământ, anual, DGRITS prezintă Ministerului Educației oferta de cadre. Cu regret, se încadrează în serviciu un număr redus de tineri specialiști. În anul de studii 2010, oferta fiind de 78 tineri specialiști, s-au prezentat doar 34. Se remarcă o diminuare a numărului de cadre care demisionează. Din cauza deficitului de cadre se apelează și la încadrarea în activitate a pensionarilor.

Creșterea calității managementului școlar prin perfecționarea personalului didactic și de conducere

Direcția de activitate, în instruirea continuă a cadrelor didactice, a fost orientată spre consiliere educațională și profesională, în scopul valorificării resurselor pedagogice din raion. Acest obiectiv major s-a realizat prin următoarele acțiuni:

- Organizarea și desfășurarea întrunirilor metodice la toate disciplinele, cu scopul de a identifica modalități originale de implementare a Curriculumului național;
- Valorificarea prin asistențe la orele publice a experienței avansate și modul de a proiecta un demers didactic explicit;
- Eficientizarea comunicării profesionale prin implicarea activă directă a cadrelor didactice în activitățile proiectate;

- Sporirea interesului pentru propria creștere profesională;
- Organizarea și desfășurarea calitativă a procesului de atestare, respectând corect Regulamentul de atestare;
- Dezbateră publică a curriculei modernizate;
- Ședințe ale Consiliului Consultativ, Consiliului Administrativ, Centrului Metodic, unde au fost abordate aspecte referitoare la „Eficiența modalităților de organizare și desfășurare a activității resurselor umane (cadre didactice și manageriale)”;
 - Seminarii teoretico-practice cu managerii, directorii adjuncți, cadrele didactice având ca scop implementarea dezideratului „Școală prietenoasă copilului” și dezvoltarea competitivității la elevi.

Eficientizarea și perfecționarea formelor de evaluare și inspectare a unității școlare

Centrarea pe realizarea acestui obiectiv a plasat evaluarea de la finalul învățării la evaluarea ca proces ce se integrează organic în același proces de învățare.

În acest sens s-au efectuat:

- stabilirea nivelului de realizare a politicii de stat în domeniul învățământului;
 - evaluarea calității managementului educațional;
 - evaluarea procesului educațional, realizarea standardelor educaționale, nivelului de performanță a elevilor;
 - evaluarea executării actelor normative ce țin de sănătatea elevilor.
- Comisiile de inspectare au utilizat metodele:
- observarea sistematică;
 - asistări la ore și activități extrașcolare;
 - analiza reușitei academice și a performanțelor elevilor;
 - discuții cu anumite grupuri de persoane: manageri, personal didactic, elevi, reprezentanți ai APL, părinți, agenți economici, etc.;
 - aplicarea de teste și chestionare;
 - organizarea inspecțiilor școlare frontale, parametrice, tematice, inopinate, individuale, de specialitate;
 - evaluarea progresului școlar etc.

Formarea la elevi a calității moral-spirituale, civico-patriotice, dezvoltarea personalității elevilor, asigurarea dreptului acestora la exprimarea propriei poziții, atitudini

Pentru realizarea acestui obiectiv au fost desfășurate activități metodice cu diverse tematici:

- Școala și comunitatea. Implicarea tineretului în procesul decizional în sectoarele Sculeni (Gimn. Buciumeni), Costuleni (Gimn. Florițoaia Nouă), Cornești (Gimn. Năpădeni);

– Seminar teoretico-practic: Cunoașterea copilului – consiliere și orientare, desfășurat în Gimn. Cornești;

– Ateliere de lucru: Arta promovării dreptului omului, organizat în L.T. Ceti-
reni.

În colaborare cu alți actori educaționali s-au desfășurat:

– seminarii cu participarea reprezentanților Biroului Minori și Moravuri, APL, specialiști în domeniul dreptului copilului „Profilaxia și combaterea delin-
cvenței juvenile”;

– activități comune cu Centrul de Sănătate Publică – în scop de profilaxie și
depistare a cazurilor de îmbolnăvire de maladii infecțioase acute;

– activități din cadrul Strategiei naționale de acțiuni comunitare de susținere
a copiilor aflați în dificultate;

– acțiune în parteneriat cu Divizionul de artilerie din teritoriu;

– activități comune cu Societatea Crucea Roșie, ONG-uri din teritoriu, Centre
Comunitare pentru Tineret, Centrul Regional de Resurse pentru Tineri, etc.

Elevii din instituții preuniversitare și preșcolare au participat activ la activită-
țile educaționale și cultural artistice:

– Festivalul cîntecului popular pascal;

– Concursul raional de desen și eseu „Mesaj pentru Europa”; Concursul de
eseu „Eterna Pace”; Concursuri de Granturi Mici pentru inițiativele tinerilor;
Concursul raional și republican de desen „Anti SIDA”; Concursul Raional „Lice-
anul anului”; Concursul „Bursa raională”; Concursul regional „Erudit-café” etc.

Treapta preșcolară:

– „Obiceiuri și Tradiții de Crăciun și Anul Nou”; „Azi steluță – mîine stea”;
„La start cu toată familia”; „Alunelu – Alunelu – hai la joc”.

De menționat că în fiecare an Planul de activitate a DGRITS se realizează 95-
100% și se observă progres în ceea ce privește:

– calitatea cadrului didactic;

– climatul organizațional;

– valorificarea potențialului individual al fiecărui copil;

– eficientizarea procesului educațional la vîrstă timpurie;

– parteneriat cu părinții, Comunitatea, ONG, APL;

– promovarea principiului școlii incluzive;

– performanțele elevilor;

– implementarea strategiilor de protecție socială a copiilor;

– promovarea alimentației sănătoase și corecte a copiilor;

– realizarea și promovarea politicilor pentru tineret;

– promovarea unui mod sănătos de viață.

Sistemul de management al calității procesului de învățămînt în școală reflec-
tă integrarea eforturilor organizatorice, metodice, științifice, de personal, mana-
geriale, cît și a altor condiții și resurse; implicarea tuturor structurilor școlii ca

sistem pedagogic pentru a atinge calitate înaltă în funcționare și a obține rezulta-
tele care corespund celor mai bune modele și standarde. Acestea vor participa la
formarea personalității competitive.

1.5. Asistență socială

Asistența socială este o componentă a sistemului protecției sociale și cuprinde
un ansamblu de programe, măsuri și servicii specializate de protejare a persoa-
nelor, familiilor, grupurilor aflate în dificultate, care nu au posibilitatea de a-și
asigura prin eforturi proprii accesul la o viață decentă din cauza unor circum-
stanțe de natură economică, socio-culturală, biologică sau psihologică.

Obiectivul Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei este îmbună-
tățirea calității vieții persoanelor aflate în dificultate prin asigurarea calitativă a
serviciilor de asistență socială.

Politica de asistență socială în cadrul raionului este orientată în două direcții
prioritare:

a) Protecția familiei și copilului aflat în dificultate;

b) Protecția persoanelor în etate și cu dizabilități.

Sînt foarte solicitate de către beneficiari serviciile Centrului de protecție a fa-
miliei și copilului, serviciul social la domiciliu, serviciul persoanelor în etate și cu
dizabilități, acordarea de ajutor social și material.

Conform datelor DASPF la situația din 01.01.2011 sînt înregistrați:

– 16550 pensionari pe vîrstă;

– 727 invalizi gr.I; 3521 inv. gr.II; 446 copii invalizi;

– 106 familii cu 4 și mai mulți copii, 533 familii monoparentale cu 2433 copii;

– 175 copii sub tutelă; 430 mame solitare cu 543 copii;

– 860 de copii al migranților;

– 1238 fără ambii părinți.

Trebuie de menționat că numărul de persoane ce solicită servicii de asistență so-
cială este în creștere. Prezentăm datele anului 2011 (9 luni) comparativ cu anul 2009
(9 luni):

– familii beneficiare de ajutor social – 1663 familii comparativ cu 993 familii;

– copii cu părinți plecați la muncă peste hotare – 4925 copii comparativ cu
3778 copii;

– persoane țintuite la pat – 548 persoane comparativ cu 320 persoane;

– copii plasați în serviciul de asistență parentală profesionistă – 48 copii com-
parativ cu 28 copii.

În acest context Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale a raionului Un-
gheni pentru perioada 2011–2014 constituie un pilon sigur în continuitatea rea-
lizării obiectivelor majore ale DASPF.

În perioada anilor 2008–2011 în cadrul raionului au fost deschise două case
de tip familial cu sediul în comuna Petrești.

A fost creat Centrul de plasament pentru persoanele fără adăpost, cu capacitatea de 45 persoane, sediul în com. Sculeni.

Ca urmare a lichidării școlii auxiliare Sculeni și a gimnaziului-internat din or. Ungheni, majoritatea copiilor au fost integrați în familia biologică sau extinsă. Totodată a apărut necesitatea creării Centrului de asistență socială și protecție a copilului, unde sunt plasați 23 copii.

Dezvoltarea serviciilor primare în localități constituie o prioritate a Direcției.

Serviciul pentru îngrijire de tip familial al persoanelor adulte și Serviciul de îngrijiri personale la domiciliu al persoanelor ținute la pat fac parte din realizările serviciilor primare în localități. În anul 2009 în activitățile pentru îngrijire de tip familial au fost implicați 10 asistenți familiari, iar în 2011– 13 asistenți, care prestează servicii la 13 persoane adulte cu risc de instituționalizare.

Serviciul de îngrijiri personale la domiciliu al persoanelor ținute la pat este foarte solicitat, ținând cont că numărul ce necesită deservire este de 500 persoane. În acest domeniu în anul 2008 au fost angajați 20 de asistenți, iar în 2011 – 28 asistenți, care asistă 28 persoane.

Din anul 2005 pînă în prezent, de serviciile APP au beneficiat 72 copii, dintre care în plasament sînt – 29 copii, reintegrați în familia biologică – 16 copii, plasați în tutelă – 10 copii, iar adoptați – 14 copii. În serviciul respectiv în 2005 activau 8 angajați, în 2011 – 20 angajați.

Prin intermediul Serviciului de sprijin familial și reintegrare a fost acordat sprijin financiar în anul 2009 la 70 familii cu 176 copii – 105.1 mii lei; în 2010 la 83 familii cu 182 copii – 109.9 mii lei; în 2011 – 93 familii cu 197 copii, 163.700 lei.

Pentru ameliorarea sănătății copiilor din familiile vulnerabile în vacanța de vară, în a. 2011, au fost repartizate gratis 531 foi: 220 finanțate de Consiliul raional, 331 finanțate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Asigurarea accesului la servicii de asistență juridică, psiho-socială, reabilitare și resocializare a copiilor în situații de risc este un obiectiv ce necesită mult efort. În acest caz rezultatele serviciilor ar fi modeste dacă în activitatea de zi cu zi nu ar exista sprijinul partenerilor, care sunt deschiși spre colaborare. În acest sens menționăm că, pe parcurs s-a creat o rețea de parteneriate sociale, cum ar fi : OO „EveryChild” filiala din Moldova, Fundația „Terre des hommes”, Asociația „Salvați copiii” Iași, România, Casa „Așchiuța”, A.O. „Alternative sociale”, A.O. „Poarta deschisă”, AO „Sprijin și speranță”, A.O. „Făclia”, AO „Viitorul începe azi”, etc.

Elaborarea și implementarea de proiecte cu susținere financiară atât internă, cât și externă este una din prioritățile direcției.

În parteneriat cu Direcția asistență socială și protecție a familiei sînt implementate 9 proiecte, care vizează soluționarea unor probleme sociale și fenomene negative.

1. *Serviciul pentru plasamentul în regim de urgență al copilului aflat în dificultate (proiect finisat în iunie 2010)* – Asistență Parentală Profesionistă de Urgență pentru copiii aflați în dificultate. Rezultate: 3 APPU cu 21 copii plasați de urgență: 14 copii reintegrați, 6 în APP, 1 în Gimnaziu.

Finanțat: Fundația Soros-Moldova, implementat: AO „Alternative Sociale”, DASPF.

2. *Prevenirea separării copiilor de familie, de violență, abuz, neglijare și exploatare* – dezinstituționalizarea copiilor din Școala Auxiliară Sculeni. 62 copii rezidenți din Școala Auxiliară Sculeni au fost evaluați, dintre care 42 copii au fost reintegrați în familii.

Finanțat: UNICEF, implementat: OO „Everychild” în colaborare cu DASPF și DGÎTS.

3. *Suport în prestarea serviciilor de asistență socială eficiente și durabile* – elaborarea Strategiei Raionale de Dezvoltare a Serviciilor Sociale pentru raionul Ungheni.

Finanțat: Consorțiul OPM, implementat: AO „Everychild” în colaborare cu DASPF.

4. *Societatea civilă împotriva violenței domestice* – crearea mecanismului de protecție a victimelor violenței în familie și referirea victimelor la servicii de protecție.

Finanțat: Ambasada SUA I, implementat: AO „Alternative Sociale” și DASPF.

5. *„Dezvoltă tînărul din tine”* – facilitarea integrării socio-economice și profesionale a 35 tineri orfani social, prin cursuri de calificare profesională și activități non-formale de marketing skill.

Finanțat: Fundația Est-Europeană, implementat: AO „Alternative Sociale” și DASPF.

6. *Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz și neglijare* – asigurarea condițiilor de incluziune a copiilor dezinstituționalizați din învățămîntul rezidențial, precum și de școlarizare a copiilor cu cerințe speciale în instituțiile de învățămînt general.

Finanțat: USAID, implementat: AO „Everychild” în colaborare cu DASPF.

7. *Preîntîmpinarea crizei vîrstei a treia în România și Republica Moldova* -eficientizarea măsurilor și programelor sociale destinate persoanelor de vîrsta a treia din România și Moldova.

Finanțat: UE, implementat: Direcția de Asistență Comunitară Iași, DASPF Ungheni, Asociația „Trup și Suflet” Iași.

8. *Combaterea exploatării prin muncă a copiilor din România și Republica Moldova* – consolidarea capacității instituționale a administrațiilor publice locale din România și Moldova de a formula politici și programe, în vederea prevenirii celor mai grave forme ale muncii copiilor.

Finanțat: UE, implementat: Direcția de Asistență Comunitară Iași, DASPF Ungheni, Asociația „Trup și Suflet” Iași.

9. *Etica profesională în soluționarea cazurilor cu minori* – dezvoltarea managementului judiciar la nivelul instanțelor pentru minori din România și Moldova.

Finanțat: UE, implementat: Asociația „Salvați Copiii” Iași, DASPF Ungheni, Asociația Magistratilor Iași.

1.6. Cultură

Domeniul cultural al raionului Ungheni reprezintă un sistem instituționalizat de biblioteci, case și cămine culturale, școli de artă, muzee, cît și de monumente de artă, arhitectură, istorie, de situri arheologice și arii naturale de o rară frumusețe, unde se constată o îmbinare armonioasă a elementului antropic cu cel natural, o îmbinare perfectă a mediului geografic cu civilizația umană.

Sistemul instituțional este reprezentat prin 126 instituții: 57 biblioteci, 62 case și cămine de cultură, 3 muzee, 4 școli de artă. Aceste instituții activează în localitățile raionului. Din punct de vedere administrativ, 120 instituții se află la balanța autorităților publice locale de nivelul I, iar 6, activează ca subdiviziuni ale Secției Cultură Ungheni, autoritate publică locală de nivelul II, care activează în conformitate cu art. 43, alineat (1), litera „q” al Legii privind Administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.06, alte acte legislative și normative în vigoare. Din punct de vedere metodic, instituțiile de cultură din raion sînt subordonate Secției Cultură – organul care realizează politica statului și raionului în domeniul culturii în teritoriu în conformitate cu actele normative emise de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, organele administrației publice naționale și locale. Secția Cultură este persoană juridică, dispune de balanță aparte, conturi bancare, stampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și cu denumirea deplină a instituției, foaie cu antet în limba de stat, alte simboluri aprobate și înregistrate conform legislației.

În casele și căminele culturale activează 144 formații artistice de amatori, 27 din care au titlul onorific „Model”. Pe teritoriul raionului Ungheni sînt 356 de monumente, dintre care de importanță națională – 148 și de importanță locală – 208. Conform genului acestea se clasifică în felul următor: de istorie – 3; memoriale – 45; de arhitectură – 36; de artă – 42; arheologice – 230. Rețeaua de educație artistică cuprinde 4 instituții de învățămînt artistic: Școala de muzică pentru copii or. Ungheni; Școala de arte plastice or. Ungheni; Școala de arte s. Sculeni; Școala de arte or. Cornești (filiala în s. Pârlița).

Rețeaua bibliotecilor publice din raionul Ungheni cuprinde 57 de instituții: 49 biblioteci satești și 2 orașenești. Starea tehnică a 37 de edificii este satisfăcătoare, 18 necesită reparații capitale (bibliotecile publice: filialele nr. 1, nr. 4 ale BRP „Dimitrie Cantemir”, Bumbăta, Chirileni, or. Cornești 1, s. Cornești, Hîrcești, Năpădeni, Negurenii Vechi, Rădenii Vechi, Teșcurenii, Valea Mare, Todirești, Buzduganii de Jos, Gherman, Grăseni, Medeleni, Agronomovca) și 2 – avariate

(Morenii Noi, Țîghira). În anul 2007, 14 instituții au efectuat reparații curente în sumă de 189,8 mii lei. În perioada rece a anului se încălzesc 23 de biblioteci.

Domeniul cultural al raionului constituie o veritabilă comoară spirituală care ne reprezintă prin artă, literatură, mod de viață, drepturi fundamentale ale omului, sistem de valori, tradiții și religii.

1.7 Sănătate

IMSP Spitalul raional Ungheni

Scopul principal al activității **IMSP Spitalul raional Ungheni** este asigurarea unui **management eficient** al instituției medicale, crearea unei baze tehnico-materiale adecvate, ridicarea calității serviciilor medicale spitalicești și specializate de ambulatoriu, performanța sistemului de sănătate.

În prezent, **baza spitalicească a IMSP Spitalul raional Ungheni** numără 370 paturi, din care: *Spitalul raional Ungheni – 320 paturi, Filiala Sculeni – 25 paturi, SC Cornești – 25 paturi.*

În cadrul instituțiilor date se acordă asistență medicală specializată pe profilurile: terapeutic, infecțios, pediatric, obstetrical, traumatologic, narcologic, neurologic.

De asemenea, sînt prestate următoarele servicii paraclinice: imagistică (radiologie, sonografie, endoscopie), laborator clinic – biochimic, diagnostică funcțională.

Serviciul de asistență medicală specializată de ambulatoriu dispune de personal specializat: radiologi, chirurghi, ginecologi, dermatologi, otorinolaringologi, oftalmologi, traumatologi, oncologi, gastrologi, cardiologi, psihiatri, infecționiști, ftiziatri, narcologi, stomatologi.

Serviciul consultativ dispune de secțiile de:

– diagnostic funcțional, bloc chirurgical cu săli de operații, imagistică (radiologie, endoscopie, sonografie), laborator clinic-biochimic, secție perinatologie, laborator citologic interraional, Centru Comunitar de asistență Mentală, Centrul Comunitar de supraveghere a tuberculozei.

În cadrul Spitalului raional activează 641 de angajați: personal medical superior (101), personal medical mediu (267), personal medical inferior (185), alt personal (88).

Obiectivele activității instituției sînt:

– **Sporirea accesibilității**, calității și eficienței asistenței medicale spitalicești și specializate de ambulatoriu în cadrul asigurărilor de asistență medicală.

– **Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale** și reducerea la maximum a cheltuielilor secundare a unui caz tratat.

– **Utilizarea eficientă** a capacităților umane, materiale, tehnologice și financiare în asigurarea serviciilor calitative spitalicești și de ambulatoriu.

– **Asigurarea respectării drepturilor pacienților** (confidențialitate, securitate, la informație, la opinie, ș.a.).

– **Asigurarea drepturilor angajaților** la condiții de muncă sigure, la ridicarea continuă a nivelului profesional, la remunerarea muncii conform performanțelor profesionale.

– **Perfecționarea sistemului informațional**, crearea unui sistem informatic unic cu CMF, AMSA, crearea unei baze de date comune despre pacienți.

– **Aprovizionarea ritmică** a instituției cu medicamente, obiecte parafarmaceutice, inventar moale, inventar tare, utilaj medical.

– **Asigurarea îndeplinirii** prevederilor programelor naționale, participarea la elaborarea programelor teritoriale și asigurarea implementării lor.

– **Fortificarea posibilităților** comune ale Ministerului Sănătății, Ministerului de Finanțe, Consiliului Raional pentru construcția unui spital nou în orașul Ungheni.

– **Eficientizarea utilizării** surselor financiare, optimizarea cheltuielilor. Crearea fondului de rezervă și utilizarea lui pentru ridicarea calității asistenței medicale prestate.

– **Modernizarea spitalului** raional cu transformarea lui într-o instituție medicală competitivă și eficientă.

– **Dezvoltarea legăturii** continue dintre asistența medicală spitalicească, AMSA, AMU, Medicina primară, Centrul de sănătate publică și APL.

Baza tehnico-materială necesită investiții. Multe edificii, rețele ingineresti sînt cu uzură avansată, acoperișuri deteriorate, în multe secții lipsește ventilarea.

În ultimii ani s-au efectuat reparații capitale în mai multe secții, s-a construit și utilat secția sterilizare, se află în reparație capitală blocul central (terapie, chirurgie).

IMSP Centrul Medicilor de Familie

Activitatea instituției este axată pe realizarea scopului principal privind sporirea accesibilității populației la servicii medicale de calitate înaltă, prin optimizarea infrastructurii existente și utilizarea eficientă a resurselor. În acest context pe parcursul ultimilor ani s-a reușit realizarea unui șir de obiective destul de ambițioase precum:

– Fortificarea capacităților manageriale în AMP în scopul accelerării și implementării strategiilor propuse;

– Creșterea eficienței utilizării resurselor din instituție cu ajustarea lor la cerințele comunității;

– Susținerea segmentului de menținere și amplificare a resurselor din AMP din raion;

– Asigurarea accesului populației raionului la servicii medicale primare – servicii prompte, calitative, sigure, eficiente, integrate, continue, preventive și curative;

– Consolidarea bazei tehnico-materiale;

– Optimizarea utilizării resurselor umane;

– Prestarea serviciilor medicale calitative și mărirea accesului la serviciile de bază de sănătate în sectorul primar de asistență medicală;

– Dezvoltarea sistemului informațional integrat modern;

– Consolidarea Managementului și Finanțării Asistenței Medicale Primare;

– Majorarea gradului de satisfacție a populației la servicii medicale primare prin sporirea performanțelor în AMP;

– Ameliorarea conlucrării Serviciului de Asistență Medicală Primară cu medicina specializată, spitalicească, de Urgență, de Sănătate Publică, APL, mass-media, comunitate.

Centrul medicilor de familie Ungheni asigură asistență medicală în 74 localități din raion, avînd **structura organizatorică**, după cum urmează:

– Secția medicilor de familie Ungheni – 1;

– Centre de sănătate – 12;

– inclusiv Centre de sănătate autonome – 2;

– Oficii ale medicilor de familie – 25;

– Oficii de sănătate – 35.

Personalul medical include 486 angajați, dintre care:

– medici – 53;

– asistente medicale – 246;

– alt personal – 194.

Asistența medicală primară funcționează conform următoarelor structuri :

– Medicină de familie;

– Serviciu consultativ (pediatrie, ginecologie, chirurgie);

– Diagnostic funcțional;

– Imagistică (radiologie, endoscopie, sonografie);

– Staționar de zi;

– Fizioterapie și reabilitare;

– Laborator clinic-biochimic;

– Cabinet de sănătate a reproducerii;

– Centru de instruire pentru cadre medicale;

– Centru de sănătate prietenos tinerilor;

– Centrul de educație pentru sănătate;

– Cabinetul de educație și instruire a copilului sănătos;

– Secție farmacie și dispozitive medicale cu 50 de filiale farmaceutice rurale.

Sînt acordate următoarele servicii medicale:

1. Servicii profilactice

– Promovarea modului de viață sănătos, educația pentru sănătate în prevenirea și combaterea factorilor de risc, precum și consilierea antidrog: instruirea părinților vizînd regulile de bază în educația copilului; depistarea, monitorizarea și înlăturarea factorilor de risc;

– Supravegherea dezvoltării fizice și psihomotorii a copilului prin examen de bilanț, în conformitate cu actele normative ce țin de supravegherea dezvoltării copilului sănătos, aprobate de Ministerul Sănătății;

– Imunizarea categoriilor de grupă selectate conform Programului Național de Imunizări, indicațiilor epidemiologice, ordinelor Ministerului Sănătății și testarea tuberculinică a celor selectați;

– Îngrijirea antenatală, supravegherea gravidelor și îngrijirea postnatală a lăuzelor, în conformitate cu actele normative aprobate de Ministerul Sănătății, cu prescrierea investigațiilor paraclinice, stabilite în Normele metodologice;

– Planificarea familiei: consultarea în probleme de planificare a familiei, inclusiv alegerea mijloacelor de contracepție pentru persoanele fără risc obstetrical, maladii social-condiționate etc.;

– Controlul medical anual al persoanelor în vârstă de peste 18 ani, pentru prevenirea bolilor cu consecințe majore în morbiditate și mortalitate, cu examen profilactic conform actelor normative aprobate de Ministerul Sănătății.

2. Servicii medicale curative

– Asistența medicală la domiciliu, inclusiv în cazul urgențelor medico-chirurgicale.

3. Servicii medicale pentru situații de urgență

Prioritățile de activitate:

– Reorientarea medicinei de la politica de tratament spre cea de prevenție;

– Creșterea eficienței utilizării resurselor financiare;

– Îmbunătățirea mecanismului AMO;

– Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare;

– Îmbunătățirea dirijării sistemului de sănătate;

– Fortificarea capacității IMSP CMF de planificare strategică, de implementare a politicilor de sănătate sectoriale și intersectoriale și de comunicare;

– Continuarea reformei asistenței medicale primare, eficientizarea asistenței medicale primare și consolidarea bazei tehnico-materiale, a tehnologiilor și echipamentelor medicale;

– Eficientizarea managementului resurselor umane din sistemul de sănătate și atragerea cadrelor medicale calificate pentru activitate în mediul rural;

– Dezvoltarea sistemului de management al calității în sistemul de ocrotire a sănătății;

– Fortificarea serviciilor de supraveghere a sănătății publice, promovarea sănătății și prevenirea maladiilor, supravegherea și controlul bolilor transmisibile (HIV/SIDA, tuberculoza etc.), dar și ale celor netransmisibile cu impact major asupra sănătății publice;

– Pregătirea managerilor medicali de nivel superior și mediu din raion și ridicarea profesionalismului acestora;

– Îmbunătățirea parteneriatului intersectorial (social, APL, ONG);

– Cooperarea cu organizațiile internaționale de sănătate, serviciile și ONG-le locale.

1.8. Guvernare locală

Asigurarea transparenței procesului decizional

Consiliul raional Ungheni, prin viziunea strategică și activitățile sale, asigură consecvent funcționarea unei administrații publice transparente și eficiente, cu personal competent, profesionist și orientat spre prestarea unor servicii calitative cetățenilor.

Transparența decizională constituie unul din elementele de bază ale bunei guvernări, care introduce principii și proceduri noi în activitatea locală în vederea informării în mod deschis și explicit a cetățenilor, societății civile și altor părți interesate despre activitatea autorității, precum și consultarea acestora în procesul de elaborare și de adoptare a deciziilor.

Acum sîntem la etapa cînd atît autoritățile publice, cît și cetățenii, societatea civilă, mediul de afaceri trebuie să deprindă metodele de cooperare eficientă în procesul de elaborare a unor decizii pozitive, eficiente și realiste. Prin asigurarea transparenței în procesul decizional, va crește calitatea deciziilor elaborate și aprobate și va spori responsabilitatea autorităților publice față de cetățeni.

Pe de altă parte, cetățenii, societatea civilă și mediul de afaceri trebuie să conștientizeze importanța participării lor în elaborarea proiectelor de decizii ce ar putea să le stimuleze/afecteze interesele și să participe activ prin formularea unor recomandări pentru aceste proiecte. Doar în aceste condiții se va reuși consolidarea parteneriatului dintre societate și autoritățile publice în scopul eficientizării actului de guvernare.

În scopul asigurării transparenței în procesul decizional în perioada 2008–2011 au fost întreprinse următoarele acțiuni:

– Instalată ghișeul electronic de informare publică (2008);

– Creată pagina web a Consiliului raional Ungheni – www.crungheni.md (2008);

– Instalate 7 panouri de afișaj stradal în localitățile raionului (2008–2011);

– Actualizată informația pe panourile de afișaj stradal (2008–2011);

– Adoptată Decizia nr. 3/20 din 13.05.2010 „Cu privire la aprobarea Regulilor interne de organizare a procedurilor de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor Consiliului raional Ungheni”;

– Desfășurate 34 ședințe ale Consiliului raional;

– Adoptate 531 decizii ale Consiliului raional;

– Efectuată informarea săptămînală a reprezentanților mass-media și serviciilor publice din teritoriu;

– Publicate 250 articole în presa locală privind realizările asigurate, fiind informați 30 000 cetățeni.

Creșterea capacității și promovarea practicilor de succes în administrația publică locală

În perioada 2008-2011 s-au desfășurat următoarele acțiuni:

- 8 seminare de instruire cu 25 facilitatori comunitari din primăriile orașelor, comunelor, satelor;
- 40 seminare de instruire cu primarii orașelor, comunelor, satelor (96 chestiuni);
- 25 seminare de instruire cu secretarii orașelor, comunelor, satelor (60 chestiuni);
- 10 seminare de instruire cu funcționarii publici din cadrul aparatului președintelui raionului, secțiilor și direcțiilor din cadrul Consiliului raional (20 subiecte discutate);
- 40 întâlniri și audiențe ale membrilor Guvernului RM și ale conducătorilor autorităților administrative centrale cu factorii de decizie și cetățenii din raion;
- 9 întâlniri ale autorităților administrației publice locale de nivelul doi și reprezentanților organelor de drept cu autoritățile administrației publice locale de nivelul unu și cetățenii (or. Cornești – 02.03.11, com. Pîrlița – 09.03.11, s. Chirileni – 16.03.11, com. Sculeni – 23.03.11, com. Petrești – 30.03.11, s. Costuleni – 06.04.11, com. Morenii Noi – 13.04.11, com. Negurenii Vechi – 20.04.11, com. Alexeevca – 27.04.11) în scopul asigurării ordinii de drept și ameliorării situației infracționale;
- 11 întâlniri ale autorităților administrației publice locale de nivelul doi cu autoritățile administrației publice locale de nivelul I și cetățenii;
- concursul raional „Localități rurale – perspective europene”, ediția a II-a și a III-a (2008–2009);
- elaborarea și implementarea Planului de acțiuni SEDL și Zilele dreptului de a ști;
- 44 ședințe de lucru unde s-au examinat peste 120 chestiuni;
- 185 ședințe operative;
- asigurarea autorităților publice locale de nivelul unu cu culegeri de acte normative;
- participarea la cursurile de perfecționare organizate de Academia de administrație publică de pe lângă Președintele RM (20 reprezentanți ai APL de nivelul I și 18 reprezentanți ai APL de nivelul II);
- asigurarea realizării practicii de specialitate pentru 17 studenți și masteranzi.

Îmbunătățirea capacității administrației publice locale și regionale prin adaptarea la schimbări și investirea în oameni

Au fost prezentate propuneri la 20 de proiecte de acte legislative. În perioada 2008–2011 reprezentanții autorităților publice locale, funcționarii publici au

participat la un șir de cursuri de instruire la nivel național și regional. În cadrul Academiei de administrare publică și-au perfecționat cunoștințele și abilitățile profesionale 46 persoane (aleși locali, funcționari și angajați publici).

1.9 Cooperarea regională și transfrontalieră

În perioada 2007–2011 Consiliul raional Ungheni a promovat și susținut consecvent procesul de Cooperare regională și transfrontalieră. Politica de Cooperare regională și transfrontalieră reiese din statutul raionului Ungheni de membru al Regiunii de Dezvoltare Centru, al Euroregiunii Siret-Prut-Nistru, din Politica națională de integrare europeană, din Strategia Națională de Dezvoltare pentru anii 2008–2011, aprobată prin Legea nr. 295-XVI din 21.12.2007 privind Strategia Națională de Dezvoltare și Legea nr. 438-XVI din 28.12.2006 privind Strategia Regională de Dezvoltare.

Prezenta Strategie contribuie la mobilizarea parteneriatelor regionale și transfrontaliere pentru elaborarea și implementarea proiectelor incluse în Planul Operațional Regional și în Portofoliul de proiecte transfrontaliere.

Astfel în această perioadă au fost elaborate și implementate proiecte regionale și transfrontaliere în parteneriat cu APL de nivelul I din raionul Ungheni și APL de nivelul I și II din regiunile limitrofe, cu instituții și organizații naționale și internaționale.

În perioada menționată au fost încheiate Acorduri de colaborare transfrontalieră și regională între Consiliul Raional Ungheni și: Consiliul Județean Iași, raionul Calinkovici, R. Belarus, Consiliul Județean Arad.

Consiliul raional Ungheni și Consiliul județean Iași au elaborat un plan de acțiune ce prevede activități de colaborare în domeniul social, economic, administrativ, de mediu și de cooperare transfrontalieră.

Prin seminarele din cadrul proiectelor transfrontaliere, reprezentanții APL, ai sectorului privat, lucrătorii din agricultură au beneficiat de instruire pe domeniile de specialitate, pentru creșterea capacității instituționale a APL pentru atragerea granturilor.

Forumul Regional de Investiții, ediția a III-a a fost organizat în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Centru și Asociația Euroregiunea Siret-Prut-Nistru.

Pe site-urile Consiliului raional Ungheni, Asociației Euroregiunii Siret-Prut-Nistru sînt promovate activitățile de cooperare culturală internațională, au fost depuse proiecte comune în cadrul Programului Operațional România-Ucraina-Moldova și al Bazinului Mării Negre, precum și în alte programe naționale.

Autoritățile publice raionale dezvoltă o politică de promovare și de deschidere pentru cooperarea regională și transfrontalieră.

2. Analiza SWOT pentru cele 4 domenii prioritare

În urma procesării tuturor datelor obținute, atât în cadrul ședințelor Grupului de lucru, cât și din rezultatele sondajelor de opinie au rezultat ca domenii prioritare de dezvoltare economică și socială a raionului Ungheni, pe perioada 2012 – 2020, următoarele 4 domenii prioritare:

Domeniul	Direcțiile strategice
1. Infrastructură și mediu	<p>(amenajarea teritoriului, urbanism, infrastructură, mediu) Racordarea raionului Ungheni la căi majore de transport; Modernizarea infrastructurii compusă din:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sisteme de utilități publice eficiente și calitative (alimentare cu apă, sisteme de canalizare, gaze, energie electrică) • rețea de drumuri moderne, iluminate • unități de învățământ, sanitare, culturale și sociale funcționale • integrarea într-o rețea de comunicații accesibilă, pentru asigurarea unui sistem de informații eficient • stații de epurare și filtrare a apei • sisteme centralizate de canalizare și colectare a apelor uzate și pluviale, realizate după standarde europene • centuri ocolitoare în zona orașului Ungheni, pentru descongestionarea traficului • trotuare pentru pietoni, pentru o siguranță sporită a circulației; <p>Prezervarea zonelor verzi existente și amenajarea de noi zone verzi; Orientarea localităților din raion spre un sistem de management integrat al deșeurilor; Stabilirea unei strategii integrate în domeniul dezvoltării urbane; Identificarea oportunităților de utilizare a surselor de energie regenerabilă; Stoparea alunecărilor de teren și realizarea programelor de protejare a solurilor; Modernizarea sistemelor de comunicații și de informare în situații de urgență; Eficientizarea activităților de prevenire și intervenție în cazul unor dezastre prin modernizarea sistemului logistic; Protecția rezervațiilor naturale și biodiversităților, etc.</p>
2. Economie. Agricultură. Turism	<p>Dezvoltarea competitivității economice va ghida evoluarea activităților economice prin susținerea creării și dezvoltării IMM-urilor, încurajând promovarea și susținerea modelelor de succes în afaceri și dezvoltarea infrastructurii de afaceri; Asigurarea atragerii investițiilor; Promovarea exporturilor; Valorificarea potențialului agroalimentar și turistic; Dezvoltarea lanțului de procesare și marketing al produselor; Susținerea dezvoltării asociațiilor profesionale ale producătorilor și prestatorilor de servicii locali;</p> <p>Crearea unui mediu economic competitiv și atractiv investițiilor autohtone și străine; Gestionarea eficientă a dezvoltării economice locale; Valorificarea potențialului turistic al raionului; Dotarea fermelor cu utilaje complexe și performante, soiuri de plante cu productivitate ridicată, rase de animale adaptate zonei noastre.</p>

3. Social	<p>(include politicile legate de tineret, sport, cultură, servicii sociale, educație, sănătate și asistență medicală și organizații neguvernamentale-nonprofit)</p> <p>Asigurarea infrastructurii și serviciilor educaționale, sociale, de sănătate de mai bună calitate, prin servicii eficiente și integrate, cu implicarea societății civile, a APL, în cadrul unor parteneriate durabile care să răspundă nevoilor beneficiarilor prin: dezvoltarea instituțiilor educaționale, sociale și de sănătate, valorificarea potențialului individual al fiecărui copil, eficientizarea procesului educațional la vîrstă timpurie, promovarea unui mod sănătos de viață, implementarea și dezvoltarea programelor naționale strategice din domeniul social, crearea centrelor de zi în mediul rural, identificarea corectă a nevoilor sociale, implementarea unor politici sociale proactive și incluzive, acordarea asistenței sociale la domiciliu ca regulă și nu ca excepție, bazată pe o implicare crescută a comunității în rezolvarea problemelor sociale; Creșterea dinamicii vieții culturale, a calității ofertei culturale și a cererii produsului cultural; Creșterea gradului de sustenabilitate a instituțiilor culturale; Punerea accentului pe dezvoltarea parteneriatului între operatorii culturali, administrația publică locală și mediul de afaceri.</p>
4. Guvernare locală	<p>Crearea unui cadru în care părțile implicate și interesate (unitățile de învățământ, administrația locală, comunitatea de afaceri și societatea civilă) să-și poată coordona eforturile și să satisfacă mutual interesele; Îmbunătățirea calității serviciilor publice și sporirea capacității de furnizare a noilor servicii, creșterea capacității de accesare și management al fondurilor de dezvoltare interne și externe; Crearea administrației publice locale și regionale cu capacitate înaltă, datorită schimbărilor efectuate și investiții în oameni; Asigurarea unui proces decizional participativ și transparent; Crearea relațiilor de bună vecinătate cu partenerii din România și din alte țări prin organizarea unor activități comune; Implementarea proiectelor transfrontaliere; Participarea la vizite de studiu și schimb de experiență.</p>

Aceste 4 domenii prioritare de dezvoltare sînt în continuare abordate și detaliate din punctul de vedere al analizei SWOT, al viziunii de dezvoltare, al obiectivelor (generale și specifice) și al programelor și proiectelor necesare pentru asigurarea dezvoltării integrate și armonioase a raionului Ungheni.

DOMENIUL ECONOMIE. AGRICULTURĂ. TURISM

ECONOMIA LOCALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența facilităților oferite de Zona Economică Liberă "Ungheni Business" • Înregistrarea succeselor antreprenoriale constante de către un șir de agenți economici • Colaborarea agenților economici cu autoritățile publice • Activitate antreprenorială caracterizată de un număr mare de IMM-uri • Cultura antreprenorială în creștere • Infrastructură și asigurarea suportului informațional necesar dezvoltării mediului economic local – 10 ONG-uri active • Susținerea de către APL a dezvoltării parteneriatului public-privat • Sprijinirea de către APL a activităților de formare antreprenorială și încurajare a demarării de noi afaceri (Punctul de contact) • Încurajarea activităților ce sprijină dezvoltarea resurselor umane • Funcționarea ghișeelelor unice pentru eliberarea autorizațiilor în construcție • Organizarea și desfășurarea Forumurilor investiționale (3 ediții) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel scăzut de cultivare a spiritului antreprenorial, în special în mediul rural • Capacitate scăzută a mediului de afaceri local de a susține investiții pentru dezvoltare • Insuficiență în informarea și educarea populației cu privire la dezvoltarea unei afaceri proprii • Reprezentativitatea redusă a IMM-urilor la nivel asociativ sectorial în problematicile legate de dezvoltarea acestora • Capacități reduse ale organizațiilor de reprezentare ale IMM-urilor • Competitivitatea scăzută a IMM-urilor din sectorul productiv și servicii • Insuficiență în dezvoltarea abilităților antreprenoriale și a mijloacelor specifice IMM-urilor pentru accesarea piețelor externe • Oferirea insuficientă a serviciilor de asistență și promovarea comerțului interior și extern • Atractivitate scăzută pentru investitori, cauzată, în special, de lipsa informațiilor relevante cu privire la mediul local • Nivel ridicat de fiscalitate • Birocrație excesivă • Costul ridicat al creditării • Neconcordanța cererii pieței de muncă cu pregătirea profesională a forței de muncă • Existența barierelor administrative în calea investițiilor • Lipsa transparenței și eficienței sistemului de reglementare a Climatului de afaceri și investițional
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența suprafețelor de teren și a construcțiilor disponibile pentru investiții • Accesul la informație și know-how-ul disponibil în baza parteneriatelor și schimbului de experiență • Existența unor programe de finanțare care se adresează întreprinderilor din mediul rural • Așezarea geografică favorabilă a raionului Ungheni (la hotar cu UE) în scopul facilitării comerțului spre statele UE • Acces la comunicațiile naționale și internaționale de transport • Posibilitatea accesării fondurilor UE – raionul Ungheni este eligibil pentru aplicarea proiectelor în cadrul programelor transfrontaliere • Atragerea investitorilor străini interesați • Implementarea unor proiecte prin intermediul parteneriatului public – privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Gradul înalt de competitivitate și concurență de pe piața europeană • Apropierea de alte orașe cu grad de atractivitate mai mare atât pentru forța de muncă, în special tineri, cât și pentru investitori (mun. Chișinău) • Cadru fiscal și legislativ instabil • Condiții de creditare neavantajoase pentru mediul privat • Orientarea posibililor investitori spre alte zone • Concurența produselor de import, având ca principal avantaj prețul scăzut

TURISM

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența mediului natural atractiv • Existența unui șir de obiective turistice naturale, arheologice, religioase și culturale • Existența posibilității de a crea zone de odihnă și agrement • Posibilitatea dezvoltării diferitor tipuri de turism – religios, cultural, ecologic, rural, de afaceri • Existența structurilor de cazare, inclusiv hotel din rețeaua hotelieră națională "Vila Verde" • Funcționarea site-urilor locale ce conțin informația cu privire la potențialul turistic din raion: www.crungheni.md, www.turism.ungheni.md • Experiență în implementarea proiectelor în domeniul turismului 	<ul style="list-style-type: none"> • Valorificarea și promovarea insuficientă a potențialului turistic • Servicii turistice insuficiente • Starea degradată a infrastructurii de acces la obiective turistice • Starea degradată a monumentelor • Lipsa unui registru al obiectivelor turistice din raion • Pregătirea insuficientă a personalului din domeniul serviciilor turistice • Lipsa indicatoarelor spre obiectivele turistice • Lipsa unui centru de informare turistică • Lipsa utilităților în mediul rural • Comunicare și coeziune insuficientă în realizarea unor obiective importante pentru dezvoltarea turismului • Număr mic de agenții de turism
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea accesării fondurilor UE – raionul Ungheni este eligibil pentru aplicarea proiectelor în cadrul programelor transfrontaliere • Dezvoltarea și modernizarea gării auto, ca punct de sosire și plecare a turiștilor • Poziția geografică favorabilă (la hotar cu UE) • Valorificarea relațiilor de cooperare cu partenerii din alte state în domeniul extinderii itinerarelor turistice • Încurajarea dezvoltării unor forme de turism, în special al celui rural • Susținerea proiectelor ce țin de reabilitarea infrastructurii generale și turistice • Susținerea desfășurării unor evenimente culturale și spirituale • Reabilitarea unor obiective turistice de importanță majoră • Implementarea unor proiecte turistice prin intermediul parteneriatului public – privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa politicilor naționale consecvente referitoare la turism • Gradul scăzut de interes al populației locale pentru dezvoltarea turismului în teritoriu • Capacitatea redusă a populației locale de a prelua costuri specifice de utilizare și menținere a infrastructurii reabilitate în scopul dezvoltării activității turistice • Insuficienta colaborare dintre APL I și APL II în scopul promovării unor obiective turistice importante • Grad scăzut de interes din partea Agenției Turismului în scopul colaborării cu APL II pentru: extinderea itinerarelor turistice naționale (Drumul vinului, Drumul mănăstirilor), etc. • Concurența zonelor turistice învecinate • Menținerea la un nivel slab calitativ a serviciilor turistice

DOMENIUL SOCIAL
ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența specialiștilor care au capacitatea de a presta servicii calitative • Servicii sociale create și prestate • Existența spațiilor libere în clădiri publice în stare satisfăcătoare • Există agenți economici care sînt dispuși să susțină unele proiecte sociale • Formă de plasament al beneficiarilor similară mediului familial • Servicii sociale flexibile, mai aproape de necesitățile beneficiarilor și puțin costisitoare • Reintegrarea copiilor în familia biologică/extinsă • Prevenirea abandonului copilului • Prevenirea instituționalizării • Experiență în elaborarea și implementarea proiectelor, inclusiv a proiectelor transfrontaliere • Experiență în colaborarea și cooperarea cu parteneri de nivel local, național și internațional 	<ul style="list-style-type: none"> • Serviciul de îngrijire la domiciliu nu acoperă cererile persoanelor țintuite la pat • Lipsa centrelor sociale multifuncționale în comunități • În instanțele de judecată APP sînt limitați în dreptul de a apăra interesele copiilor aflați în plasament (în comparație cu tutorii) • Remunerarea neadecvată a angajaților din serviciile sociale primare • Implicarea insuficientă a comunității în soluționarea problemelor sociale • Număr mare de părinți plecați peste hotare • Existența abandonului școlar • Tineri în situații de risc • Specialiștii din domeniul social nu au capacitatea de căutare de fonduri și scriere de proiecte • Fluctuația cadrelor • Nu toți factorii de decizie susțin dezvoltarea serviciilor sociale
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Colaborarea cu organizațiile donatoare: FISM, Fundația Soros Moldova, UNICEF, Every Child, PNUD • Susținerea campaniilor de promovare a dezvoltării serviciilor sociale • Dezvoltarea activităților de voluntariat • Semnarea acordurilor de parteneriat • Implementarea de proiecte pentru atragerea investițiilor în domeniul social • Dezvoltarea sistemului integrat de servicii sociale • Crearea unui mecanism de informare a populației despre serviciile sociale • Orientarea spre preluarea practicilor privind dezvoltarea serviciilor sociale după modelul României 	<ul style="list-style-type: none"> • Imperfecțiunea cadrului legal privind ajutorul social • Serviciul APP – incompatibilitate APP – copil • Serviciul familial – întreruperea contractului dintre asistentul familial și beneficiar • Atitudine pasivă a beneficiarilor în soluționarea problemelor • Lipsa cadrului legal la nivel național privind reglementarea activității serviciului de tip familial pentru persoanele adulte, serviciului de îngrijiri personale a persoanelor țintuite la pat • Lipsa unui serviciu social specializat la nivel de Minister pentru invalizii cu boli psihice • Nerespectarea prevederilor Codului Muncii privind orele de muncă în serviciile comunitare • Creșterea numărului de beneficiari • Neimplementarea HG cu privire la programul național de dezvoltare a sistemului integrat de servicii sociale • Finanțare insuficientă pentru serviciile primare de asistență socială • Posibilități financiare limitate privind dezvoltarea serviciilor în comunitate

EDUCAȚIE

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Reorganizarea rețelei școlare din raion pe criterii de calitate și eficiență • Generalizarea în toate unitățile de învățămînt din raion a instrumentelor de asigurare a calității • Gradul ridicat de profesionalizare și de stabilizare pe post a personalului didactic • Derularea orientărilor de formare/dezvoltare profesională • Rezultate bune ale elevilor la sfîrșitul anului școlar • Creșterea numărului de parteneriate educaționale • Existența ofertei de calificare bazată pe documente de planificare strategică pe termen lung, corelate la toate nivelurile decizionale: al unității școlare, la nivel raional și republican • Extinderea educației timpurii și a necesarului de locuri în grădinițe • Reabilitarea rețelei școlare • Utilizarea facilităților din cadrul „Educația de calitate în mediul rural” • Colaborare eficientă cu ME, CR, unitățile de învățămînt școlare și conexe, cu partenerii sociali • Receptivitatea unui număr mare de cadre didactice față de învățămîntul centrat pe elev și dezideratul „Școală prietenoasă copilului” 	<ul style="list-style-type: none"> • Resurse financiare restrînse, mai ales în mediul rural, necesare pentru a transforma școala într-un centru modern • Informarea și documentarea insuficientă a unor manageri și cadre didactice în vederea obținerii unor fonduri nerambursabile pentru dezvoltarea instituțională • Interesul scăzut al unor cadre didactice pentru asigurarea calității în educație • Oferta serviciilor educaționale pentru adulți are un caracter formal și limitat • Implementarea unui număr mic de proiecte vizînd „delincvența juvenilă”, „educația pentru sănătate”, „educația prin valori și pentru valori” • Eficiența scăzută a activităților de formare continuă la nivelul comisiilor metodice din școli • Pregătirea insuficientă a profesorilor debutanți • Existența unor unități școlare care nu asigură calitatea serviciilor educaționale • Disfuncționalități în relația școală – familie și, în unele cazuri, în relația școală – APL • Numărul insuficient de manuale în școli sau lipsa lor • Rezerve în pregătirea lotului olimpic pentru Olimpiadele republicane
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unei oferte a ME de formare și dezvoltare în carieră pentru personalul de conducere și pentru cadrele didactice • Restructurarea operată la nivel curricular • Promovarea unei politici de dezvoltare a infrastructurii învățămîntului și a bazei materiale, de sprijinire a elevilor provenind din medii sociale defavorizate prin programe guvernamentale • Posibilitatea îmbunătățirii bazei materiale și realizarea unor programe de dezvoltare instituțională prin proiecte • Regîndirea relației școală – familie – comunitate și implicarea tot mai accentuată a comunității educaționale în viața școlii • Creșterea calității parteneriatului social 	<ul style="list-style-type: none"> • Situația economică dificilă, existența unei cereri tot mai scăzute pentru piața muncii • Diminuarea posibilităților financiare ale unor familii cu situație socio-economică precară • Instabilitatea sistemului legislativ privind incluziunea școlară • Neadaptarea de către majoritatea universităților a programelor la modelul curriculumului școlar bazat pe competențe • Menținerea la cote scăzute a indicatorului privind numărul de elevi raportat la numărul cadrelor didactice • Slaba motivație financiară a personalului și migrarea cadrelor tinere spre domenii mai bine plătite • Implicarea insuficientă a unor comunități în asigurarea unei baze materiale propice unui învățămînt de calitate • Sprijin redus al comunității pentru asigurarea condițiilor sociale necesare stabilității cadrelor didactice în mediul rural • Pierderea unor spații de învățămînt revendicate

CULTURĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența sistemului instituționalizat de biblioteci, case de cultură, muzee, școli de artă în toate localitățile raionului • Prezența obiectivelor de patrimoniu • Funcționarea spațiilor expoziționale • Obiective reprezentative, favorabile pentru activitățile științifice, educaționale, culturale și turistice • Activitatea a 244 colective de artiști amatori, dintre care 29 cu titlul onorific „Model” • Condiții favorabile pentru desfășurarea activităților culturale • Organizarea tradițională a Festivalurilor naționale și internaționale • Numărul mare al meșterilor populari • Participarea locuitorilor la viața culturală a comunității • Realizarea de programe și proiecte în domeniul culturii și turismului • Colaborarea în baza acordurilor bilaterale cu instituțiile de cultură și cu formațiile de artiști amatori din țară și de peste hotare • Activitatea a trei Centre metodice • Diversitatea serviciilor culturale oferite populației • Existența unui ansamblu bogat și divers de bunuri cu valoare de patrimoniu cultural • Organizarea anuală a festivalurilor și concursurilor raionale • Organizarea bienală a Tîrgului Național de Ceramică • Instruirea meșterilor populari în cadrul unor Proiecte 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficiență de cadre calificate în domeniul culturii • Fluctuația personalului angajat • Lipsa unui sistem continuu de instruire a cadrelor din domeniul culturii • Condiții de muncă neadecvate • Lipsa unor laboratoare și ateliere de restaurare-conservare • Lipsa unui sistem bine pus la punct de concurență cu APL de nivelul I și II • Baza tehnico-materială este insuficientă pentru a crea un produs cultural de calitate • Nu există suficient sprijin comunitar • Lipsa punctelor de comercializare a produselor de artă și artizanat • Infrastructură slab dezvoltată
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse naturale unice • Dezvoltarea progresului tehnologic • Posibilități de integrare a instituțiilor de cultură în procesul de modernizare și informatizare • Interes sporit față de patrimoniul cultural și natural al raionului • Armonizarea legislației Republicii Moldova la cerințele moderne în domeniu • Implicarea instituțiilor de cultură în proiecte culturale naționale și internaționale • Dezvoltarea turismului în regiune • Proximitatea vecinătății cu UE 	<ul style="list-style-type: none"> • Informarea insuficientă a populației referitor la patrimoniul cultural al raionului • Cadrul legislativ imperfect referitor la cultură • Migrația populației peste hotare • Lipsa de condiții adecvate de lucru pentru angajații din domeniul cultural • Insuficiența resurselor financiare • Lipsa programelor de stat pentru investiții în instituțiile de cultură, patrimoniu material și spiritual • Lipsa viziunii de ansamblu asupra viitorului caselor, căminelor culturale din teritoriu • Interes scăzut din partea APL pentru dezvoltarea instituțiilor de cultură • Finanțarea insuficientă a cercetărilor etnografice, arheologice, etc. • Motivarea insuficientă din partea statului a investitorilor în dezvoltarea turismului • Îmbătrânirea cadrelor

	<ul style="list-style-type: none"> • Finanțare bugetară insuficientă • Aplicarea insuficientă a noilor tehnologii informaționale • Baza materială învechită, uzată moral • Prin stimularea scăzută a tinerilor care sînt văzuți ca principalii promotori ai folclorului există pericolul pierderii tradițiilor locale • Competențe insuficiente, distincte în domeniile: management, cercetare, dezvoltare, calitatea serviciilor, comercial, etc.
--	---

SĂNĂTATE

IMSP SPITALUL RAIONAL UNGHENI

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea unui șir de Strategii și programe naționale privind dezvoltarea sistemului de sănătate • Cadrul normativ și legislativ privind dezvoltarea sistemului de sănătate adecvat cerințelor actuale • Accesibilitatea cetățenilor la servicii medicale • Asigurarea asistenței medicale continue • Colaborarea bună intersectorială între AMS, Medicina Primară, AMU, Centrul de Supraveghere a Sănătății Publice, APL • Potențial uman de calificare înaltă 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura fizică slab dezvoltată și dotarea insuficientă a instituției medicale cu utilaj modern. Baza tehnico-materială depășită fizic și moral • Migrarea personalului calificat din sistem • Motivarea slabă a personalului • Lipsa unui sistem informațional integrat și unitar • Cunoștințe manageriale slabe ale șefilor de servicii, subdiviziuni • Atitudine neglijentă a populației față de propria sănătate
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • CNAM – factor pozitiv de accesibilitate la servicii • Parteneriat bun cu comunitatea • Colaborare intensă intersectorială cu APL, Serviciul de Asistență Socială, cu structurile internaționale (DDC, GTZ, IREX, UNFPA, ONG „Degețel”(Franța), „Auteuil International”(Franța). • Existența proiectelor investiționale în sistemul de sănătate • Posibilitatea de atragere a finanțelor din proiecte 	<ul style="list-style-type: none"> • Înăutățirea indicatorilor de sănătate a populației • Probleme în atragerea și menținerea cadrelor în AMSA • Posibilități reduse în motivarea cadrelor • Finanțarea și realizarea insuficientă a programelor de stat • Rezerve în calitatea serviciilor de asistență medicală spitalicească și specializată de ambulatoriu • Cota înaltă a populației aflate în afara cadrului de asigurări obligatorii de asistență medicală (29,2%) • Incidența mare a bolilor transmisibile

IMSP CENTRUL MEDICILOR DE FAMILIE

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența Politicii Naționale de Sănătate Disponibilitatea organismelor internaționale și a țărilor donatoare de a acorda asistență financiară și tehnică pentru sistemul de sănătate Organizații neguvernamentale active în domeniul sănătății Accesibilitatea serviciilor medicale, inclusiv libera alegere a MF Prioritatea AMP în acordarea asistenței medicale continue întregii familii Managementul necesității imediate Cost-eficiența înaltă a serviciilor medicale primare Descentralizarea și autonomia juridico-financiară a CS,OMF 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastructura fizică insuficient dezvoltată și dotarea insuficientă a instituțiilor medicale din raion, în special, rurale. Acoperirea preponderentă cu servicii medicale de calitate la nivel de sector urban Lipsa unui sistem informațional integrat și unitar, care să interconecteze toți furnizorii de servicii medicale, precum și instituțiile cu atribuții în asigurarea sănătății Incidența mare a bolilor cronice nontransmisibile și insuficiența măsurilor de prevenire a acestora Disproporționalitatea între AMRP și cea terțiară
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Reforma AMP conform <i>Foii de parcurs</i> a MS RM Implementarea asigurărilor obligatorii de sănătate Existența proiectelor investiționale în sistemul de sănătate Creșterea competenței în sistemul sanitar și sporirea calității actului medical Existența Standardelor și Protocoalelor clinice instituționalizate Existența Centrului de instruire a cadrelor medicale în CMF Colaborare intensă intersectorială Existența potențialului uman și tehnic pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a AMP 	<ul style="list-style-type: none"> Motivarea insuficientă a lucrătorilor medicali Influența asupra accesibilității serviciilor medicale și a calității lor Menținerea preferințelor pentru sistemul de sănătate urban față de cel rural Exodul forței de muncă din sistemul de sănătate Capacitățile și abilitățile manageriale insuficiente la nivelul sistemului de sănătate, în special în sectorul rural Riscul majorării și agravării bolilor transmisibile și nontransmisibile

DOMENIUL GUVERNARE LOCALĂ

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Climat de colaborare și cooperare între APL de nivelul I și II Disponibilitatea APL de a accepta schimbări pentru o guvernare mai bună Așezare geografică avantajoasă Existența relațiilor de colaborare cu APL din străinătate Acces la informația privind finanțările externe Acte administrative interne adoptate pentru asigurarea funcționării autorităților publice locale de nivelul II 	<ul style="list-style-type: none"> Interes redus al actorilor comunitari pentru îmbunătățirea relației cetățean – administrație Deficit de personal calificat în toate domeniile serviciilor publice Grad scăzut de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor Lipsa unui sistem eficient de comunicare internă și externă cu APL de nivelul I Motivarea redusă a funcționarilor publici Grad redus de asigurare a transparenței procesului decizional al APL de nivelul I

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui cadru legal avantajos privind raporturile între autoritățile publice locale de nivelul I, II și cetățeni (Legea privind administrația publică locală, Legea privind transparența în procesul decizional, Legea privind Codul de conduită a funcționarului public) Existența Academiei de Administrație Publică pe lângă președintele Republicii Moldova Existența programelor internaționale care oferă burse pentru pregătirea profesională a funcționarilor publici Posibilități de investiții străine în APL Parteneriate APL-ONG în folosul comunității Srijin din partea APC Existența unor diverse mijloace de informare a cetățenilor privind activitatea APL de nivelul I și II 	<ul style="list-style-type: none"> Modificări frecvente în legislație Exodul specialiștilor calificați Slaba organizare a sistemului administrativ Nevalorificarea fondurilor externe Scăderea interesului cetățenilor pentru participarea în procesul decizional Reducerea finanțărilor externe pentru soluționarea problemelor comunitare

BUGETUL LOCAL

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Atragerea investițiilor capitale prin cofinanțare din bugetul raional Nivelarea posibilităților financiare conform normativului individual pentru acoperirea cheltuielilor în teritoriu Sistem trezorerial unic 	<ul style="list-style-type: none"> Insuficiența fondurilor pentru acoperirea necesităților de competență repartizate pe plan local Distribuire și operări efectuate în mod centralizat, drept urmare APL nu dispun de instrumente pentru înfăptuirea unor obiective de importanță majoră Utilizarea normativelor pe cap de locuitor pentru planificarea bugetară nu ia în considerare necesitățile specifice Divizarea teritorial-administrativă excesivă a creat primăriei cu capacități de venituri proprii slabe
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Creșterea taxelor locale Creșterea veniturilor proprii Eficientizarea cheltuielilor publice Unificarea conturilor contabile și trezoreriale în Republica Moldova Încheierea acordurilor de colaborare cu alte țări (Cehia, Țările Baltice, Polonia, Germania, Italia, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> Neachitarea salariilor angajaților sectorului bugetar Neacoperirea cheltuielilor strict necesare pentru menținerea activității instituțiilor bugetare Stoparea dezvoltării infrastructurii publice locale a raionului

COOPERARE REGIONALĂ ȘI TRANSFRONTALIERĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Amplasarea geografică favorabilă atragerii investițiilor, la hotar cu UE • Mediul de afaceri bilingv • Sector civil activ • Experiență în domeniu • Forță de muncă ieftină • Existența Acordurilor de colaborare/parteneriat cu autorități ale administrației publice locale din România, Belarus • Sistem bancar favorabil 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructură slab dezvoltată • Deficit de specialiști calificați • Lipsa în bugetul raional a fondului pentru finanțare/cofinanțare a proiectelor cu impact local, regional sau transfrontalier • Rețea regională și transfrontalieră slabă • Lipsa unei baze de date a potențialilor parteneri regionali și transfrontalieri • Finanțe reduse pentru deplasări peste hotare • Capacități reduse ale APL, ale instituțiilor publice, ONG-urilor pentru atragerea fondurilor externe
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Politica statului, cât și cea locală, orientată spre integrare europeană • Dezvoltarea parteneriatelor public–privat • Lansarea programelor de granturi pentru dezvoltare socio-economică locală și/sau regională • Dezvoltarea mediului de afaceri în raion • Încheierea acordurilor de colaborare cu alte țări (Cehia, Țările Baltice, Polonia, Germania, Italia, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitatea politică din țară • Modificări ale legislației în vigoare • Posibilități reduse de finanțare/contribuție ale Consiliului Raional în proiecte transfrontaliere, proiecte de infrastructură și altele • Indiferența cetățenilor • Neîncrederea cetățenilor în autoritățile publice locale • Concurență/competiție mare în obținerea granturilor și finanțărilor

II. VIZIUNEA ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A RAIONULUI UNGHENI

Prin realizarea obiectivelor propuse, în anul 2020 raionul Ungheni *va fi un centru regional modern, al oportunităților în care să studiezi, să muncești și să trăiești decent, cu o comunitate de afaceri dinamică și competitivă, cu autorități locale responsabile și deschise și cu cetățeni activi.*

Viziunea și obiectivele strategice de dezvoltare a raionului Ungheni rezultă din direcțiile pe care Republica Moldova le va urmări în dezvoltarea sa viitoare și care sînt prevăzute de:

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului formulate de Națiunile Unite, Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, Strategia națională „Moldova 2020”, Strategia de Dezvoltare Regională, Regiunea de Dezvoltare Centru, Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru.

1. Viziunea asupra dezvoltării pe domenii prioritare

Domeniul prioritar: INFRASTRUCTURĂ ȘI MEDIU

VIZIUNE: În anul 2020, raionul Ungheni are o infrastructură eficientă, a cărei dezvoltare, operare și întreținere se face cu ajutorul unei baze de date existente la nivelul fiecărei administrații publice locale.

Infrastructura de drumuri se caracterizează prin drumuri modernizate care duc spre obiective economice, culturale, sociale și turistice, prin modernizarea/construcția de noi drumuri și dotări, spații de parcare, trotuare pentru pietoni, pentru o siguranță sporită a circulației, centură ocolitoare în zona orașului Ungheni pentru desconggestionarea traficului, prin îmbunătățirea funcționării transportului în comun.

Infrastructura de utilități hidro-edilitare și de comunicații se caracterizează prin utilități noi și eficiente: sisteme de apă potabilă și apa uzată, de aprovizionare cu gaze, internet, telefonie fixă și mobilă, iluminat public.

Infrastructura serviciilor sociale, de educație și sănătate se caracterizează prin unități de învățămînt, sanitare, culturale și sociale moderne și funcționale.

În 2020 va crește nivelul de viață, vor fi funcționale un șir de măsuri care vor contribui la dezvoltarea durabilă pentru un viitor sigur al comunității, se va consuma apă mult mai curată, se vor utiliza tehnologii avansate în agricultură pe terenuri consolidate și irigate, cu păduri reîntinute și cu biodiversitate, cu rezervații naturale protejate, cu biserici și mănăstiri bine întreținute și admirate de vizitatori, cu localități primitive, înscrise armonios în mediul natural și construit, și în care este organizat sistemul de colectare, transport și depozitare a deșeurilor menajere (colectare selectivă).

În această ordine de idei, în anul 2020 avem:

- O infrastructură modernă, eficientă și atractivă, care include:
 - sisteme de utilități publice eficiente și calitative (alimentare cu apă, sisteme de canalizare, gaze, energie electrică);
 - rețea de drumuri moderne, iluminate;
 - unități de învățământ, sanitare, culturale și sociale funcționale;
 - integrarea într-o rețea de comunicații accesibilă, pentru asigurarea unui sistem de informații eficient;
 - stații de epurare și filtrare a apei;
 - sisteme centralizate de canalizare și colectare a apelor uzate și pluviale, realizate după anumite standarde;
 - centură ocolitoare în zona orașului Ungheni, pentru descongestionarea traficului;
 - trotuare pentru pietoni, pentru o siguranță sporită a circulației.
- Managementul integrat al deșeurilor și al sistemelor de apă;
- Stoparea eroziunii și realizarea programelor de protejare a solurilor;
- ONG-uri active în protecția mediului;
- Protecția rezervațiilor naturale și a biodiversităților;
- Administrația publică locală responsabilă și implicată activ.

Domeniul prioritar: ECONOMIE. AGRICULTURĂ. TURISM

VIZIUNE: În 2020 raionul Ungheni este reprezentat de un mediu economic competitiv și atractiv, cu o creștere economică durabilă și cuprinzătoare ca premisă esențială pentru reducerea sărăciei și ridicarea standardelor de viață.

Se practică o agricultură modernă și performantă, obținându-se produse de calitate, diversificate și ecologice, competitive pe piață, în sectoarele de creștere a culturilor agricole, inclusiv viticultură și pomicultură, zootehnie, apicultură, piscicultură.

Fermele specializate – agricole (inclusiv din terenuri proprietate privată comasate), apicole, piscicole sau de creștere a animalelor – au o capacitate crescută de management și operare eficientă cu ajutorul unor tehnologii moderne care nu afectează mediul, cu soiuri de plante și animale cu productivitate ridicată, adaptate zonei.

Fermierii fac parte din asociații profesionale pentru producerea, colectarea, prelucrarea, marketingul și/sau valorificarea produselor locale, pentru care primesc sprijinul necesar.

Există o preocupare continuă pentru aplicarea programelor de ameliorare a suprafețelor agricole și pășunilor, iar sistemele de exploatații agricole și de irigații sînt moderne și eficiente, operate în comun de asociații de utilizatori.

Activează IMM-uri înființate de investitori autohtoni și străini, care valorifică resursele locale – capitalul uman, natural, socio-cultural și tehnologia modernă.

Astfel, în 2020 există:

- Afaceri de succes conduse de manageri într-un mediu de afaceri prielnic, caracterizat prin:
 - IMM-uri competitive care asigură locuri de muncă și o clasă de mijloc prosperă;
 - lanțul dezvoltat de procesare și marketing al produselor agricole, în special în întreprinderile de procesare mici și mijlocii din mediul rural, va sprijini crearea a noi locuri de muncă la nivel local, iar produsele cu o calitate ridicată vor fi generatoare de venit;
 - populație activă cu tendințe de întinerire și cu nivel ridicat de pregătire profesională diversificată, în domenii cerute pe piața muncii.
- Asociații profesionale ale producătorilor și prestatorilor de servicii, ale producătorilor agricoli, crescătorilor de animale și apicultorilor;
 - Exploatări agricole cu terenuri proprietate privată comasate, lucrate cu tehnologii moderne și eficiente care nu afectează mediul;
 - Sisteme de irigații gestionate și operate de asociații de utilizatori;
 - Fermele sînt dotate cu utilaje complexe și performante, soiuri de plante cu productivitate ridicată, rase de animale adaptate zonei noastre;
 - Ferme de creștere a animalelor (porcine, bovine, ovine) la nivel de afacere cu animale cu înalt potențial genetic, ferme ecologice pentru creșterea albinelor, ferme piscicole, ferme pentru produse tradiționale, ferme-pensiuni cu echitație pentru dezvoltarea turismului rural;
 - Servicii de bună calitate, inclusiv în domeniul turismului;
 - Obiective și itinerare turistice promovate și de succes.

Domeniul prioritar: SOCIAL

VIZIUNE: În 2020 raionul Ungheni dispune de infrastructură și servicii educaționale, sociale, culturale, de sănătate eficiente și de calitate, dezvoltate cu implicarea societății civile, administrației publice locale, în cadrul unor parteneriate durabile care să răspundă nevoilor beneficiarilor, prin:

- Dezvoltarea instituțiilor educaționale, sociale, culturale și de sănătate;
- Valorificarea potențialului individual al fiecărui copil;
- Eficientizarea procesului educațional la vîrstă timpurie;
- Promovarea unui mod sănătos de viață;
- Implementarea și dezvoltarea Programelor strategice în domeniul social;
- Centre de zi în mediul rural;
- Centre de sănătate;
- Nevoi sociale corect identificate;
- Politici sociale proactive și incluzive;
- Asistență socială acordată la domiciliu ca regulă și nu ca excepție, bazată pe o implicare sporită a comunității în rezolvarea problemelor sociale.

Domeniul prioritar: GUVERNARE LOCALĂ

VIZIUNE: În anul 2020 raionul Ungheni va avea o administrație publică mai eficientă și capabilă să genereze politici publice adecvate și să le gestioneze în mod eficace în scopul implementării principiilor dezvoltării durabile.

Dezvoltarea capacității administrative are scopul de a promova și susține crearea atât la nivelul II, cât și la nivelul I a unei administrații publice care să devină un important factor de competitivitate, dezvoltare, progres și coeziune.

De asemenea, raionul Ungheni se va dezvolta prin cooperare transfrontalieră, valorificare a potențialului Euroregiunii Siret-Prut-Nistru și stabilire a relațiilor de cooperare în domeniile: mediu, agricultură și amenajarea teritoriului; dezvoltare durabilă și forță de muncă; transport și telecomunicații; turism; societate civilă; media; dezvoltarea și implementarea noilor tehnologii; educație, cercetare și cultură; contacte „people-to-people”; securizarea frontierei.

În anul 2020 avem:

- Calitate îmbunătățită a serviciilor publice, capacitatea de a furniza noi servicii;
- Capacitatea înaltă de accesare și management al fondurilor de dezvoltare interne și externe;
- O administrație publică locală și regională eficientă, datorită schimbărilor efectuate și investirii în oameni;
- Un proces decizional participativ și transparent;
- Relații de bună vecinătate cu partenerii din România prin organizarea unor activități comune, implementarea proiectelor transfrontaliere, participarea la vizite de studiu și schimb de experiență.

III. PRIORITĂȚILE DE DEZVOLTARE ALE RAIONULUI UNGHENI

1. Priorități, obiective generale, obiective specifice și tipuri de indicatori pe domenii prioritare

Domeniul prioritar: INFRASTRUCTURĂ ȘI MEDIU

Prioritatea 1. Reabilitarea dezvoltării infrastructurii publice și protecția mediului

Obiectivul general 1.1. Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere

Obiective specifice:

1.1.1. Sprijinirea realizării proiectelor de investiții în infrastructura rutieră

Tipuri de indicatori

- Km șosele / drumuri construite / modernizate
- Volumul investițiilor în infrastructura rutieră (mii lei)
- Numărul de studii efectuate

Obiectivul general 1.2. Modernizarea, extinderea sau înființarea rețelelor de utilități publice de bază

Obiective specifice:

1.2.1. Sprijinirea realizării proiectelor de investiții în rețelele de utilități de bază

1.2.2. Asigurarea unei dezvoltări durabile a teritoriului raionului și a localităților

Tipuri de indicatori

- Cantitate de apă epurată (metri cubi)
- Cantitate crescută de apă uzată tratată / purificată
- Număr de rețele de canalizare și epurare modernizate/ extinse/ înființate
- Număr de consumatori conectați la gazoducte/apeducte
- Număr de planuri urbanistice generale elaborate și aprobate

Obiectivul general 1.3. Gestionarea eficientă a deșeurilor

Obiectivul specific:

1.3.1. Sprijinirea activității sistemelor de management al deșeurilor

Tipuri de indicatori

- Număr de acțiuni de conștientizare, mediatizare și educație ecologică
- Număr de stații de colectare / depozitare / transfer realizate
- Număr de unități (instituții / gospodării) care depozitează deșeurile în mod selectiv
- Volum crescut de deșeuri reciclate / depozitate selectiv
- Suprafețe de teren amenajat pentru depozitarea deșeurilor

- Investiții crescute în dezvoltare tehnologică pentru sisteme de management integrat al deșeurilor

Obiectivul general 1.4. Eficientizarea energetică și dezvoltarea surselor alternative

Obiectivul specific:

1.4.1. Valorificarea potențialului de producere a energiei alternative

Tipuri de indicatori

- Număr de unități noi de producere a energiei regenerabile (electrice și termice)
- Număr de consumatori conectați la rețelele noi de producere a energiei regenerabile
- Numărul de instituții care au realizat măsuri pentru creșterea eficienței energetice

Obiectivul general 1.5. Acțiuni de informare și conștientizare cu privire la protecția mediului

Obiectivul specific:

1.5.1. Organizarea campaniilor de informare și conștientizare privind protecția mediului

Tipuri de indicatori

- Număr de acțiuni de conștientizare, mediatizare și educație ecologică
- Număr de participanți

Obiectivul general 1.6. Managementul Situațiilor de Urgență și Alarmare

Obiectivul specific:

1.6.1. Dezvoltarea și implementarea sistemului de management al situațiilor de urgență și alarmare

Tipuri de indicatori

- Număr de centre de comandă și control fix și mobil pentru situații de urgență
- Echipamentul și tehnica achiziționată pentru situații de urgență

Domeniul prioritar: ECONOMIE. AGRICULTURĂ. TURISM

Prioritatea 2. Dezvoltarea competitivității economice

Obiectivul general 2.1. Susținerea creării și dezvoltării IMM-urilor

Obiective specifice:

2.1.1. Încurajarea activităților antreprenoriale

2.1.2. Promovarea și susținerea modelelor de succes în afaceri

2.1.3. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri

Tipuri de indicatori

- Număr de unități (firme / educaționale) care au beneficiat de sprijin informațional și asistență

- Număr de evenimente de informare și instruire desfășurate
- Număr de participanți la seminare/mese rotunde/vizite de studiu, etc
- Calitate îmbunătățită a produselor
- Număr de structuri ce țin de infrastructura de afaceri create și dezvoltate

Obiectivul general 2.2. Valorificarea potențialului agroalimentar

Obiective specifice:

2.1.1. Stimularea transformării gospodăriilor țărănești în ferme familiale și societăți cu caracter comercial

2.1.2. Promovarea bunelor practici, tehnici și tehnologii moderne pentru exploatarea rațională și responsabilă a fondului agricol

2.1.3. Încurajarea producerii produselor de origine animalieră

2.1.4. Încurajarea producerii și certificării produselor agricole ecologice și sprijinirea certificării calității lor: ISO, HACCP, EURO-GAP

2.1.5. Sprijinirea schimbului de experiență și a transferului de know-how între producători și procesatori

2.1.6. Organizarea și realizarea acțiunilor de marketing pentru promovarea produselor și brandurilor locale

Tipuri de indicatori

- Număr de cursuri de instruire în agricultură
- Număr de ferme agricole înființate / modernizate
- Număr de asociații de producători nou înființate
- Suprafețe agricole ameliorate
- Investiții crescute în reabilitarea fermelor
- Valoare adăugată crescută a produselor agricole

Obiectivul general: 2.3. Asigurarea atragerii investițiilor

Obiective specifice:

2.3.1. Creșterea gradului de atractivitate investițională

2.3.2. Promovarea exporturilor

Tipuri de indicatori

- Volumul de investiții
- Numărul de proiecte investiționale dezvoltate
- Numărul de evenimente menite să faciliteze contactele economice între mediul de afaceri și să promoveze oportunitățile de investiții
- Numărul acordurilor de colaborare semnate
- Numărul parteneriatelor public-private create și dezvoltate

Obiectivul general: 2.4. Valorificarea potențialului turistic

Obiective specifice:

2.4.1. Crearea și reabilitarea obiectivelor turistice

2.4.2. Dezvoltarea și promovarea turismului

Tipuri de indicatori

- Număr de investiții în agroturism și ecoturism
- Servicii turistice dezvoltate, în special în mediul rural
- Numărul de vizitatori și turiști
- Numărul de obiective turistice create/ renovate
- Numărul de materiale de promovare editate
- Numărul de participanți la expoziții/ târguri naționale și internaționale

Domeniul prioritar: SOCIAL

Prioritatea 3. Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, învățământ și cultură

Obiectivul general 3.1. Modernizarea/reabilitarea infrastructurii sociale

Obiective specifice:

- 3.1.1. Dezvoltarea și dotarea cu echipament și utilaj a infrastructurii de sănătate
- 3.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de sănătate a IMSP Centrul Medicilor de Familie
- 3.1.3. Perfecționarea mecanismelor de comunicare
- 3.1.4. Promovarea asistenței medicale integrate
- 3.1.5. Consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor din sistemul de sănătate
- 3.1.6. Modernizarea/reabilitarea infrastructurii în sistemul de învățământ
- 3.1.7. Reparația și dotarea cu utilaj, costume populare și instrumente a instituțiilor de cultură

Tipuri de indicatori

- Număr de instituții medicale, învățământ și sociale reabilite /echipate
- Număr de utilizatori ai serviciilor oferite de unitățile medicale reabilite / pe tipuri de unități
- Număr de unități pentru servicii sociale reabilite/ create
- Număr de centre sociale înființate / reabilite
- Număr de formații artistice dotate cu utilaj/instrumente / costume naționale

Prioritatea 4. Dezvoltarea serviciilor sociale, educaționale, de sănătate și cultură de mai bună calitate

Obiectivul general 4.1. Crearea și diversificarea serviciilor alternative sociale și de sănătate

Obiective specifice:

- 4.1.1. Îmbunătățirea și extinderea sistemului de servicii medicale
- 4.1.2. Îmbunătățirea și extinderea sistemului de servicii sociale

Tipuri de indicatori

- Număr de servicii sociale/medicale implementate/ dezvoltate
- Număr de persoane care beneficiază de servicii sociale/medicale implementate

- Parteneriate de calitate stabilite între organizații neguvernamentale și autorități locale în furnizarea de servicii sociale/medicale de calitate

Obiectivul general 4.2. Asigurarea dezvoltării durabile a sistemului de învățământ

Obiective specifice:

- 4.3.1. Promovarea și dezvoltarea cadrului motivațional pentru studii
- 4.3.2. Asigurarea și monitorizarea calității în sistemul de învățământ
- 4.3.3. Reconceptualizarea managementului educațional, descentralizarea și promovarea principiilor democratice
- 4.3.4. Asigurarea accesului tinerilor la viața publică și promovarea poziției civice active

Tipuri de indicatori

- Număr de cadre didactice care au frecventat cursuri de formare continuă
- Programe-model de optimizare a incluziunii elaborate și aprobate
- Număr de instituții reorganizate și optimizate
- Număr de programe de alternativă aplicate

Obiectivul general 4.3. Punerea în valoare a moștenirii culturale

Obiectiv specific:

- 4.2.1. Îmbunătățirea gradului de acces la cultură

Tipuri de indicatori

- Număr de expediții folclorice efectuate
- Număr de monumente înregistrate în Registrul monumentelor

Domeniul prioritar: GUVERNARE LOCALĂ

Prioritatea 5. Consolidarea capacității managementului administrației publice locale

Obiectivul general 5.1. Modernizarea relației cetățean – administrație

Obiective specifice:

- 5.1.1. Asigurarea transparenței procesului decizional
- 5.1.2. Stabilirea, dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor locale
- 5.1.3. Promovarea practicilor de succes în administrația publică locală
- 5.1.4. Îmbunătățirea capacității administrației publice locale și regionale prin adaptarea la schimbări și investirea în oameni

Tipuri de indicatori

- Număr de articole editate în mass-media
- Număr de programe/planuri de acțiuni specifice realizate
- Număr de funcționari publici și aleși locali instruiți
- Număr de panouri informative instalate

Obiectivul general 5.2. Utilizarea eficientă a banilor publici și creșterea veniturilor

Obiective specifice:

9.2.1. Creșterea capacității de asumare a responsabilităților din partea consiliilor locale și a cetățenilor privind procesul bugetar

9.2.2. Implementarea clasificăției bugetare și a Planului de conturi unic în sectorul bugetar

9.2.3. Asigurarea condițiilor și procedurilor legale la desfășurarea achizițiilor publice

Tipuri de indicatori

- Număr de dezbateri și întâlniri publice privind elaborarea și execuția bugetelor
- Număr de proiecte de dezvoltare locală și regională cofinanțate din bugetul local
- Număr de publicații privind desfășurarea achizițiilor publice

Prioritatea 6. Dezvoltarea regională și cooperarea transfrontalieră

Obiectivul general 6.1. Îmbunătățirea și extinderea cooperării regionale și internaționale

Obiective specifice:

10.1.1. Dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor regionale, transfrontaliere și internaționale

10.1.2. Îmbunătățirea și extinderea cooperării Consiliului raional cu instituții și organizații regionale și internaționale

10.1.3. Creșterea capacității instituționale a APL pentru atragerea granturilor

10.1.4. Participarea la îmbunătățirea infrastructurii regionale

10.1.5. Promovarea cooperării culturale internaționale

Tipuri de indicatori

- Număr de participanți la acțiuni și întâlniri regionale, transfrontaliere și europene
- Număr de parteneriate stabilite
- Număr de proiecte transfrontaliere implementate
- Număr de persoane instruite în domeniul elaborării și managementului proiectelor

IV. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

Proiectul de planificare strategică a raionului Ungheni ia în considerare necesitatea unui proces de evaluare coerent a programelor și rezultatelor vizate. Evaluarea va fi bazată pe funcționarea unui sistem efectiv de monitorizare și evaluare. Efortul de evaluare va avea un caracter permanent (care va include nu doar monitorizarea evaluării finale). Pe durata implementării strategiei peședintele raionului va asigura crearea și funcționarea acestui sistem efectiv de monitorizare și evaluare. Acest sistem va permite de a analiza în ce măsură sînt îndeplinite activitățile propuse, care este impactul acțiunilor respective asupra realizării obiectivelor și cum atingerea obiectivelor conduce la obținerea rezultatelor scontate.

Mecanism – cadru pentru monitorizarea și evaluarea strategiei

Procesul de monitorizare și evaluare a strategiei va fi axat pe doi actori principali:

- **Consiliul pentru dezvoltare locală și regională (CDLR)** (format din reprezentanți ai autorităților publice, instituțiilor statului, ONG-urilor, mediului privat, funcționarilor publici și ai grupurilor interesate din comunitate) va supraveghea procesul de implementare a strategiei și va asigura ca strategia să rămână relevantă pentru nevoile și prioritățile locale. Se va întruni la necesitate, dar cel puțin de două ori într-un an pentru a analiza progresele realizate și a soluționa problemele apărute.

CDLR, în principal, va reprezenta un forum al actorilor și partenerilor sociali implicați în acest proces. Astfel, printre rolurile pe care le poate avea se pot menționa:

- Aprobarea semestrială și anuală a notelor informative privind mersul realizării Strategiei;
- Aprobarea măsurilor de actualizare anuală a planului de acțiuni, în funcție de necesitățile și oportunitățile apărute la nivelul raionului;
- Dezvoltarea și promovarea parteneriatelor, inclusiv a parteneriatelor publice-private, intercomunale și intersectoriale
- Asigurarea legăturilor cu structurile din teritoriu, în primul rînd cu primăriile, dar și cu agenții economici, cu organizațiile neguvernamentale etc.
- Aprobarea planului său de activitate.

- **Secretariatul – Direcția Economie și reforme (DER)** va asigura lucrările de secretariat și va colecta date, informații și rapoarte de la secțiile, direcțiile, instituțiile și alți parteneri sociali pentru a le organiza în diverse baze de date și a le pune la dispoziția autorităților publice și celor care intenționează să inițieze și să implementeze proiecte privind realizarea Strategiei.

Reguli de procedură

CDLR elaborează și aprobă regulile sale de procedură la prima ședință, pe baza propunerii Secretariatului. Regulile de procedură includ următoarele:

- obiectivele și sarcinile CDLR;
- întrunirea ședințelor;
- procese-verbale și alte tipuri de documente;
- procesul de luare a deciziilor;
- procesul de schimbare a regulilor de procedură.

Deciziile CDLR sînt luate prin consens, iar conducerea stabilită a structurii date urmează să ia toate măsurile necesare pentru a se ajunge la acest consens. Se poate folosi un sistem de vot, însă acesta poate fi mai puțin eficient în a asigura luarea de decizii nefalsificate în parteneriat. Regulile de procedură ale CDLR vor asigura luarea deciziilor necesare pentru implementarea Strategiei.

Planificarea

Acțiunile pentru implementarea strategiei vor fi actualizate anual de către secțiile, direcțiile, instituțiile și alți parteneri sociali implicați în proces, prin prezentarea propunerilor către DER și aprobarea de către CDLR apoi vor fi incluse în planul de acțiune pentru implementarea Programului de activitate anuală a Consiliului Raional. DER va fi responsabilă de definitivarea planului de acțiune.

Sincronizarea proceselor de actualizare și monitorizare a strategiei și Programului de activitate a Consiliului Raional va permite de a canaliza eforturile autorităților pe un set de acțiuni integrate și va simplifica povara raportării.

Prioritățile din Strategie vor servi drept bază pentru Cadrul Bugetar și vor ghida Consiliul Raional în alocarea resurselor. Acestea nu vor fi modificate pînă la finalizarea strategiei. Menținerea aceluiași priorități va spori șansele atingerii obiectivelor stabilite în strategie.

Transparența fluxurilor de informații

Transparența este un principiu esențial al funcționării CDLR. În acest sens, informațiile privind activitatea sa vor fi transmise către mass-media și către factorii interesați din raionul Ungheni din domeniul în care se face informarea în legătură cu progresul realizat de Strategie; hotărârile ședințelor CDLR vor fi postate pe internet, pe site-ul Consiliului raional Ungheni. Asigurarea transparenței activității CDLR este o componentă importantă a activității Secretariatului.

Secretariatul poate solicita membrilor grupurilor de lucru să prezinte informații scrise cu privire la procedurile stabilite pentru a informa pe toți cei interesați despre activitatea continuă a CDLR, precum și rapoarte cu privire la implementarea acestor proceduri.

Anexa nr.1

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A RAIONULUI UNGHENI
PENTRU PERIOADA 2012-2020**

**PLAN DE ACȚIUNE
(proiect)**

1. Numărul de ordine	4. Valoare estimativă a măsurii /proiectului (lei MD)	7. Responsabili
2. Obiective specifice	5. Finanțare	8. Parteneri
3. Măsura (M)/titlul proiectului (P)	6. Perioada de timp	

1	2	3	4	5	6	7	8
I. DOMENIUL PRIORITAR: INFRASTRUCTURĂ ȘI MEDIU							
PRIORITATEA I –Reabilitarea dezvoltării infrastructurii publice și protecția mediului							
OBIECTIV GENERAL: Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere							
1	Sprijinirea realizării proiectelor de investiții în infrastructura rutieră	Efectuarea lucrărilor de reabilitare a drumului național R1 Chișinău – Ungheni–Sculeni, segmentului de drum „centura de ocolire a or. Ungheni” (M/P): - Selectarea terenului - Elaborarea documentelor necesare pentru proiectare - Acordarea proiectului cu deținătorii de cote și serviciile abilitate Realizarea studiului de reabilitare a drumului L390 Pîrîița–Nisporeni prin s. Milești (M/P) Realizarea studiului de reabilitare a drumului R42 Ungheni–Măcărești, Bărboieni (M/P) Lucrări de reparație a drumurilor locale din contul taxelor de 50% de folosire a drumurilor publice locale(M/P) Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere conform proiectelor aprobate(M/P)	320 mln	In/Ex	2012-2020	ASD, APL Institutul de proiectari și organizarea teritoriului	CR Ungheni
			98 mln	In/Ex	2012-2020	CR ASD	CR Nisporeni
			33 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL	CR Nisporeni
			10 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL	AE
			5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL	AE

OBIECTIV GENERAL: Modernizarea, extinderea sau înființarea rețelelor de utilități publice de bază							
2	Sprrijinirea realizării proiectelor de investiții în rețelele de utilități de bază	Gazoductul Bușila – Chirileni – Cioropcani L-15,1 km RDG Bușila, Chirileni, Stolniceni, Cioropcani, Buciumeni (M)	4,3 mln	BS	2012-2020	CR, SCGCD APL	AE, ONG-uri, GI
		Gazoductul Petrești – Sculeni – Gherman L-19,2 km PDG Medeleni, Blindești, Floreni, Sculeni, Gherman(M)	5,9 mln	BS	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Gazoductul Pirița – Cornești L-23,0 km PDG Agronomovca, Hristoforovca, Bumbăta, Romanovca, Cornești (M)	20 mln	BS	2012-2020	CR, SCGCD, APL	AE, ONG-uri, GI
		Gazoductul Cornești–Cornova L-29,9 km PDG Poiana, Mircești, Boghenii Noi, Boghenii Vechi, Sinești, Drujba, Hircești, Mînzătești, Condrătești, Năpădeni, Cornova (M)	25 mln	BS	2012-2020	CR, SCGCD, APL	AE, ONG-uri, GI
		Gazoduct Bușila – Negurenii Vechi – Țighira – Coșeni L-15,6 km PDG Zăzulenii Noi, Zăzulenii Vechi, Negurenii Vechi, Teșcurenii, Țighira, Coșeni (M)	3,7 mln	BS	2012-2020	CR, SCGCD, APL	AE, ONG-uri, GI
		Apeduct Agronomovca – Chirileni (M/P)	14,0 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, CGCD	AE, ONG-uri, GI
		Apeduct spre Todirești (M/P)	4,0 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Extinderea apeductului în satul Bușila (M/P)	1,5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Apeduct în or. Cornești (M)	18 mln	BS	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Apeduct spre satele Alexeevca, Florițoia Nouă, Manoiilești, Cetireni, Unțești (M/P)	38 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, ADRC	AE, ONG-uri, GI
		Apeduct Ungheni – Pirița (M/P)	6 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, ADRC	AE, ONG-uri, GI
		Modernizarea, extinderea și înființarea rețelelor de utilități publice de bază conform proiectelor aprobate (M/P)		In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI

3	Asigurarea unei dezvoltări durabile a teritoriului raional și a localităților	Elaborarea Planurilor Urbanistice Generale ale localităților (M/P)	2,6 mln	In.	2012-2020	APL	CR
		Delimitarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale (M)		In.	2012-2020	APL, CR	ARFC
OBIECTIV GENERAL: Gestionarea eficientă a deșeurilor							
4	Sprrijinirea activității sistemelor de management al deșeurilor	Reconstrucția, amenajarea, autorizarea rampelor de deșeurii menajere – or. Ungheni, 4 primării (M/P)	6 mln	In/Ex	2012-2020	CR, SCGCD	APL, GI
		Amenajarea unei guncoiști regionale în com. Pirița (M/P)	16 mln.	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Extinderea ariei de activitate a AVE Ungheni pentru evacuarea deșeurilor menajere din 4 localități ale raionului (M/P)		In/Ex	2012-2020	CR, SCGCD, APL, AVE Ungheni	AE, ONG-uri, GI
OBIECTIV GENERAL: Eficientizarea energetică și dezvoltarea surselor alternative							
5	Valorificarea potențialului de producere a energiei alternative	Realizarea măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice (M/P)	3 mln	BS	2012-2020	CR, APL	ME, AEE, GI AE, ONG-uri
		Proiectarea și construcția cazangeriilor pe bază de biomasă (pate) la gimnaziile Sinești și Condrătești (M/P)		In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Termoficarea unor instituții cu baterii solare (gimnaziul Agronomovca ...) (M/P)	1,5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri, GI
		Reabilitarea spațiilor publice prin instalarea unor noi sisteme de producție a energiei din surse regenerabile (iluminat stradal, etc.) (M/P)	10 mln	In/Ex	2012-2015	CR, APL	AE, ONG-uri, GI
		Reabilitarea termică a clădirilor IM Spitalul raional Ungheni și IM CMF prin instalarea unor noi sisteme de producție a energiei din surse regenerabile (M/P)	12 mln	In/Ex	2012-2015	CR, SCGCD IMSP SR, IMSP CMF	AE, ONG-uri
		Reabilitarea termică a spațiilor publice prin instalarea unor noi sisteme de producție a energiei din surse regenerabile pe bază de deșeurii agricole (com. Sculeni, etc.) (M/P)	5 mln	In/Ex	2012-2015	CR, APL, SCGCD	AE, ONG-uri

OBIECTIV GENERAL: Acțiuni de informare și conștientizare cu privire la protecția mediului						
6	Organizarea campaniilor de informare și conștientizare privind protecția mediului	Desfășurarea bilunarului de înverzire și salubritate (M/P)	200 mii	In/Ex.	2012-2020	CR, APL, SCGGCD, AE, ONG-uri, GI
		Organizarea Zilelor ecologice în localitățile raionului:	400 mii	In./Ex	2012-2020	CR, SCGGCD, APL, AE, ONG-uri, GI
		-Organizarea și desfășurarea concursului raional „Riu curat de la sat la sat” (M/P) -Organizarea și desfășurarea concursului „Cea mai verde și salubră localitate” (M/P)	350 mi	In/Ex.	2012-2020	CR, SCGGCD, APL, AE, GI
OBIECTIV GENERAL: Managementul Situațiilor de Urgență și Alarmare						
7	Dezvoltarea și implementarea sistemului de management al situațiilor de urgență și alarmare	Procurarea echipamentului și a tehnicii necesare pentru situații de urgență (M/P)	10 mln.	In/Ex	2012-2020	CR, DSE, APL regionale
		Organizarea centrelor de comandă și control fix și mobil pentru situații de urgență (M/P)	5 mln	In/Ex	2012-2018	CR, DSE, APL regionale
		Implementarea sistemului de alarmare și comunicație (M/P)	5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, DSE, APL regionale
II. DOMENIUL PRIORITAR: ECONOMIE, AGRICULTURĂ, TURISM						
PRIORITATEA II – Dezvoltarea competitivității economice						
OBIECTIV GENERAL: Susținerea creării și dezvoltării IMM-urilor						
8	Încurajarea activităților antreprenoriale	Acordarea de consultanță și asistență pentru deschiderea și dezvoltarea noilor afaceri (Punctul de Contact în Afaceri) (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri
		Diseminarea informației cu privire la programele și finanțările interne și externe prin publicarea pe site-ul CR și în organele mass-media (M/P)	90 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri
		Organizarea și sprijinirea activităților de formare antreprenorială și de pregătire a managerilor(M/P)	90 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri
		Actualizarea și diseminarea Ghidului Local în afaceri (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri, IP

9	Promovarea și susținerea moodelor de succes în afaceri	Acordarea asistenței primărilor în scopul elaborării/actualizării programelor și strategiilor de dezvoltare socio-economică (M/P)	90 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER, ONG-uri, IMM-uri, IP
		Încurajarea și susținerea creării întreprinderilor mixte, inclusiv cu filiale, secții în localitățile rurale (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, APL, IMM
		Acordarea sprijinului pentru implementarea și certificarea sistemelor de management al calității (M/P)	380 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri
		Realizarea de activități și campanii menite să sprijine activitățile instituțiilor și organizațiilor implicate în dezvoltarea resurselor umane (M/P)	200 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri, IP
		Asigurarea dialogului permanent dintre APL și reprezentanții IMM-urilor prin funcționarea CE pe lângă președintele raionului și prin organizarea întrunirilor de afaceri (M/P)	145 mii	In/Ex	2012-2020	ONG-uri, IMM-uri
		Încurajarea parteneriatului public-privat în mediul economic (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	ONG-uri, IMM-uri
		Elaborarea și aplicarea proiectelor privind încurajarea creării și dezvoltării IMM-urilor (M/P)	800 mii	In/Ex	2012-2013	ONG-uri, IMM-uri, PS
		Susținerea proiectelor pentru prevenirea migrației și utilizarea remitențelor în scopul creării noilor afaceri și locuri de muncă (M/P)	800 mii	In/Ex	2012-2013	ONG-uri, IMM-uri, PS
		Organizarea și participarea la concursurile anuale (M/P): - raional: businessmanul anului - republican: „Cel mai bun antreprenor din micul business” ...	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, CCI Ungheni, IMM-uri
Încurajarea și susținerea participării agenților economici la expoziții, târguri locale, republicane, regionale și internaționale („Tîrgul de Crăciun”, „Fabricat în Moldova”, „Expoziția Forum Investițional „Bucătăriile tradiționale ale diferitor popoare” ...) (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, CCI Ungheni, IMM-uri		
Organizarea și participarea la vizitele de studiu și la misiunile economice (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER, ONG-uri, IMM-uri		

	Elaborarea și diseminarea materialelor de promovare a bunelor practici (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ONG-uri, IMM-uri
	Editare, panouri, publicații în organele mass-media și site-uri (M/P)	90 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ONG-uri, IMM-uri, mass-media
10	Instituirea și funcționarea Ghișeiului unic în desfășurarea activității de întreprinzător (M)	180 mii	In.	2012-2020	CR, DER	ME, APL
	Crearea și dezvoltarea incubatoarelor/ clusterelor de afaceri (M/P)	5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ME, ONG-uri, APL, IMM-uri,
	Încurajarea, susținerea și cofinanțarea dezvoltării Centrelor și proiectelor de afaceri (M/P)	900 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ONG-uri, IMM-uri
	Încurajarea creării și dezvoltării rețelelor informaționale pentru afaceri (M/P)	90 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ONG-uri, IMM-uri
	Crearea unui mecanism de coordonare și mediatizare a activității prestatorilor de servicii în afaceri (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ONG-uri, IMM-uri
	Înființarea Tîrgurilor comerciale pentru promovarea produselor agroalimentare și de meșteșugărit (com. Zagarancea...) (M/P)	16 mln.	In/Ex	2012-2016	CR, DAA, CRAI, DER	IMM-uri, ONG-uri, APL
OBIECTIV GENERAL: Valorificarea potențialului agroalimentar						
11	Stimularea transformării gospodăriilor țărănești în ferme familiale și societăți cu caracter comercial	Instruire, consultanță și asistență tehnică în vederea obținerii creditelor și granturilor pentru crearea fermelor familiale în horticultură și zoo-veterinărie (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	ACSA, GIZ
		Școlarizarea permanentă prin organizarea seminarelor și studiilor cu participarea savanților din domeniul agriculturii (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	MAIA, Companii și ONG-uri

12	Promovarea bunelor practici, tehnici și tehnologiilor moderne pentru exploatarea rațională și responsabilă a fondului agricol	Identificarea și susținerea unor ferme demonstrative prin aplicarea modelelor productive (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	IMM-uri, ONG-uri
		Reducerea suprafețelor de terenuri agricole nelucrate (M)	In.	2012-2020	CR, APL	IMM-uri, ONG-uri
13	Încurajarea producerii produselor de origine animală	Aplicarea metodelor avansate contra eroziunii solului și sporirea fertilității lui (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	IMM-uri, ONG-uri
		Identificarea AE în atragerea investițiilor pentru crearea punctelor de colectare a laptelui de vaci (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	ACSA, GIZ
		Stimularea și încurajarea producătorilor agricoli pentru creșterea anuală a volumului de produse de origine animală cu circa 2-3% (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DSV	IMM-uri, ONG-uri
		Susținerea și încurajarea AE la procurarea animalelor de prăsilă în vederea sporirii productivității (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	IMM-uri, ONG-uri, AIPA
14	Încurajarea producerii produselor agricole ecologice și sprijinirea certării calității lor: ISO, HACCP, EURO-GAP	Aplicarea măsurilor pentru vaccinare, cercetare a animalelor la diverse boli și maladii în conformitate cu programul SITA (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DSV	IMM-uri, ONG-uri
		Stimularea înființării centrelor dotate cu sisteme frigorifice pentru colectarea laptelui și a produselor agricole, dezvoltarea piețelor agroalimentare (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	IMM-uri, ONG-uri
		Lărgirea suprafețelor irigabile pînă la 2200 ha în baza apeductului Zagarancea – Cornești (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, IS „Apele Moldovei”	IMM-uri, ONG-uri
	Valorificarea potențialului stațiilor meteorologice (M/P)	100 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	SMS
	Încurajarea AE în vederea efectuării analizei solurilor prin crearea unui Centru de pedologie și agrochimie (M/P)	300 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	IMM-uri, ONG-uri
	Identificarea AE interesați în producerea produselor ecologice la standardele HACCP, ISO, EURO-GAP (M/P)	200 mii	In/Ex	2012-2020	MAIA, CR DAA, PL	IMM-uri, ONG-uri

15	Sprijinirea schimbului de experiență și a transferului de know-how între producători și procesatori	Facilitarea dialogului dintre producătorii agricoli și întreprinderile de procesare (M/P)	50 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA, APL	ÎMM-uri, ONG-uri
		Încurajarea dezvoltării capacităților de procesare a producătorilor agricoli (M/P)	300 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
16	Organizarea și realizarea acțiunilor de marketing pentru promovarea produselor și brandurilor locale	Organizarea de întruniri și mese rotunde în scopul încheierii contractelor între producător și procesator	50 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
		Dezvoltarea segmentului de procesare în domeniul piscicol	50 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
17	Creșterea gradului de atractivitate investițională	Organizarea și desfășurarea zilelor: „Seceriș”, „Festivitalul Recoltei”, „Ziua Agricultorului” (M/P)	425 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
		Crearea și susținerea permanentă a Asociațiilor și Consiliilor pe produs (M/P)	80 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
18	Promovarea oportunităților de înființare a societăților comerciale cu capital mixt (M/P)	Organizarea și participarea la evenimentele menite să faciliteze acțiunile promoționale, contactele economice între mediile de afaceri și să promoveze oportunitățile de investiții (Forumuri, Simpozioane...) (M/P)	30 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DAA	ÎMM-uri, ONG-uri
		Acordarea de consultanță și asistență pentru mediul de afaceri privind dezvoltarea și susținerea investițiilor (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Elaborarea și diseminarea informațiilor relevante cu privire la mediul local de afaceri (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Promovarea investițiilor în infrastructură (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
19	Creșterea gradului de atractivitate investițională	Organizarea, desfășurarea și participarea la evenimentele menite să faciliteze acțiunile promoționale, contactele economice între mediile de afaceri și să promoveze oportunitățile de investiții (Forumuri, Simpozioane...) (M/P)	1,8 mln	In/Ex	2012-2020	CR, DER	CCI Ungheni, ÎMM-uri, ONG-uri
		Acordarea de consultanță și asistență pentru mediul de afaceri privind dezvoltarea și susținerea investițiilor (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	CCI Ungheni, ÎMM-uri, ONG-uri
20	Promovarea oportunităților de înființare a societăților comerciale cu capital mixt (M/P)	Elaborarea și diseminarea informațiilor relevante cu privire la mediul local de afaceri (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Promovarea investițiilor în infrastructură (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri

OBIECTIV GENERAL: Asigurarea atragerii investițiilor

18	Promovarea exporturilor	Susținerea parteneriatului public-privat (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Editarea, diseminarea, mediatizarea Pachetului informativ pentru potențialii investitori (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2014	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
19	Creșterea gradului de atractivitate investițională	Susținerea și încurajarea dezvoltării infrastructurii sectorului de servicii, sectoarelor noi, capabile să concureze pe piețele externe de servicii (M/P)	900 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Susținerea și încurajarea serviciilor de asistență pentru promovarea comerțului interior și exterior (M/P)	180 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	CCI Ungheni, ÎMM-uri, ONG-uri
20	Promovarea oportunităților de înființare a societăților comerciale cu capital mixt (M/P)	Susținerea și încurajarea serviciilor de consultanță și asistență pentru dezvoltarea abilităților și a mijloacelor specifice ÎMM-urilor pentru accesarea piețelor externe (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	CCI Ungheni, ÎMM-uri, ONG-uri
		Organizarea și participarea la manifestări promoționale, conferințe, seminare și alte manifestări din țară și din străinătate (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DER	CCI Ungheni, ÎMM-uri, ONG-uri
21	Promovarea oportunităților de înființare a societăților comerciale cu capital mixt (M/P)	Susținerea dezvoltării și extinderii activității Zonei Economice Libere „Ungheni Business” (M/P)	900 mii	In/Ex	2012-2020	CR, ZEL	CCI Ungheni, ÎMM-uri
		Înființarea și dezvoltarea Centrelor de afaceri inclusiv cu piețe agricole en-gros (com. Sculeni)	2 mln euro	In/Ex	2012-2014	APL, CR, MAIA	AE, PS, MADR România
Obiectivul general: Valorificarea potențialului turistic							
22	Creșterea și reabilitarea obiectivelor turistice	Restaurarea, protecția și conservarea obiectivelor din patrimoniul cultural (M/P)	1 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SC	ÎMM-uri, ONG-uri
		Restaurarea /reabilitarea clădirilor cu valoare istorică (M/P)	1 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL	ÎMM-uri, ONG-uri
23	Creșterea și reabilitarea obiectivelor turistice	Crearea de muzee tematice(muzeul satului, ceramicii, covoarelor) (M/P)	1 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SC	GI, ONG-uri din domeniu
		Sprijinirea creării de noi obiective turistice (M/P)	1 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SC	ÎMM-uri, ONG-uri
24	Creșterea și reabilitarea obiectivelor turistice	Valorificarea și amenajarea obiectivelor turistice naturale (Plaiul Fagulului...) (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, SC, DER	ÎMM-uri, ONG-uri

20	Dezvoltarea și promovarea turismului	Susținerea creării infrastructurii de suport în domeniul turismului (M/P)	1,8 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ONG-uri din domeniu
		Sprrijinirea și susținerea antreprenorilor din domeniul turismului rural (M/P)	900 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ÎMM-uri, ONG-uri
		Identificarea și promovarea itinerarelor turistice (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER, SC	ONG-uri
		Atragerea operatorilor internaționali de turism în regiune (M/P)		In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ÎMM-uri, ONG-uri, PS
		Organizarea activităților de formare și schimb de experiență a APL cu organizații de relevanță de peste hotare (M/P)	900 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ONG-uri din domeniu, PS
		Organizarea și participarea la târguri și expoziții de turism naționale, regionale și internaționale (Expoziția internațională „Tourism. Hotels. Leisure...” (M/P)	270 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ÎMM-uri, CCI Ungheni
		Susținerea și încurajarea promovării produselor și dezvoltarea brandurilor turistice (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER, SC	ÎMM-uri, ONG-uri
		Susținerea organizării asistenței, consultației, cursurilor de instruire, vizitelor de studiu în domeniul prestării serviciilor turistice (M/P)	450 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DER	ÎMM-uri, CCI Ungheni, ONG-uri
III. DOMENIUL PRIORITAR: SOCIAL							
PRIORITATEA II- Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, învățământ și cultură							
OBIECTIV GENERAL: Modernizarea infrastructurii sociale							
21	Dezvoltarea și dotarea cu echipament și utilaj a infrastructurii de sănătate	Construirea: - Spitalului regional de 200-250 paturi în orașul Ungheni - Secției pat-anatomice și utilizarea modernă (M/P)	100 mln	In/Ex	2013-2018 2012-2020	MS, CR	MF, AE
		Deschiderea unui centru diagnostic performant prin parteneriat public – privat (M/P) Procurarea utilajului și dispozitivelor performante, inclusiv(M/P): - Aparat radiologic mobil - Mamograf de ultimă generație - Utilaj medical pentru renovarea serviciului spitalicesc	1 mln 1.5 mln	In/Ex In/Ex	2012-2020 2012-2020	IMSP SR IMSP SR, AMSA	CR MS MS, CR

		Crearea unui sistem informațional performant între verigile sistemului ocrotirii sănătății (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2013	CR, IMSP	IP, ONG-uri
		Optimizarea cheltuielilor pentru agentul termic, prin crearea de cazangerii autonome pe blocuri, schimbarea geamurilor, încălzirea blocurilor (M/P)	2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, IMSP	AE
22	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate a IMSP Centrul Medicilor de Familie	Dezvoltarea și implementarea sistemului de management al calității orientat spre asigurarea securității, respectarea drepturilor pacientului și protecția drepturilor profesionale ale medicilor (M/P): - Deschiderea Centrului de Sănătate Binevoitoare Tinerilor - „ Modernizarea serviciului diagnostic CMF prin procurarea Sistemului Radiodiagnostic digital”	300 mii 2 mln	In/Ex	2012-2020 2012	IMSP CMF, APL	ONG CNAM, MS MS, CNAM, APL
		Elaborarea și implementarea proiectelor (M/P): - Proiectul „Servicii de Sănătate și Asistență Socială” subcomponenta „Dezvoltarea AMP”-Reabilitarea CS rurale (CS Napadeni); Banca Mondială - Proiectul „Suport în Reforma Sănătății – Fortificarea AMP în Moldova”, Comisia Europeană - Implementarea Programului Informațional în AMP, a SIM Integrat - Implementarea platformei de instruire la distanță pentru CMF Ungheni	1,8 mln 200 mii 400 mii	In/Ex	2012-2020	IMSP CMF	MS, ÎMM-uri, ONG-uri din domeniu, APL
24	Promovarea asistenței medicale integrate	- Sporirea gradului de descentralizare financiară a instituțiilor AMP prin contractarea directă a serviciilor de către CNAM (M/P) - Eficientizarea structurii AMP (M/P) - Dezvoltarea domeniilor prioritare ale sistemului de sănătate publică (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2015	IMSP CMF	MS, CNAM, APL

25	<p>Consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor din sistemul de sănătate</p> <p>Reabilitarea și modernizarea instituțiilor medico-sănătătorești, inclusiv celor rurale (M/P):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reparații capitale a - 25 instituții medicale și <i>CMF Ungheni (centru)</i> - Secția de chinetoterapie, reabilitare, - Secția de sterilizare, - Cazangerie autonomă CMF. - Deschiderea staționarului de zi/bărbați - Construcția și/sau reconstrucția Centrului de Sănătate din lotul II și III, în cadrul proiectului BM - Proiectarea și gazificarea a 20 instituții medicale „Servicii de sănătate și asistență socială” - Amenajarea sistemelor de canalizare în 25 instituții medicale rurale - Asigurarea cu apă potabilă a 30 instituții medicale rurale - Schimbarea ferestrelor în CMF Ungheni (Centru) - Dotarea instituțiilor medicale cu transport sanitar - Schimbarea acoperișului CMF Ungheni (Centru) și utilizarea metodei alternative de generare a energiei termice (baterii solare) <p>Achiziționarea utilajului și dispozitivelor performante (M/P):</p> <ul style="list-style-type: none"> - ECG-3-6-canale, Aparat USG digital performant, cardiomonitor, defibrilator, aspirator electric, sistem de resuscitare de urgență pentru staționar de zi, spirometru, microscop, analizator biochimic, glucometru, cântare, talimetre, fotoliu ginecologic, seturi chirurgicale, instrumentar, FGDS, colonoscop, aparate fizioterapeutice, Sistem Radiodiagnostic digital - Implementarea și perfecționarea sistemelor informaționale automatizate - Dezvoltarea Parteneriatului Public Privat (PPP) <p>Organizarea serviciului de gestionare a deșeurilor toxice(M/P)</p>	10 mln.	In/Ex	2012-2020	IMSP CMF, CR, APL	ÎMM-uri, ONG-uri din domeniu
		5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, IMSP CMF	FIS, Companii și ONG-uri, CNAM, APL
		400 mii	In/Ex	2012-2014	IMSP CMF	CR, Companii și ONG-uri, APL
		200 mii				
		1 mln.	In/Ex	2012-2020	CR, APL, IMSP CMF	Companii și ONG-uri

26	<p>Modernizarea/reabilitarea infrastructurii în sistemul de învățământ</p> <p>Optimizarea rețelei instituțiilor preuniversitare de învățământ/crearea școlilor de circumscripție (M/P):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planificarea procesului de creare a școlilor de circumscripție - Renovarea clădirilor - Dotarea școlilor de circumscripție - Asigurarea cu transport școlar <p>Asigurarea cu apă potabilă și renovarea sistemului de canalizare a 40 instituții de învățământ (M/P)</p> <p>Renovarea sistemului termic în 15 instituții preuniversitare și 13 grădinițe (M/P)</p> <p>Reparații capitale în 12 instituții (M/P)</p> <p>Schimbarea ușilor și geamurilor în 35 instituții (M/P)</p> <p>Proiectarea, gazificarea a 21 instituții (M/P)</p> <p>Schimbarea acoperișului în 18 instituții (M/P)</p> <p>Construcția și renovarea grupurilor sanitare în 12 instituții (M/P)</p> <p>Amenajarea teritoriilor instituțiilor de învățământ (M/P)</p> <p>Renovarea sălilor festive și de sport în 32 instituții (M/P)</p> <p>Renovarea sistemului de iluminare și ventilație în 18 instituții de învățământ (M/P)</p> <p>Renovarea atelelor școlare și a bibliotecilor, schimbarea podelelor în 16 instituții (M/P)</p>	1,5 mln	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	AE, ONG-uri, GI
		11 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		14,7 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		15,2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		3,1 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		14,2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		2,6 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		6 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		6,7 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		3,2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
		1,6 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI

	Efectuarea reparațiilor curente (M/P)	3,2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
	Asigurarea cu containere pentru colectarea deșeurilor în instituții preuniversitare și preșcolare (M/P)	200 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	AE, ONG-uri, GI
27	Reparația și dotarea cu utilaj, costume populare și instrumente a instituțiilor de cultură Reparația capitală a Caselor /căminelor de cultură (M/P): - Gherman, Măcărești, Todirești, Costuleni, s. Cor-nești - Petrești, Cornova Reparația capitală a Muzeului de Istorie și Etnografie din Sculeni (M/P) Reparația capitală a (M/P): - BPR „D. Cantemir” (acoperișul) - Filiala nr. 1 a BPR „D. Cantemir” Reparații curente a căminelor culturale din satele Hîrcești, Condrățești, Alexeevca, Mînzătești (M/P) Dotarea cu costume naționale (M/P): - Corul Valea Mare - Fanfara „Mugurel” - TF „Datina”, s. Petrești - ADP „Drăgaica” - TD „Vlădenii” Dotarea cu utilaj și instrumente (M/P): - Aparat de sonorizare pentru Secția Cultură și CRC	10 mln 1 mln 1 mln 1 mln 150 mii 35 mii 40 mii 1 mln	In/Ex In/Ex In/Ex In./Ex In/Ex	2012-2020 2012-2020 2012 2012-2020 2012 2012	APL, SC SC, APL SC APL, SC SC, CRC	PS PS PS PS AE AE
PRIORITATEA IV – Dezvoltarea serviciilor sociale, educaționale, de sănătate și cultură de mai bună calitate						
OBIECTIV GENERAL: Crearea și diversificarea serviciilor alternative sociale și de sănătate						
28	Îmbunătățirea și extinderea sistemului de servicii medicale Dezvoltarea profesională continuă (participare simpozioane, conferințe medicale, congrese de specialitate, reciclare, perfecționare) (M/P) Funcționarea unui Departament de urgență (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2020	IMSP SR, IMSP CMF	MS, ONG-uri
			In/Ex	2013-2020	IMSP SR, IMSP CMF	MS, ONG-uri

	Implementarea serviciilor de performanță (hemodializă, tomografia computerizată, servicii de imagistică, etc.) (M/P)		In/Ex	2012 – 2020	IMSP SR, IMSP CMF	MS, ONG-uri
	Informarea pacienților (mass-media, mese rotunde, pliante, filme, etc.) (M/P)		In/Ex	2012 – 2020	IMSP SR, IMSP CMF	MS, ONG-uri, AE
	Respectarea drepturilor pacientului (confidențialitate, securitate, etc.) (M/P)		In/Ex	2012 – 2020	IMSP SR, IMSP CMF	MS, ONG-uri
	Implementarea/ continuarea Programelor Naționale și teritoriale (tuberculoză, diabet zaharat, onco, psihiatrie, nutriție, probleme perinatologice, imunizări, hepatite virale, HIV / SIDA, BST, educația pentru sănătate) (M/P)		In/Ex	2012 – 2020	IMSP SR, IMSP CMF, CNAM	MS, ONG-uri
	Dezvoltarea managementului tehnologiilor medicale și a telemedicinii, inclusiv în perinatologie, AMP (M/P)		In/Ex	2012 – 2020	CMF, CNAM	MS, ONG-uri
29	Îmbunătățirea și extinderea sistemului de servicii sociale Serviciul social „Echipa Mobilă” (M/P) Serviciul socio-educativ pentru familii cu copii în situație de risc (M/P) Serviciul de îngrijiri la domiciliu ale persoanelor ținute la pat (M/P) Serviciul de tip familial al persoanelor adulte (M/P) Asistența Parentală Profesională, APPU pentru copiii aflați în dificultate (M/P) Sprijin familial, reintegrare și prevenirea abandonului (M/P) Casa de tip familie (M/P)	1.52 mln 150 mii 896 mii 896 mii 864 mii 1.35 mln 880 mii	In/Ex In/Ex In/Ex In/Ex In/Ex In/Ex In/Ex	2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020	DASPF DASPF DASPF DASPF DASPF DASPF DASPF	CMF, ONG-uri DGITS, ONG-uri APL, CMF, ONG-uri APL, CMF, ONG-uri APL, DGITS, CRP APL, DGITS, CRP APL, CMF, DGITS

OBIECTIV GENERAL: Asigurarea dezvoltării durabile a sistemului de învățământ							
30	Promovarea și dezvoltarea cadrului motivațional pentru studii	Formarea continuă a cadrelor didactice și manageriale în contextul educației centrate pe cel ce învață (M/P)	In/Ex	2012-2020	APL, DGRITS	MEd, ONG-uri	
		Dezvoltarea învățământului incluziv (M/P): - Implementarea Concepției de educație incluzivă - Extinderea formelor alternative de protecție a copilului: case de tip familial, Centre comunitare - Elaborarea programelor-model de optimizare a incluziunii	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	CR, ONG-uri	
31	Asigurarea și monitorizarea calității în sistemul de învățământ	Implementarea reformei structurale în educație prin reorganizarea rețelei școlare (dezvoltarea școlilor de circumscripție) (M/P): - Acordarea de asistență și consultanță, stabilirea termenelor de reorganizare - Reorganizarea și optimizarea instituțiilor - Dotarea școlilor de circumscripție	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	MEd, ONG-uri	
		Implementarea Strategiei Naționale „Educație pentru Toți” pentru anii 2004-2015 (M/P)	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	MEd, ONG-uri	
		Crearea mecanismelor de motivare a comunității și a familiei, pentru participarea la activitățile școlii (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS, APL	ONG-uri	
		Analiza și aplicarea Concepției, Metodologiei și Normativelor de finanțare a sistemului de învățământ în conformitate cu necesitățile reale ale acestuia și standardele europene (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, PL, DGRITS	MEd, ONG-uri	
		Implementarea actelor normative ce asigură funcționalitatea eficientă a instituțiilor de învățământ preuniversitar (M/P)	In/Ex	2012-2020	APL, DGRITS	MEd, ONG-uri	
		Revitalizarea instituțiilor preșcolare și promovarea educației timpurii(M/P)	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL, CR	ONG-uri	

		Dezvoltarea concepției curriculumului național din perspectiva centrării pe copil, pe competențe și interdisciplinaritate(M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	MEd, ONG-uri	
		Elaborarea actelor normative privind activitățile educaționale: strategii, regulamente, dispoziții, etc. (M/P)	In/Ex	2012-2020	DGRITS	APL	
		Asigurarea asistenței metodice a cadrelor manageriale și didactice (M/P)	In/Ex	2012-2020	DGRITS	MEd, ONG, APL	
		Promovarea în cariera profesională a cadrelor didactice(M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	APL, ONG-uri	
		Elaborarea de ghiduri de bune practici, buletine informative, pliante, organizarea concursului „Pedagogul anului”, meselor rotunde „Promovarea experienței inovatoare”, orelor publice etc. pentru promovarea performanțelor profesionale și a practicilor pozitive (M/P)		450 mii			
		Dezvoltarea și susținerea potențialului creativ și intelectual al elevilor prin prisma programelor pentru copiii dotați (M/P)	In/Ex	2012-2020	APL, CR, DGRITS	MEd, ONG-uri	
		Asigurarea tehnico-materială a instituțiilor de educație și de dezvoltare timpurie (M/P)	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	AE, ONG-uri	
		Dezvoltarea serviciilor de activitate extracurriculară și extrașcolară (concursuri, mese rotunde, cluburi de dezbateri, seminarii, traininguri etc.) (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS, APL	MEd, ONG-uri	
		Informarea și documentarea cadrelor didactice și manageriale în vederea obținerii granturilor pentru dezvoltarea instituțională (implementarea proiectelor educaționale) (M/P)	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG-uri, APL	
		Realizarea diagnosticării pedagogice(M/P): -Organizarea evaluărilor interne și externe -Determinarea mecanismelor pentru soluționarea problemelor diagnosticate -Informarea comunității, a familiei, a factorilor decizionali despre rezultatele diagnosticării -Identificarea căilor de soluționare a problemelor	In/Ex	2012-2020	DGRITS	MEd, ONG, APL	

		Extinderea serviciilor educaționale prin (M/P): - Crearea Centrului psihopedagogic rațional - Aplicarea programelor educaționale de alternativă - Crearea Centrului regional de educație ecologică „Eco-ED” - Crearea și dezvoltarea parteneriatelor cu familia	1 mln	In/Ex	2012-2020	DGRITS	MEd, ONG, APL
		Forumul de idei pedagogice „Dialoguri unghenene” (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG-uri, AP
		Monitorizarea și evaluarea lunară a respectării normativelor cu privire la alimentația copiilor (M/P)	2 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	ONG, AE
		Realizarea activităților de susținere a elevilor rămași fără îngrijire părintească (M/P)	150 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	ONG-uri, GI
		Asigurarea dreptului la odihnă a copiilor prin (M/P): - Asigurarea cu foi de odihnă a copiilor din categoriile social dezavantajate - Crearea taberelor de creație - Dezvoltarea rețelei de tabere de odihnă pentru copii	8 mln	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	ONG-uri, GI
		Promovarea respectării convenției ONU cu privire la drepturile copilului, diminuarea violenței, abuzului față de copii în procesul educativ (M/P)	500 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG, APL
		Implementarea tehnicilor moderne de management prin formarea și dezvoltarea competențelor specifice managementului educațional: de analiză, de proiectare, de evaluare etc. (M/P)	18 mii	In/Ex	2012-2020	DGRITS	MEd, ONG-uri
		Elaborarea programelor strategice de dezvoltare a învățământului la nivel de instituție (M/P)	100 mii	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	ONG-uri
		Dezvoltarea culturii organizaționale (M/P)	5 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG-uri
		Elaborarea și implementarea Strategiilor, planurilor, instrucțiunilor, fișelor metodologice și de evaluare, ghidurilor de bune practici (M/P)	600 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	MEd, APL
32	Reconceptualizarea managementului educațional, descentralizarea și promovarea principiilor democratice						

		Promovarea acțiunilor de extindere a autonomiei școlilor, orientarea spre descentralizarea sistemului educațional rațional (M/P)	100 mii	In/Ex	2012-2020	APL, DGRITS	MEd, ONG-uri
		Dezvoltarea managementului resurselor umane prin motivarea personalului (M/P)	100 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS, APL	MEd, ONG-uri
		Crearea și dezvoltarea sistemului de consiliere metodologică a cadrelor didactice (M/P)		In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	MEd, ONG-uri
		Eficientizarea sistemului de evaluare rațională a rezultatelor școlare din perspectiva curriculară (implementarea managementului de curriculum) (M/P)	35 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	MEd, ONG-uri
		Elaborarea și implementarea proiectelor educaționale (M/P)	1 mln	In/Ex	2012-2020	DGRITS	CR, ONG, APL
		Acordarea suportului logistic și financiar structurilor de tineret pentru organizarea activităților comunitare (M/P)	700 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	ONG-uri
		Participarea tinerilor la viața publică, consolidarea parteneriatelor (M/P)	100 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL, DGRITS	MTS, ONG-uri
		Organizarea și promovarea activităților de voluntariat (M/P)	200 mii	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	ONG, GI
		Implementarea Programelor, Strategiilor și Planurilor privind politicile pentru tineret (M/P)	300 mii	In/Ex	2012-2020	DGRITS, APL	MTS, ONG-uri
		Orientarea și pregătirea profesională a tinerilor, implicarea pozitivă în viața socială (M/P)	120 mii	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG-uri, APL
		Coordonarea activităților sportive a tinerilor în contextul promovării modului sănătos de viață (M/P)	1,5 mln	In/Ex	2012-2020	CR, DGRITS	ONG-uri, APL, IP
33	Asigurarea accesului tinerilor la viața publică și promovarea poziției civice active						

OBIECTIV GENERAL: Punerea în valoare a moștenirii culturale						
34	Îmbunătățirea gradului de acces la cultură	Menținerea Site-ului secției cultură (M)	800 mii	In.	2012 - 2020	SC ICR
		Implementarea proiectului „Consolidarea sectorului cultural în Republica Moldova” (P)		In/Ex.	2012 - 2020	SC ONG-uri
		Elaborarea și implementarea proiectelor („Portul popular – podoabă a tezaurului național”) (M/P)	1 mln.	In/Ex.	2012-2020	SC ONG-uri
		Organizarea, participarea și desfășurarea Festivalurilor: - Raional de muzică „Mărțișor” (M) - Raional „Cîntecele Credinței, Speranței și iubirii” (M) - Raional de folclor „ Din Moși-srămoși” (M) - Raional al obiceiurilor și tradițiilor de iarnă „După datina străbună” (M) - De satiră și umor „Lume, lume, hai la glume”(M) - Concurs național „Înflorit-au castanii” (M) - De folclor „Efim Junghietu” (M) - Etniilor (M) - Muzicii și dansului popular „Drăgaica” (M)	1 mln	In.	2012 - 2020	SC,CRC, PC, IC Formațiile artistice
Organizarea, participarea și desfășurarea unor: - Simpozioane științifice - Expoziții - Concursuri - Lansări de carte - Sărbători/manifestări tradiționale	400 mii	In.	2012 - 2020	CR, SC, CRC, BPR MIE, Ungheni, Sculeni, Pîrnița	APL, ONG-uri din domeniul, GI	
Elaborarea Registrului raional al monumentelor de arhitectură și valoare istorică (M)	1 mln	In.	2012 - 2013	SC	APL	
Elaborarea unui program de amenajare, conservare și restaurare a monumentelor de arhitectură și valoare istorică (M)	4 mln	In.	2013 - 2014	CR, SC, APL	AIRM, ONG-uri	
Organizarea și desfășurarea seminarelor practice pentru angajării instituțiilor de cultură (M)	10 mii	In.	2012 - 2020	SC, CRC, PC, ICR	APL	

IV. DOMENIUL PRIORITAR: GUVERNARE LOCALĂ						
PRIORITATEA V - Consolidarea capacității managementului administrației publice locale						
OBIECTIV GENERAL: Modernizarea relației cetățean – administrație						
35	Asigurarea transparenței procesului decizional	Informarea cetățenilor privind activitatea autorităților publice locale prin intermediul mass-mediei (M)	540 mii	In.	2012-2020	CR, APL Mass-media, ONG-uri
		Instalarea a cîte 1-3 panouri informative în unitățile teritorial-administrative ale raionului Ungheni (M/P)	36 mii	In/Ex	2012-2020	CR, APL IPL, ONG-uri
		Încurajarea creării paginilor web ale localităților raionului și actualizarea informațiilor pe paginile web (M/P)	18 mii	In/Ex	2012-2020	APL, IP ONG-uri locale
		Încurajarea autorităților publice locale de nivelul I de a crea adrese electronice pentru o comunicare mai eficientă (M/P)	10 mii	In/Ex	2012-2020	APL, IP ONG-uri locale
36	Stabilirea, dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor locale	Încurajarea cooperării intermunicipale/intercomunale și a parteneriatelor între autoritățile publice locale (M/P)	9 mii	In/Ex	2012-2020	CR, SAP APL, ONG-uri
		Organizarea și desfășurarea întrunirilor APL de nivelul I și II și audiența cetățenilor (M/ P)	60 mii	In/Ex	2012-2020	CR, SAP, IP APL, ONG-uri
37	Promovarea practicilor de succes în administrația publică locală	Implementarea programelor/planurilor de acțiuni specifice (Zilele dreptului de a ști, Săptămîna Europeană a Democrației Locale) (M/ P)	50 mii	In/Ex	2012-2020	CR, SAP, IP APL, ONG-uri locale
		Încurajarea îmbunătățirii dialogului dintre cetățeni și autoritățile publice locale (M/ P)	50 mii	In/Ex	2012-2020	CR, SAP, IP APL, ONG-uri
		Organizarea și desfășurarea Concursurilor raionale („Localități rurale – perspective europene” și „Cel mai bun secretar ”) (M/P)	200 mii	In/Ex	2013-2020	CR, SAP, IP APL ,IPL, ONG-uri locale
		Organizarea schimbului de bune practici între autoritățile publice locale de nivelul I (M/P)	100 mii	In/Ex	2013-2020	CR, CRAI, SAP APL, IPL, ONG-uri

38	Îmbunătățirea capacității administrației publice locale și regionale prin adaptarea la schimbări și investirea în oameni	Instriuirea funcționarilor publici și aleșilor locali pentru o bună guvernare – guvernare locală pentru cetățeni (M/P) Inițiative legislative de îmbunătățire a actelor normative și legislative (M)	300 mii	In/Ex	2012-2020 2012-2020	CR, SAP, IP CR, SAP, IP	APL, IPL, ONG-uri APL
OBIECTIV GENERAL: Utilizarea eficientă a banilor publici și creșterea veniturilor							
39	Creșterea capacității de asumare a responsabilităților din partea consiliilor locale și a cetățenilor privind procesul bugetar	Organizarea audierilor, dezbatărilor și înfăinirilor publice privind elaborarea și execuția bugetelor (M/P) Asigurarea execuției integrate a bugetului raionului (M/P) Identificarea noilor surse de venituri la bugetele locale prin stimularea dezvoltării economiei locale și consolidarea bazei fiscale (M/P) Promovarea și încurajarea acumulării veniturilor pentru cofinanțarea proiectelor de dezvoltare locală și regională (M/P)		In.	2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020	CR, DGF, APL CR, DGF, APL CR, DGF, APL CR, DGF, APL	ONG-uri ONG-uri ONG-uri ONG-uri
40	Implementarea clasificății bugetare și a Planului de conturi unic în sectorul bugetar	Elaborarea și aprobarea unui Plan de măsuri privind implementarea clasificății bugetare și a Planului de conturi unic în sectorul bugetar (M/P) Organizarea și desfășurarea seminarelor de instruire privind implementarea clasificății bugetare și a Planului de conturi unic în sectorul bugetar (M/P) Acordarea ajutorului metodologic contabililor pentru implementarea clasificății bugetare și a Planului de conturi unic în sistemul bugetar (M)		In.	2012-2020 2012-2020 2012-2020	CR, DGF CR, DGF CR, DGF	APL APL APL

41	Asigurarea condițiilor și procedurilor legale la desfășurarea achizițiilor publice	Inițierea achizițiilor publice în limita finanțelor publice planificate. (M) Asigurarea transparenței și concurenței loiale prin publicitatea procedurilor de achiziție și crearea condițiilor legale pentru operatorii economici (M) Inițierea și participarea la implementarea licitațiilor electronice (M) Asigurarea selectării ofertelor avantajoase din punct de vedere tehnico-economic. (M) Monitorizarea și evaluarea mersului îndeplinirii contractelor de achiziție (M)		In.	2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020	Autoritățile contractante Autoritățile contractante Autoritățile contractante Autoritățile contractante Autoritățile contractante	OE AAP AAP, OE AAP AAP
PRIORITATEA VI – Dezvoltarea regională și cooperarea transfrontalieră							
OBIECTIV GENERAL: Îmbunătățirea și extinderea cooperării regionale și internaționale							
42	Dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor regionale, transfrontaliere și internaționale	Stabilirea și dezvoltarea parteneriatelor, înfrățirea de localități la nivel regional (inclusiv de frontieră) și internațional (M/P) Identificarea partenerilor pentru colaborare în proiecte regionale și transfrontaliere (M/P) Formarea și întreținerea unei baze de date privind parteneriatele regionale și transfrontaliere (M/P) Elaborarea și implementarea proiectelor / programelor de dezvoltare regională și transfrontalieră (ADR, Euroregiunea Siret-Prut-Nistru, POC Ro-Ua-Md, BST etc.) (M/P)	80 mii 50 mii 50 mii 5 mln	In. In. In. In/Ex	2012-2020 2012-2020 2012 2012-2020	CR, APL, IP, CRAI CR, APL, CRAI CRAI CR, APL, IP, CRAI	AE, ONG-uri, PS, Mass-media AE, Mass-media, PS, ONG-uri, AE, Mass-media, PS AE, Mass-media, PS AE, Mass-media, PS, ONG-uri

43	Îmbunătățirea și extinderea cooperării Consiliului raional cu instituții și organizații regionale și internaționale	Participarea Consiliului raional la acțiunile și întâlnirile regionale și europene (M/P)	20 mii	In/Ex	2012-2020	CR, SPD	APL, PS
44	Creșterea capacității instituționale a APL pentru atragerea granturilor	Întreținerea și susținerea unei agende de colaborare cu partenerii regionali și internaționali (M) Inițierea și dezvoltarea activităților în cadrul Euroregiunii „Siret-Prut-Nistru”, ADRC și cu alți parteneri externi (M/P) Asistență, consultanță, instruire pentru îmbunătățirea abilităților funcționarilor publici în domeniul accesării și managementul granturilor (M/P) Asistență, consultanță, instruire pentru creșterea capacităților prin dezvoltarea facilităților comunitare și „Formarea de formatori” (M/P) Crearea și actualizarea unei baze de date privind condițiile și lista donatorilor (M/P)	10 mii 1,4 mln 20 mii 10 mii	In/Ex In/Ex Ex In/Ex	2012-2020 2012-2020 2012-2020 2012-2020	CR, SPD CR, SPD CR, SPD CR, CRAI, CRAI, SPD	APL, AE APL, AE APL, AE ONG-uri ONG-uri, PS
45	Participarea la îmbunătățirea infrastructurii regionale	Identificarea și susținerea proiectelor și programelor de gestionare corectă a deșeurilor (M/P) Inițierea și participarea la demararea lucrărilor de construcție a podului rutier peste râul Prut (Ungheni, Republica Moldova – Ungheni, România) (P) Suport la implementarea proiectului pentru Drumul de ocolire a or. Ungheni (P) Suport la implementarea proiectului „Conducta de interconectare a sistemului de transportare gaze a R. Moldova cu sistemul național de transportare gaze România” (M/P)	100 mln 5 mln 5 mln 1 mln	In/Ex In/Ex In/Ex In/Ex	2012-2014 2012-2015 2012-2013 2012-2018	CR, IP CR, IP CR, IP CR, APL, CRAI, IP	CJ Iași, MTID MTID, ME CJ Iași MTID, ME MM, UVD

		Identificarea și susținerea proiectelor și programelor în domeniul infrastructurii drumurilor regionale și internaționale (M/P) Crearea și funcționarea Birourilor Regionale	1 mln	In/Ex In/Ex	2012-2018 2012-2020	CR, APL, CRAI, IP CR	MTID, ME ADRC, PS
46	Promovarea cooperării culturale internaționale	Cercetarea arheologică a așezării medievale Tuțora (Ungheni-Iași) (M/P) Identificarea și diseminarea informațiilor, programele de finanțare în domeniul cooperării culturale internaționale (M) Organizarea Festivalurilor internaționale (M/P): - „Maturi de Prut” - „Hora Prutului” Participarea la activități culturale/ Festivaluri naționale, regionale și internaționale Organizarea și participarea la Expediții folclorice (M/P) Participarea instituțiilor de cultură din raion la realizarea programelor și strategiilor naționale și internaționale (M/P)	30 mii - 100 mii 50 mii	In/Ex In In/Ex In/Ex	2012-2018 2012-2020 2012-2020 2012-2020	SC, Muzeul or. Ungheni SC, CRAI SC, CRAI CR, SC, CRC, APL	IP, ONG-uri IP, ONG-uri Mass-media, AE, PS, IP AE, IP, PS, ONG-uri APL MC

FIȘE DE PROIECTE PRIORITARE

Fișa nr. 1

<p>Direcția strategică: Acțiuni transfrontaliere care vizează îmbunătățirea standardelor de formare profesională (de calificare și de formare profesională care să corespundă cererii din sectoarele productive), promovarea spiritului antreprenorial, de certificare a competențelor, încadrarea tinerilor în piața forței de muncă</p> <p>Idee de proiect: Încurajarea dezvoltării IMM-urilor prin creșterea competitivității și dezvoltarea pieței serviciilor de consultanță în Regiunea de Dezvoltare Centru a Republicii Moldova</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii competitivității economice a IMM-urilor • Creșterea nivelului de informare, asistență și consultanță pentru IMM-uri • Dezvoltarea abilităților în elaborarea și promovarea proiectelor de afaceri • Consolidarea și îmbunătățirea relațiilor de afaceri și de cooperare ale IMM-urilor în regiune și UE • Promovarea practicilor și istoriilor de succes ale IMM-urilor în regiune

Fișa nr. 2

<p>Direcția strategică: Creșterea veniturilor prin susținerea dezvoltării și creșterii numărului de IMM-uri care vor contribui nemijlocit la îmbunătățirea economiei regiunii și limitarea migrației</p> <p>Idee de proiect: Susținerea creării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea creării și dezvoltării IMM-urilor • Creșterea nivelului de informare, asistență și consultanță pentru IMM-uri • Dezvoltarea abilităților în elaborarea și promovarea proiectelor de afaceri • Promovarea în mediile de informare europene a IMM-urilor din regiune • Consolidarea și îmbunătățirea relațiilor de afaceri și de cooperare ale IMM-urilor • Promovarea practicilor și istoriilor de succes ale IMM-urilor în regiune

Fișa nr. 3

<p>Direcția strategică: Îmbunătățirea productivității și competitivității în regiune</p> <p>Idee de proiect: Îmbunătățirea performanței economice a regiunilor de graniță Ungheni – Iași – Cernăuți prin susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-urilor)</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consolidarea și îmbunătățirea capacităților și abilităților pentru dezvoltarea culturii competitivității și cooperării în afaceri • Promovarea și popularizarea conceptului de cluster, sensibilizarea opiniei publice privind existența potențialului dezvoltării unor astfel de aglomerări competitive în zona de graniță

Fișa nr. 4

<p>Direcția strategică: Dezvoltarea potențialului turistic (turism de afaceri, cultural, agroturism și turism tematic) în cadrul regiunilor transfrontaliere</p> <p>Idee de proiect: „Dezvoltare turistică transfrontalieră”</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea circuitelor turistice, a obiectivelor și a staționărilor turistice în regiune • Încurajarea și susținerea producătorilor autentici de artă tradițională din euroregiune • Promovarea produselor turistice și evenimentelor culturale din regiunea transfrontalieră • Promovarea unor produse turistice specifice, originale și inedite pentru piața turistică din regiunea transfrontalieră • Dezvoltarea resurselor umane din turism • Dezvoltarea nivelului general de cunoaștere a limbii engleze de către prestatorii de servicii turistice

Fișa nr. 5

<p>Direcția strategică: Prevenirea migrației în cazul familiilor</p> <p>Idee de proiect: „Crearea serviciilor sociale pentru copiii ai căror părinți sunt plecați peste hotare”</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea studiului „Analiza fenomenului migrației și impactul asupra familiei și copilului”

- Campanie de informare cu rezultatele studiului: „Conștientizarea efectelor negative ale migrației”
- Crearea serviciilor pentru copiii rămași fără supraveghere părintească
- Crearea serviciului individualizat și personalizat pentru consultarea beneficiarilor și identificarea alternativelor care ar preceda soluția migrației
- Acordarea asistenței tehnice pentru monitorizarea continuă a serviciilor acordate

Fișa nr. 6

Direcția strategică: Crearea unui serviciu social comunitar care să includă servicii de zi și servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoanele de vârstă a treia, persoanele adulte cu dizabilități și copiii în situații de risc din comuna Petrești

Idee de proiect: „Cooperare transfrontalieră pentru dezvoltarea serviciilor comunitare”

Obiective

- Informarea și sensibilizarea comunității privind problemele persoanelor social defavorizate din comuna Petrești
- Crearea centrului multifuncțional Petrești
- Formarea personalului după condițiile serviciilor de calitate în colaborare cu DASPF Iași
- Formarea echipei mobile și a rețelei de îngrijitori la domiciliu
- Socializarea și reintegrarea persoanelor social defavorizate din comună, îmbunătățirea condițiilor lor de viață

Fișa nr. 7

Direcția strategică: Asigurarea mobilității profesioniștilor. Formarea în comun a personalului din România și Moldova va ridica, în primul rând, capacitatea de furnizare a serviciilor sociale în regiunile de implementare a proiectului, și în al doilea rând, va facilita atât transferul de bune practici, cât și diseminarea experienței între specialiștii celor două țări

Idee de proiect: „Dezvoltarea capacității de furnizare a serviciilor sociale prin formarea profesională a personalului din sistemul de asistență socială”

Obiective

- Analiza nivelului actual de dezvoltare a serviciilor sociale în regiunile Ungheni, Iași, Vaslui
- Organizarea și desfășurarea modulelor de formare a personalului

- Asigurarea canalelor de comunicare între beneficiarii proiectului (DASPF Iași, Vaslui, Ungheni) și fortificarea canalelor de comunicare (crearea site-ului DASP, forum social)
- Diseminarea informației utile către beneficiarii de asistență și protecție socială

Fișa nr. 8

Direcția strategică: Dezvoltarea serviciilor publice de bază, prin eficientizarea serviciilor sociale comunitare

Idee de proiect: „Eficientizarea sistemului de asistență socială prin promovarea voluntariatului și dezvoltarea serviciilor sociale comunitare”

Obiective

- Informarea comunității și studierea specificului serviciilor comunitare
- Crearea Centrelor de Asistență Socială
- Promovarea voluntariatului în comunitate în colaborare cu partenerii români
- Îmbunătățirea condițiilor sociale și a incluziunii sociale

Fișa nr. 9

Direcția strategică: Extinderea serviciilor publice de bază prin modernizarea și îmbunătățirea condițiilor sociale și a incluziunii sociale a persoanelor de vârstă a treia

Idee de proiect: „Dezvoltarea serviciilor specializate de asistență socială destinate persoanelor de vârstă a treia”

Obiective

- Crearea serviciului rezidențial de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice inapte de a se autoîngriji
- Crearea serviciilor specializate de socializare pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale persoanelor de vârstă a treia
- Studierea mecanismelor și preluarea standardelor de calitate acceptate la nivel european pentru categoria vizată de beneficiari
- Crearea și diseminarea modelului de prestare a serviciilor sociale integrate de asistență socială pentru persoanele de vârstă a treia

Fișa nr. 10

Direcția strategică: Acordarea serviciilor de consiliere psihopedagogică elevilor, părinților, tutorilor, cadrelor didactice (diriginților) din instituțiile de învățământ preuniversitar din raion

Idee de proiect: „Constituirea unui Centru Raional de Consulting Psihopedagogic”

<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menținerea și dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice (diriginților), psihologilor școlari • Acordarea serviciilor de consiliere psihopedagogică elevilor din familii social vulnerabile, orfanilor, celor aflați la evidență în Grupul Minor și Moravuri • Contribuția la eliminarea unor devieri în dezvoltarea psihică a elevilor, în scopul formării unei personalități responsabile • Crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea și realizarea maximă a potențialului intelectual și creativ al cadrelor didactice (diriginților), psihologilor școlari • Aplicarea noilor tehnologii de comunicare și informare a pedagogilor, părinților, tutorilor, elevilor pentru formarea unui climat psihologic adecvat în familie și în școală • Creșterea responsabilității personale a fiecărui profesor, psiholog școlar, părinte, elev pentru reușita propriei cariere

Fișa nr. 11

<p>Direcția strategică: Perfecționarea infrastructurii de apă potabilă și uzată în mediul rural, ținându-se cont de protecția mediului și asigurând eficientizarea costurilor în condițiile adaptării la cerințele comunitare și naționale</p> <p>Idee de proiect: „Dezvoltare/reabilitarea/ extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare locale, în localitățile de frontieră din zona transfrontalieră Republica Moldova - România”</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii existente/dezvoltarea unui sistem pentru alimentare cu apă și/sau epurare a apei și canalizare de fiecare parte a graniței prin construirea/ reabilitarea stației de epurare/tratare și/sau reabilitarea rețelei existente • Creșterea capacității administrative prin implementarea unui sistem informațional inteligent de monitorizare a rețelei de distribuție, integrat într-un sistem de informații geografice (GIS), în măsură să monitorizeze consumul în diverse puncte ale rețelei, inclusiv la beneficiari, să monitorizeze calitatea apei în diverse puncte ale rețelei, calitatea apei tratate și să semnaleze disfuncționalitățile și/sau avariile constatate pe rețeaua de distribuție. Monitorizarea consumului furnizează datele pentru facturarea acestui consum, fără a fi necesară intervenția unor operatori, ceea ce reduce semnificativ posibilitatea erorilor umane • Protecția surselor de apă prin adoptarea de strategii comune de conservare a apei

<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea cooperării între instituțiile vizate, prin realizarea schimburilor de experiență și bune practici <p>Campanii de conștientizare și informare în ceea ce privește importanța apei și prețuirea ei</p>
--

Fișa nr. 12

<p>Direcția strategică: Creșterea atractivității turistice a zonei transfrontaliere dintre Republica Moldova, Ucraina și România prin crearea de noi obiective turistice și prin promovarea turismului cultural în zona transfrontalieră</p> <p>Idee de proiect: „Mini Parc – crearea de noi atracții turistice în zona transfrontalieră România – Ucraina – Republica Moldova”</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unei noi atracții turistice, prin construirea unui Mini Parc turistic ce va reprezenta în miniatură principalele obiective turistice existente în zona transfrontalieră România – Ucraina – Republica Moldova, în vederea creării unui mediu atractiv pentru turiști și vizitatori • Îmbunătățirea capacității de management al instituțiilor cu atribuții în domeniul turismului și culturii prin implementarea unui sistem informațional pentru Mini Parc ce ar include un sistem de evidență a exponatelor (obiectivele turistice din zona transfrontalieră), îmbogățit cu materiale media despre fiecare obiectiv: imagini, filme, înregistrări sonore • Creșterea numărului de turiști și vizitatori prin promovarea online și offline a muzeului • Îmbunătățirea cooperării între instituțiile vizate, prin realizarea schimburilor de experiență și bune practici, precum și prin vizite de studiu în țări cu experiență relevantă în domeniu

Fișa nr. 13

<p>Direcția strategică: Creșterea atractivității Republicii Moldova și a zonei de frontieră a României cu Republica Moldova prin ușurarea accesului turiștilor la informații, servicii de informare și evenimente specifice</p> <p>Idee de proiect: „Promovarea turismului fără granițe în Republica Moldova prin dezvoltarea unei rețele de turism și informare”</p>
<p>Obiective</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea rețelelor de turism și informaționale, instalarea de infochioscuri la fiecare obiectiv turistic de interes din Republica Moldova și zona de frontieră a României cu Republica Moldova, elaborarea broșurilor de informare, materiale promoționale despre facilități și atracții turistice, realizarea de proiecții 3D cu scene și scenarii memorabile etc.

- Dezvoltarea unui sistem informațional integrat pentru stocarea și prezentarea informațiilor privind obiectivele turistice de interes în zona vizată prin proiect
- Îmbunătățirea cooperării între instituțiile vizate, prin realizarea schimburilor de experiență și bune practici
- Creșterea numărului de turiști și vizitatori prin promovarea online și offline a turismului
- Organizarea unor campanii de informare și publicitatea proiectului în zona transfrontalieră

Fișa nr. 14

Direcția strategică: Sprijinirea dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova prin crearea unui Centru de consiliere și instruire a angajaților IMM-urilor din zona transfrontalieră.

Idee de proiect: „Înființarea unui Centru de consiliere și instruire a angajaților IMM-urilor”

Obiective

- Creșterea capacității transfrontaliere de dezvoltare a IMM-urilor prin înființarea unui „Centru de Consiliere și Instruire a angajaților IMM-urilor” care va consolida activitatea acestora
- Dezvoltarea unei platforme IT care va genera creșterea capacității și instruirii în domenii precum marketingul, achizițiile publice, managementul și limbile străine
- Creșterea numărului de persoane instruite dintre angajații IMM-urilor, participanți direcți sau indirecti în cadrul schimburilor comerciale internaționale
- Îmbunătățirea cooperării între instituțiile vizate, prin realizarea schimburilor de experiență și bune practici
- Campanii de conștientizare, informare și publicitate în zona transfrontalieră

Fișa nr. 15

Direcția strategică: Apropierea oamenilor din regiunea Iași – Ungheni – Nisporeni, prin îmbunătățirea infrastructurii de transport din zona de graniță, pentru a facilita accesibilitatea și îmbunătățirea tranzitului de bunuri și persoane la punctul de frontieră Sculeni (MD) - Sculeni (RO).

Idee de proiect: „Reabilitarea infrastructurii de transport pe traseul Nisporeni – Ungheni în vederea fluidizării traficului către punctul de trecere a frontierei Sculeni”

Obiective

- Îmbunătățirea calității drumului național Nisporeni – Ungheni, ce duce spre punctul de trecere a frontierei Sculeni (MD) - Sculeni (RO), în vederea reducerii duratei călătoriei, sporirii siguranței și a vitezei de circulație, dezvoltării relațiilor transfrontaliere
- Intensificarea cooperării între instituțiile partenere prin intermediul vizitelor de studiu și al schimburilor de experiență și bune practici
- Promovarea dezvoltării durabile comune prin elaborarea unui ghid de bune practici
- Creșterea gradului de conștientizare prin organizarea campaniilor de informare

FINANȚATORI ȘI PROGRAME DE FINANȚARE

Nr.	Denumirea
1	Joint Operational Programme „BLACK SEA 2007-2013”, www.blacksea-cbc.net
2	Joint Operational Programme Romania-Ukraine-Republic of Moldova 2007-2013, www.ro-ua-md.net , www.jts.md
3	Programul Transnațional de Cooperare în Europa de Sud-Est, http://www.se-eu.net/en/
4	Delegatia Comisiei Europene, http://www.delmda.ec.europa.eu/
5	BALKAN TRUST, www.gmfus.org/balkantrust/
6	Soros Moldova, http://www.soros.md
7	UNDP, www.undp.md
8	EURASIA FOUNDATION, www.eurasia.md
9	UNICEF, www.unicef.org
10	FRIEDRICH EBERT FOUNDATION, www.fes.org
11	OPEN SOCIETY INSTITUTE Initiative in South Eastern Europe – Republica Moldova, http://www.soros.org/initiatives/hrggp/focus_areas/b_accountability
12	Department for International Development (DFID), is the part of the UK Government, http://ukinmoldova.fco.gov.uk/en/working-with-moldova/development1/dfid-in-Moldova
13	The Swedish International Development Cooperation Agency (Sida/Asdi), www.sida.se
14	The United States Agency for International Development (USAID), http://moldova.usembassy.gov/

15	EUROPEAN FOUNDATION FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONS (FEDRE), http://www.fedre.org/
16	International Monetary Fund-IMF, http://www.imf.md/
17	International Visegrad Fund, http://www.visegradfund.org/grants.html
18	Austrian Development Cooperation (ADC), http://www.entwicklung.at/en/funding-and-tenders/ngo-cooperation.html
19	The National Endowment for Democracy (NED), http://www.ned.org/grants/grants.html
20	Banca Mondială - Oficiul din Moldova, http://www.worldbank.org.md/
21	Charity Know How, Jillian Bell, Marea Britanie, http://www.allavida.org/
22	Council Europe in Republic of Moldova, Information Office in Moldova, http://www.bice.md/
23	COUNTERPART International, http://www.counterpart.org/dnn/
24	Fondul de Investiții Sociale din Moldova, http://www.msif.md/
25	Fondul Global pentru Femei, http://www.globalfundforwomen.org/
26	Fundația MOTT - Programul Societatea Civilă, e-mail: infomott.org
27	Interchurch Organisation for Development Co-Operation - ICCO, http://www.icco.nl/
28	Swiss Agency for Development and Cooperation - SDC, http://www.sdc.md/
29	USAID Moldova, http://www.usaid.kiev.ua/moldova.shtml
30	United Nations Moldova, http://www.un.md/
31	United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR, http://www.unhcr.md/

32	United Nations Population Fund - UNFPA, http://www.unfpa.org/
33	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - National Committee for UNESCO, http://www.unesco.md/
34	ILO Migrant, http://www.ilo.org/
35	The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS - UNAIDS, http://www.aids.md
36	International Organization for Migration - IOM, http://www.iom.md/
37	Food and Agriculture Organization - FAO, http://www.fao.org/Regional/SEUR
38	International Fund for Agricultural Development - IFAD, http://www.un.md/un_ag_mol/index_resident.shtml
39	UNCTAD - Moldovan Department of Customs, http://www.asycuda.org/
40	L'Alliance Française de Moldavie, http://www.alfr.md/main.html
41	Peace Corps, http://www.peacecorps.gov/index.cfm?shell=learn.wherepc.easteurope.moldova
42	World Health Organization - WHO Liaison Office, http://www.un.md/un_ag_mol/index_resident.shtml
43	Programul de implementare a măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie pentru obiective publice”, http://www.mec.gov.md/sector/118
44	Fondul de Subvenționare a Producătorilor Agricoli, http://www.maia.gov.md
45	International Programme on the Elimination of Child Labour - ILO/IPEC, http://www.un.md/un_ag_mol/index_ILO_IPEC.shtml
46	Ambasada Germaniei în Republica Moldova, http://ambasadager.riscom.md/

47	Ministerul Afacerilor Externe al României, Departamentul pentru Relațiile cu Românii de Pretutindeni (DRRP), http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=28366 http://www.mae.ro/poze_editare/DRRP_dosar_finantare.doc
48	Ambasada Marii Britanii în Republica Moldova, http://ukinmoldova.fco.gov.uk/en/working-with-moldova/development1/ http://www.britishembassy.gov.uk/servlet/Servlet?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&c_id=1049884504474
49	Ambasada Franței în Republica Moldova, http://www.ambafrance.md/
50	Ambasada SUA în Republica Moldova, http://www.usembassy.md/
51	Ambasada Norvegiei în Republica Moldova, http://www.norvegia.ro/
52	Ambasada Italiei în Republica Moldova, http://www.ambbucarest.esteri.it/Ambasciata_Bucarest
53	Ambasada Canadei în Republica Moldova, http://www.dfait-maeci.gc.ca/canada-europa/romania/
54	Ambasada Federației Ruse în Republica Moldova, http://www.moldova.mid.ru/
55	Fondul Ecologic Național, http://www.mediu.gov.md/md/fen
56	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (Regiunea de Dezvoltare Centru), http://adrcentru.md

Tiparul executat la F.E.-P „Tipografia Centrală”,
MD-2068, Chişinău, str. Florilor 1
Comanda nr. 7507

Tiraj 400 ex.